

**Ngwalak i bazlam nakə**  
**Yuhana**  
**a watsa aye**  
**Məfələkwe**

Ngwalak i bazlam nakay Yuhana a watsa na, hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mandza eye ma Siri kəgəbay ma Azi, ma Turki nakə anəke aye.

Wu nakə mawatsa eye mə dəma aye na, wal abəra ka Mata, ka Markus ada ka Luka. A vəlay məzlaḡ haladzay a bazlam neheye matsika eye ta dzeke ada a məsler i Yesu.

Madədo 1 ka 12 faya ma tsikiye ka məsler neheye a ge masuwayan a ge aye.

Madədo 13 ka 21 faya ma ləviye ha bo ada faya ma tsikiye ka həlay nakə Yesu ma diye ka təv i Bəba ngay aye.

Labara i məməte i Yesu aye (madədo 18 ada 19) ta ndzəkit bo tə wu neheye mə Mata, ma Markus, ada mə Luka aye, tə tsik ka wu eye nəte ngweŋ.

Pat i Magurlom i Pak na, Yesu a bəzatay ha a gawla ngay (madədo 20 ada 21).

Ngwalak i bazlam i Yuhana na, kə tsik ka məwe i Yesu bay. Ane tuk na, ka madazlay na, a da ha Yesu Kəriste na, neŋgeye bazlam i Mbəlom, neŋgeye andaya huya ta Mbəlom (1.1-18). Yesu neŋgeye bazlam i Mbəlom, a yaw məndze ta ndo zezən hay.

*Bazlam i Mbəlom a təra ndo*

<sup>1</sup> Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, neŋgeye andaya. Neŋgeye na, ta Mbəlom ada neŋgeye na, Mbəlom.

<sup>2</sup> Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, neŋgeye andaya ta Mbəlom

<sup>3</sup> Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ŋgay. Wu kwa nəte nakə Mbəlom a ge ze neŋgeye na, andaya bay.

<sup>4</sup> Maa vəl sifa a ndo hay na, neŋgeye. Sifa niye na, a vəlatay dzaydzay a ndo hay.

<sup>5</sup> Dzaydzay niye ma dəviye ma ləvonj ada ləvonj kə mbata ha bay.

<sup>6</sup> Ahəl niye na, Mbəlom a sləraw ndoweye andaya tə zalay Yuhana.

<sup>7</sup> A yaw na, mədatay ha dzaydzay eye niye a ndo hay hərwi ada ndo hay tebiye tã tsəne bazlam ŋgay ada tã dzala ha ka bazlam ŋgay.

<sup>8</sup> Yuhana neŋgeye na, dzaydzay niye ma dəvateye a ndo hay aye bay. Neŋgeye a yaw na, mata datay ha a ndo hay tsa.

<sup>9</sup> Dzaydzay niye na, dzaydzay dedek eye ma deyeweye ka məndzibəra, ma dəvateye dzaydzay a ndo hay tebiye.

<sup>10</sup> Ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ki yaw ka məndzibəra. Kwa tadə Mbəlom a ge məndzibəra tə həlay ŋgay bəbay na, ndo hay ta sər na bay.

<sup>11</sup> A yaw na, a təv ŋgay, ane tuk na, ndo ŋgay hay ta təma na bay.

<sup>12</sup> Ane tuk na, ndo mekelenj eye hay na, ta təma na ada ta dzala ha. Nəteye na, kə vəlatay tsəved

matære wawa i Mbəlom hay.

<sup>13</sup> Ta təra wawa i Mbəlom hay na, andza nakə ndo hay faya ta wiye bo ka məndzibəra aye bay ada hərwi nakə a satay a ndo hay aye bay. Ane tuk na, ta təra wawa i Mbəlom hay na, hərwi Mbəlom eye ɲgway a vələtay məsəfəre wedeye.

<sup>14</sup> Nəngəye nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ka təra ndo zezeɲ ada ki yaw kə ndza mə walaɲ kway. Nəngəye na, a gatay ɲgwalak a ndo hay haladzay. Ka bəzakway ha dedek i Mbəlom. Nəmaa ɲgatay a məzlaḅ ɲgay. Maa vələy məzlaḅ niye na, Mbəlom Bəba ɲgay. A vələy na, a wawa ɲgay niye nəte aye.

<sup>15</sup> Yuhana faya ma datay ha a ndo hay, a wuda kələrri a gwad: «Ndo nakə na tsik faya aye na, nəngəye anaɲ. Ahəl niye na gwad na: “Ndoweye andaya ma deyeweye ma dəba ga a ze ga, hərwi nəngəye na, andaya kwa ahəl nakə ta wa ga zuk bay aye.”»

<sup>16</sup> Andza niye nəkway tebiye ka hutakwa ɲgwalak ɲgay, kə pa fakwaya ɲgama ada ma piye fakwaya ɲgama ɲgay huya.

<sup>17</sup> Mbəlom a vələkway bazlam ɲgay mapala eye na, tə həlay i Musa. Ane tuk na, ɲgwalak ɲgay ta dedek ɲgay a vələkway na, tə həlay i Yesu Kəriste.

<sup>18</sup> Ndəray dāda kə ɲgatay a Mbəlom bay. Ane tuk na, wawa ɲgay niye nəte aye mandza eye ka təv i bəba ɲgay aye, nəngəye na, Mbəlom. Mbəlom nəngəye kəkay na, ka bəzakway ha.

*Bazlam nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a tsik aye*

*Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Luka 3.1-18*

19 Pat wuray na, bagwar i Yahuda neheye ma Zerozelem aye tə slər ndo məvəlay wu a Mbəlom hay ta Levit hay ka təv i Yuhana mata tsətsehe faya: «Nəkar təday na, way?»

20 Ti ye ta tsətsah faya na, ka kərah mambədatay faya bay. Ane tuk na, a tsikatay parakka kame i ndo hay tebiye. A gwadatay: «Neŋ na, Kəriste bay.»

21 Ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Ada nəkar na way? Nəkar na, Eliya ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye ahəl niye daw?»

Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «A'ay.»

Ta tsətsah faya sa, tə gwadāy: «Nəkar na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye daw?\*

Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «A'ay.»

22 Tə gwadāy: «Ada tebiye nəkar kəla na, way? Damay ha tey hərwi nəmaa ta tsikateye a ndo neheye tə sləra may ahaya aye. Bo yak eye ka gwad nəkar na, way?»

23 Yuhana a gwadatay: «Neŋ na, ndo nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik faya ahəl niye, a gwad ka neŋ na:

“Ndo nakə faya ma wudiye mə kəsaf a gwad:

Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ fehe lele,  
mā hədzak bay.†”»

24 Mə walaŋ i ndo neheye tə slər tay naha ka təv i Yuhana aye na, Farisa hay andaya mə walaŋ tay.

25 Ti ye naha tə gwadāy: «Tadə nəkar na, Kəriste bay, nəkar Eliya bay, nəkar ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye bay na, ada

---

\* **1:21** Bazlam mapala eye masulo eye 18.15. † **1:23** Ezay 40.3.

faya ka dzəhuḅiye tay ha ndo hay a yam na, hərwi mey?»

<sup>26</sup> Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋ na, na dzəhuḅiye ndo hay na, a yam tsa, aya ane ndo andaya mə walaŋ kurom ka sərūm na bay.

<sup>27</sup> Neŋgeye na, ma deyeweye kame ga. Na sliye mahəndzəde ka təv ŋgay məpəlay ha ləber i taharak ŋgay bay tebiye.»

<sup>28</sup> Wu niye a ge bo tebiye na, ma gəma i Betani, ma diye i magayam i Yurdum ka təv nakə Yuhana a dzəhuḅawa a dəma ndo hay a yam aye.

### *Yesu na, wawa i təbaŋ i Mbəlom*

<sup>29</sup> Tədœ eye na, Yuhana a ŋgatay a Yesu faya ma deyeweye ka təv ŋgay. Tsa na, a gwad: «Wawa i təbaŋ nakə Mbəlom ma vəliye hərwi məpəsətay ha mezeleme i ndo hay aye na, atay ma deyeweye.

<sup>30</sup> Na gwad: “Ndo ma deyeweye ma dəba ga, neŋgeye a ze ga, hərwi neŋgeye na, kwa ahəl nakə ta ge məndzibəra zuk bay aye na, neŋgeye andaya.” Na tsik na, ka neŋgeye.

<sup>31</sup> Neŋ kurre na, neŋgeye way na, na sər na bay. Ane tuk na, neŋ na yaw na, madzəhuḅe tay ha ndo hay a yam tsa, ada mədatay ha a Israyel hay hərwi ada t̄a sər na.»

<sup>32</sup> Yuhana a datay ha, a gwadatay sa: «Na ŋgatay a Məsəfəre i Mbəlom faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom andza bodobodo. A yaw a ndza ka gər ŋgay.

<sup>33</sup> Ahəl niye na, neŋgeye way na, na sər ha zuk bay. Ane tuk na, Mbəlom nakə a sləra ga ahaya madzəhuḅe ndo hay a yam aye na, a gwedəŋ: “Ka ta ŋgateye a Məsəfəre ma mbəzlaweye abəra mə

mbəlom ma ndziye ka gər i ndo. Mata dzəhuḅe tay ha ndo hay ta Məsəfəre Tsədanḅa eye na, neḅgeye.”

<sup>34</sup> Ada neḅ na, na ḅgatay, na dā ha. Ta dedek neḅgeye na, Wawa i Mbəlom.»

### *Gawla i Yesu kurre eye hay*

<sup>35</sup> Tədcə eye na, Yuhana ta gawla ḅgay hay sulo ti ye ka təv eye niye sa.

<sup>36</sup> A ḅgatay a Yesu faya ma diye na, a gwad: «Nakay na, wawa i təbanḅ i Mbəlom nakə a vəl aye.»

<sup>37</sup> Gawla i Yuhana niye hay sulo aye tə tsəne andza niye na, tə pay bəzay a Yesu.

<sup>38</sup> Faya ta diye na, Yesu a zəba dərə a dəba, a ḅgatatay faya ta pay bəzay. A tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka pəlum mey?»

Tə gwaday: «*Rabi*, təv yak nakə ka ndzawa mə dəma aye na, ka waray?» (*Rabi* na, andza məgwede «Miter»).

<sup>39</sup> Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dumara, takwa, ka ḅgatume ye a təv ga nakə neḅ na ndzawa mə dəma aye.»

Tsa na, ti ye. Ti ye naha tə ḅgatay a təv nakə neḅgeye mandza eye mə dəma aye. Ti ye na, ma giye bəre fad. Tə ndza ka bo dziye hus a həvad.

<sup>40</sup> Ndo nəte mə walaḅ tay niye tə tsəne bazlam i Yuhana niye a tsik aye ada tə pay bəzay a Yesu aye na, məzele ḅgay Anḅəre. Neḅgeye malamar i Simon Piyer.

<sup>41</sup> Anḅəre a ndzay a gər kurre na, a malamar ḅgay Simon. A gwaday: «Nəmaa ḅgatay a ndo nakə Mbəlom a pay dzagwa i bəy a gər aye.» Andza məgwede, Kəriste.

<sup>42</sup> A laka ha Simon̄ ka t̄əv i Yesu. Tsa na, Yesu a z̄əba faya, a gwad̄ay: «N̄əkar na, Simon̄, wawa i Yuhana. Ta ta zalakeye na, Sefas.» Andza m̄əgwed̄e Piyer‡.

*Yesu a zal Filip ta Nataniyel*

<sup>43</sup> T̄əd̄ə eye na, a say a Yesu mede a Galile. Ah̄əl nak̄ə faya ma diye na, a ndzay a ḡər a Filip, a gwad̄ay: «Dara, peŋ b̄əzay!»

<sup>44</sup> Filip neŋgeye na, ndo i ḡəma i Betesayda, ḡəma nak̄ə Aŋd̄əre ta Piyer ti yaw ab̄əra m̄ə d̄əma aye d̄ərmak.

<sup>45</sup> Ma d̄əba aye na, Filip a ye a ndzay a ḡər a Nataniyel, a gwad̄ay: «Ndo nak̄ə Musa a watsa faya m̄ə d̄erewel ŋgay ada ndo m̄əd̄e ha bazlam i Mb̄əlom hay t̄ə watsa faya ah̄əl niye aye n̄əmaa ŋgatay. Neŋgeye na, Yesu, ndo i ḡəma i Nazaret wawa i Yusufa.»

<sup>46</sup> Nataniyel a gwad̄ay faya: «Ka dzala na, wu lele eye ma sliye faya madayaw ab̄əra ma ḡəma i Nazaret d̄aw?»

Filip a mb̄əd̄ay faya, a gwad̄ay: «Dara, ka ŋgateye.»

<sup>47</sup> Yesu a ŋgatay a Nataniyel faya ma diye naha ka t̄əv ŋgay na, a tsik ka Nataniyel, a gwad̄: «Ndo i Israyel nak̄ə d̄əd̄əŋ eye na, anaŋ. Neŋgeye na, maraw me andaya faya kwa tsekweŋ bay.»

<sup>48</sup> Nataniyel a ts̄ətsah faya, a gwad̄ay: «Ka s̄ər ga ha na, ma k̄əkay?»

Yesu a mb̄əd̄ay faya a gwad̄ay: «Ah̄əl nak̄ə Filip k̄ə zalakaw zuk bay aye na, na ŋgataka, n̄əkar m̄ə b̄əzay i gurov.»

---

‡ 1:42 Piyer: T̄ə bazlam i Mere na, p̄ələd̄.

<sup>49</sup> Tsa na, Nataniyel a gwad̄ay: «Miter, nəkar na, Wawa i Mbəlom, nəkar Bəy bagwar eye i Israyel hay!»

<sup>50</sup> Yesu a mbəd̄ay faya, a gwad̄ay: «Andza niye, ka dzala ha ka neŋ na, hərwi na gwad̄aka na ŋgataka naha mə bəzay i gurov aye d̄aw? Nəkar na, ka ta ŋgateye a wu bagwar eye hay ta ziye nakay anan aye!»

<sup>51</sup> Yesu a gwad̄ay sa: «Sərum ha na, ka ŋgatumeye a magərmbəlom ma həndəkiye tuwan. Gawla i Mbəlom hay ta tsaliye ada ta mbəzlaweye ka gər ga, neŋ Wawa i Ndo!»

## 2

### *Mabəzləme gər i dahəlay ma gəma i Kana*

<sup>1</sup> Məhəne sulo ma dəba i mədzəgər i Yesu ta Nataniyel na, mabəzləme gər i dahəlay a ge bo ma gəma i Kana, ka dala i Galile. May i Yesu andaya mə dəma.

<sup>2</sup> Ta zalay a Yesu ta gawla ŋgay hay dərma.

<sup>3</sup> Faya magurlom ma giye na, guzom a ndəv fataya abəra. May i Yesu a gwad̄ay a wawa ŋgay Yesu: «Guzom andaya sa bay. Ka ndəv na, kəkay?»

<sup>4</sup> Yesu a mbəd̄ay faya, a gwad̄ay: «May ga, wu nakə neŋ na giye na, mata tsiken na, nəkar d̄aw? Həlay ga kə slaw zuk bay.»

<sup>5</sup> May i Yesu a tsəne andza niye na, a ye a gwad̄atay a ndo i məsler hay: «Gum wu nakə ma tsikakumeye tebiye.»

<sup>6</sup> Ka təv eye niye na, gah hay andaya məkwa. Gah niye hay məkwa aye na, Yahuda hay ta mbəd̄awa a dəma yam ka məbere wu hay ada tə həlay andza nakə bazlam tay mapala eye a tsik



aye. Gah niye hay na, yam ma diye a dāma ma giye kalawah zlam, zlam.

<sup>7</sup> Yesu a gwadatay a ndo i māsler hay: «Dum naha tādumaw yam, rahum ha a gah neheye tseslāsle tseslāsle.» Ndo i māsler niye hay ti ye tē tādaw yam. Tē rah ha a gah niye hay tseslāsle tseslāsle. <sup>8</sup> Yesu a gwadatay: «Anāke na, tādum yam nakay, zlumay naha a ndo mālāvay gār a magurlom, mā ndzaka na.» Ndo i māsler hay tē zlay naha yam niye.

<sup>9</sup> Ndo mālāvay gār a magurlom niye a ndzaka na, yam niye a tēra guzom aye. A ndzaka na, guzom eye a yaw mājgay na, a sār bay. Ane tuk na, ndo i māsler neheye tē tād yam aye na, nāteye tē sār ha. Yesu a zalay a zal i dahālay,

<sup>10</sup> a gwadāy: «Kwa way kē zalatay a ndo hay na, ma vālateye guzom nakē a tsāhān aye tēday. Ta sa haladzay na, ma vālateye nakē a tsāhān bay aye tuk. Ane tuk na, nākār na, ka pa na nakē lele eye wu yak hus anāke na, kākay!»

<sup>11</sup> Nakay na, makurre i masuwayaṅ nakē Yesu a lah māge aye. A ge na, ma Kana ka dala i Galile. Andza niye Yesu a bāz ha mēzlaḅ ṅgay. Hārwi niye gawla ṅgay hay tē dzala ha ka Yesu.

<sup>12</sup> Ma dāba aye na, Yesu a ye a Kafernahum ta may ṅgay, ta malamar ṅgay hay ada ta gawla ṅgay hay. Tē ndza mē dāma mēhāne tsakway.

*Yesu a hāhar ndo hay abāra mā gay māvālay wu a Mbālom*

*Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Luka 19.45-46*

<sup>13</sup> Magurlom i Yahuda hay nakē tē zalay Pak aye na, mazlambar kē ndzew bāse. Hārwi niye, Yesu a hāl bo a ye a Zerozelem.

<sup>14</sup> A ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a dəma na, a ndzay a gər a ndo masəkəme ha sla hay, ta təbaŋ, ta maydagwar hay. A ndzay naha a gər a ndo mambəde suloy hay mandza eye hay ka wu məpe wu tay hay dərma.

<sup>15</sup> Tsa na, a zla ləber, a slapa ha ka bo, a təra ha mandalaɓa. A ye a həhar tay ha ndo niye hay abəra dərəŋ, tə sla tay hay, ta təbaŋ tay hay tebiye abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A kwats ha suloy i ndo mambəde suloy ka dala, a pay həlay a wu məpe wu tay niye hay. <sup>16</sup> A gwadatay a ndo masəkəme ha maydagwar hay: «Həlum wu kurom neheye abəra kanaŋ! Kâ tərūm ha gay i Bəba ga, gay i mäge tsakala mə dəma bay.»

<sup>17</sup> Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye na, wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye a matayaw a gər. Tə watsa na, tə gwad: «Gay yak nakay na, na wuda na haladzay. Mədzal gər ga peteh, na pa na a dəma.\*»

<sup>18</sup> Bagwar i Yahuda hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ka sliye faya mäge na, masuwayaŋ waray nakə ada nəmay nəmaa səriye ha ta vəlaka tsəved ka mäge wu andza nakay aye?»

<sup>19</sup> Yesu a mbədətay faya, a gwadatay: «Mbəzlum ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakay. Ma məhəne mahkar na, na lətsiye ha ka mbəlom.»

<sup>20</sup> Tə gwaday: «Gay nakay nəmaa ndza faya ka madəzle na, məve kuro kuro fad gər eye məkwa tuk na, ada nəkar i yak na, ma məhəne mahkar tsa na, ka dəzl na, kəkay?»

---

\* **2:17** Dəmes hay 69.10.

21 Ane tuk na, gay i mädəslay ha gər a Mbəlom niye Yesu a tsik faya aye na, a tsik dzeke ka bo ŋgay.

22 Ahəl nakə Yesu a mət ada a lətsew abəra ma mədahan aye na, bazlam ŋgay niye a tsik aye a matayaw a gər a gawla ŋgay hay. Pat eye niye na, tə dzala ha ka wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye ada ka bazlam ŋgay nakə a tsik aye.

23 Ahəl nakə Yesu neŋgeye ma Zerozelem ada neŋgeye mə magurlom i Pak aye na, kə ge wu neheye a ge masuwayan haladzay aye. Andza niye, ndo hay haladzay ta ŋgatay a masuwayan niye hay ada ta dzala ha ka Yesu.

24 Ane tuk na, Yesu na, kə pa mədzal gər ŋgay ka nəteye bay hərwi neŋgeye a sər tay ha tebiye,

25 ada neŋgeye na, ndo məday ha wu nakə mə bo i ndo zezeŋ aye ka həlay təbey hərwi bo ŋgay eye a sər ha wu nakə mə dərev i ndo zezeŋ aye.

### 3

#### *Yesu ta Nikodem*

1 Ndowne andaya məzele ŋgay Nikodem. Neŋgeye na, bagwar eye mə walaŋ i ndo neheye tə ləvawa Yahuda hay aye. Neŋgeye na, Farisa hay.

2 Pat wuray na, a ye ka təv i Yesu ta həvad. A ye naha, a gwaday: «Miter, nəmaa sər ha Mbəlom a sləra kar ahaya na, ka matətikamay wu hay dedək, hərwi ndəray ma sliye faya məge masuwayan andza nakə ka ge aye bay tadə gədaŋ i Mbəlom andaya faya bay na, ma sliye faya bay.»

3 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Sər ha na, ndowne kə wa bo wedeye bay na, ma sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay.»

<sup>4</sup> Nikodem a tsətsah faya a gwadáy: «Ndo guram eye tsíy tuk na, ma wiye bo wedeye sa na, kəkay? Ma sliye faya məme a hud i may ηgay ada ta wiye na masulo eye sa daw?»

<sup>5</sup> Yesu a mbəday faya, a gwadáy: «Sər ha na, ta dzəhuḅ kar ha a yam ada ta Məsəfəre i Mbəlom bay na, ka sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay.

<sup>6</sup> Ndo nakə ndo zezeη a wa aye na, ndo zezeη ηgway. Ada ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, məsəfəre ηgway.

<sup>7</sup> Bazlam nakə na gwadaka “wum bo masulo” aye na, mā gaka wadəη wadəη bay.

<sup>8</sup> Mətasl a vəzl a təv nakə a say aye. Ka tsəne mavəzle ηgay eye, ane tuk na, a yaw məηgay ada ma diye a ηgay na, ka sər bay. Ma giye bo ta ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, andza nakay.»

<sup>9</sup> Nikodem a gwadáy: «Ada tebiye wuye ma giye bo na, kəkay?»

<sup>10</sup> Yesu a mbəday faya a gwadáy: «Nəkar ndo matətikay wu a ndo hay nakə bagwar eye ma gwala i Israyel aye. Ane tuk na, ka sər wu neheye bay na, kəkay?»

<sup>11</sup> Sər ha na, nəmaa tsikakum na, wu nakə nəmaa sər aye ada ka gər i wu nakə nəmaa ηgatay aye. Ane tuk na, a sakum matəme wu nakə nəmaa dakum ha aye bay.

<sup>12</sup> Na tsikakum ka wu nakay ka məndzibəra aye ka təmum bay. Ada kəkay tadə na tsikakum ka wu nakə mə mbəlom aye na, ka təmumeye daw?

<sup>13</sup> «Ndəray dafə kə tsal a mbəlom bay. Ndo nakə neη Wawa i Ndo aye nəte ηgweη.

14 Andza nakə ahəl niye Musa a lətse ha bəre nakə tə vəf na andza dədœ ka mayako mə makulk-wandah aye na, andza niye neŋ Wawa i Ndo kutoŋ ta lətsiye ga ha ka mayako dərma<sup>\*</sup>,

15 hərwi ada kwa way kə dzala ha ka neŋ Wawa i Ndo na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye.

16 Hərwi Mbəlom a wudə məndzibəra na, hal-adzay. Hərwi niye a sləraw Wawa ŋgay felik eye hərwi ada kwa way kə dzala ha faya na, ma dziye sa bay. Ane tuk na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye.

17 Mbəlom a sləraw Wawa ŋgay ka məndzibəra na, hərwi ada m̄a ge sariya ka ndo hay bay. A sləra ahaya na, hərwi ada ndo hay t̄a t̄əma đuh.

18 «Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, sariya ma ta gəsiye na bay. Ane tuk na, ndo nakə kə dzala ha bay aye na, b̄a sariya kə gəs na, hərwi kə dzala ha ka felik i Wawa i Mbəlom bay.

19 Sariya ma ta gəsiye ndo hay ta tsəved waray na, ma ta gəsiye tay ha na, andza nakay: Dzaydzay ki yaw ka məndzibəra. Ane tuk na, ndo hay ta wudə dzaydzay niye bay. Nətəye ta wudə đuh na, ləvoŋ, hərwi tə gawa na, wu neheye lele bay aye hay.

20 Kwa way kə ge mənese na, a ma nay d̄əre a dzaydzay. Ma həndzədiye ta t̄əv i dzaydzay bay, hərwi a say wu ŋgay neheye a gawa lele bay aye na, m̄a zəba bay, a dzədzar.

21 Ane tuk na, ndo nakə a gawa wu lele eye hay aye na, neŋgeye ma zəbiye mə dzaydzay hərwi ada ndo hay t̄a ŋgatay a wu neheye lele a ge aye, ada t̄a

---

\* 3:14 Məpesle 21.

sər ha maa ge mäsler mə neŋgeye na, Mbəlom.»

*Yesu ta Yuhana madzəhuβe ndo a yam*

<sup>22</sup> Ma dəba aye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse ti ye ka dala i Yahuda. Tə ndza mə dəma ada ta dzəhuβawa ndo hay a yam.

<sup>23</sup> Ahəl niye na, Yuhana a dzəhuβawa ndo hay a yam dərmak. A dzəhuβawa tay ha ndo hay na, ma gəma i Enon bəse ta gəma i Salim hərwi dəlov andaya haladzay ma təv eye niye. Ndo hay ti yawa naha ka təv ŋgay ada a dzəhuβawa tay ha a yam.

<sup>24</sup> Ahəl niye na, ta gəs na Yuhana a daŋgay zuk bay.

<sup>25</sup> Pat wuray na, siye i gawla i Yuhana hay ta dazlay a məkəde wuway ta ndo i Yahuda wuray ka məbere wu hay ta mändze tsədəŋŋa.

<sup>26</sup> Gawla i Yuhana niye hay ti ye ka təv i Yuhana, ti ye naha tə gwadəy: «Miter, ndo niye ahəl niye ka dzum gər ma diye i magayam i Yurdum ka tsik faya aye na, faya ma dzəhuβiye tay ha ndo hay a yam ada ndo hay tebiye faya ta diye ka təv ŋgay tuk na, kəkay?»

<sup>27</sup> Yuhana a mbədatay faya a gwadətatay: «Tadə Mbəlom kə vəlay bay na, ndəray ma sliye məhute bay tebiye.

<sup>28</sup> Bo kurom eye ka slumeye faya məhəle mbəl ga, na gwadakum: “Neŋ na, Kəriste bay. Ane tuk na, Mbəlom a sləra ga ahaya, nā lahayaw kame tsa.”

<sup>29</sup> Ndo nakə a zla dahəlay aye na, dahəlay niye na, i ŋgay ŋgway. Ane tuk na, dzam i zal i dahəlay niye na, ma lətsiye sləp ka tsakay ŋgay ada ma piye zləm ka bazlam ŋgay. Kə tsəne bazlam ŋgay

niye faya ma piye faya zləm aye na, ma ηgwasiye haladzay. Andza niye mənḡwese niye anəke na, i ga haladzay dərmaḡ.

<sup>30</sup> Neḡgeye na, mâ səkah kame kame, neḡ na, na nəkiḡ.

<sup>31</sup> «Ndo nakə a yaw abəra mə mbəlom aye na, neḡgeye ka ḡər i ndo hay tebiye. Ndo nakə neḡgeye ka məndzibəra aye na, neḡgeye ndo i məndzibəra ηḡway ada ma tsikiye na, ka wu i məndzibəra hay. Ane tuk na, ndo nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye na, neḡgeye ka ḡər i ndo hay tebiye.

<sup>32</sup> Ma tsikiye na, ka wu nakə a ηgatay ada a tsəne aye. Ane tuk na, wu nakə a tsik aye na, ndəray ma təmiye bay.

<sup>33</sup> Ndoḡe ye ka təma bazlam ηḡay nakə a tsik aye na, niye na, faya ma ḡiye ha wu nakə Mbəlom a tsik aye na, dedək.

<sup>34</sup> Ndo nakə Mbəlom a sləraw aye na, faya ma tsikiye na, bazlam i Mbəlom, hərəwi Mbəlom kə rah ha ta Məsəfəre ηḡay.

<sup>35</sup> Bəba ηḡay a wuda na wawa ηḡay ada kə vəlay mələve i bəy ηḡay.

<sup>36</sup> Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ndo nakə a kərah mədzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, ma hutiyə sifa niye təbey. Mevel i Mbəlom ma ta ndziye faya.»

## 4

*Yesu ta ηḡwas i Samari wuray*

<sup>1</sup> Farisa hay tə tsəne, ndo hay tə pay bəzay a Yesu ada a dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam na, haladzay a ze i Yuhana.

<sup>2</sup> Azlakwa ta dedek eye na, Yesu a dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam bay. Maa dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam na, gawla ḡgay hay bəna, bo ḡgay eye bay.

<sup>3</sup> Ahəl nakə Yesu a tsəne wu nakə Farisa hay tə tsik faya na, a həl bo abəra ka dala i Yahuda a ye ka dala i Galile.

<sup>4</sup> Tsəved mede a Galile na, ta dala i Samari.

<sup>5</sup> Ahəl nakə faya ma diye na, a ndisl a təv aye andaya ka dala i Samari tə zalay Sikar. Təv niye na, bəse ta guvah nakə Zakob a vəlay a wawa ḡgay Yusufa ahəl niye aye.\* <sup>6</sup> Ada bədiyem nakə Zakob a la ahəl niye andaya ka təv aye niye.

Yesu a ndisl ka bədiyem niye na, ki ye gər, a ndza ka tsakay i bədiyem niye. Məndisle nakə Yesu a ndisl naha ka təv aye niye na, ma giye magərḥəpat.

<sup>7-8</sup> Ahəl nakə gawla i Yesu hay ti ye mata səkəmaw wu mənday mə walaḡ gay na, ḡgwas i Samari wuray a ye naha mata təde yam. A yaw na, Yesu a gwaday: «Tədəḡew yam nā sa tey.»

<sup>9</sup> ḡgwas i Samari niye a gwaday a Yesu: «Na gwad nəkar na, Yahuda hay bəda! Ada ka tsətsahiye yam ka neḡ ḡgwas i Samari na, kəkay?» ḡgwas niye a tsik andza niye na, hərwi Yahuda hay tə dzawa gər a bo ta Samari hay bay.

<sup>10</sup> Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Tədə ka sər wu nakə Mbəlom ma vəliye ada ka sər neḡ nakə na tsətsah fakaya yam aye na, nəkar dūh ka

---

\* [4:5 Madazlay i wu hay 33.19.](#)



tsətsahiye fagaya yam nakə ma vəliye sifa aye ada na vəlakeye.»

<sup>11</sup> Nğwas niye a gwaday faya: «Bəy ga, wu mətəde yam andaya fakaya bay ada bədiyem eye na, sɪdʊk tuk na, ka hutiyə yam nakə ma vəliye sifa a ndo aye na, ma kəkay?»

<sup>12</sup> Maa lamay bədiyem nakay na, bəba tətə kway Zakob. Bo nğay eye kə sa yam ma bədiyem nakay. Wawa nğay hay ta gənaw nğay hay ta sa yam ma bədiyem nakay dərmak. Ada nəkar ka dzala na, ka ze na Zakob daw?»

<sup>13</sup> Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Kwa way kə sa yam nakay na, yam ma geyə sa.

<sup>14</sup> Ane tuk na, ndoweyə kə sa yam nakə neŋ na vəleyə na, dāda yam ma geyə sa bay. Yam nakə na vəleyə na, ma təriye andza bədiyem nakə a nğəz wad wad aye ada ma vəleyə sifa nakə ma ndəviye bay aye.»

<sup>15</sup> Nğwas niye a gwaday: «Bəy ga, vəleŋ yam eye niye tey hərwi ada yam mâ geŋ sa bay ada nâ yaw dāda mətəde naha yam kanan sa bay.»

<sup>16</sup> Yesu a gwaday: «Do, pəla ahaya zal yak ada kâ yumaw kanan.»

<sup>17</sup> Nğwas niye a mbəday faya, a gwaday: «Zal ga andaya bay.»

Yesu a gwaday: «Ka gwad zal yak andaya bay na, ka tsik na, dedək.

<sup>18</sup> Hərwi zal yak hay na, zlam ada ndo nakə anəke nəkurom mandza eye salamay aye na, zal yak bay. Ka tsik na, dedək.»

<sup>19</sup> Tsa na, nğwas niye a gwaday: «Ah! Bəy ga, na sər ha nəkar na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

20 Bəba tətə may Samari hay tə dəsławay ha gər a Mbəlom na, mə gər i gəma nakay. Ane tuk na, nəkurom Yahuda hay na, ka gwadum i kurom təv mədəsłay ha gər a Mbəlom na, ma Zerozelem.»

21 Yesu a gwaday: «Ŋgwas nakay, dzala ha ka wu nakə na tsikakeye, həlay eye ma deyeweye na, ndo hay ta dəsłay ha gər a Bəba Mbəlom na, mə gər i gəma nakay dekdek kəgəbay ma Zerozelem dekdek tsa bay.

22 Nəkurom Samari hay ka sər um wu nakə ka dəsłumay ha gər aye bay. Nəmay Yahuda hay na, nəmaa sər, hərwi Mbəlom a bəzatay ha tsəved i mətəme a ndo hay na, ta Yahuda hay.

23 Ane tuk na, həlay eye ma deyeweye ɓa həlay eye anan tsiy, Məsəfəre i Mbəlom ma vəliye gədan a ndo neheye a satay mədəsłay ha gər a Bəba Mbəlom ta dedək eye na, ta dəsłay ha gər ta dedək Mbəlom ma pəliye na, slala i ndo niye hay.

24 Mbəlom na, məsəfəre. Hərwi niye ndo neheye ta dəsłay ha gər aye na, t̄a dəsłay ha gər na, ta dedək ada ta gədan i məsəfəre.»

25 Ŋgwas niye a gwaday: «Na sər ha na, ndo nakə Mbəlom a pay dzagwa i bəy a gər aye ma deyeweye (andza məgwede Kəriste). Aza ki yaw na, ma ɗakway ha wu hay tebiye.»

26 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ nakə faya na tsikakeye me anəke, neŋ eye.»

27 Ahəl nakə Yesu ta ŋgwas niye faya ta tsikiye me na, gawla i Yesu hay tə maw tuk. Tə ŋgatay a Yesu faya ta tsikiye me ta ŋgwas niye na, a gatay hərɓaɓəkka. Ane tuk na, ndəray kwa nətə mə walaŋ tay ka tsətsah ka Yesu, kə gwaday: «Ka pəla

abəra ka ɲgwas eye mey?» kəgəbay «Ka tsikumeye me ta ɲgwas eye na, hərwi mey?» na, ndəray ka tsətsah faya bay.

<sup>28</sup> ɲgwas niye a gər ha kalawah ɲgay ka bədiyem, a mbəda gər a walaɲ gay. A ye naha a gwadətay a ndo hay:

<sup>29</sup> «Dumara, zəbum ka ndo wuray anaɲ eye təday, a pesleɲ na wu nakə na gawa ahəl niye aye tebiye. Ma giye na, Kəriste nakə Mbəlom a gwad ma sləraweye aye.»

<sup>30</sup> Ndo hay tə tsəne bazlam i ɲgwas niye a tsikatay aye na, ti yaw abəra mə walaɲ gay, ti yaw ka təv i Yesu.

<sup>31</sup> Ahəl nakə ɲgwas niye a ye a walaɲ gay aye, gawla i Yesu hay nəteye faya ta geye amboh a Yesu mâ nda wu mənday, tə gwaday: «Miter may, nda wu mənday!»

<sup>32</sup> Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya a gwadətay: «Wu mənday ga andaya nakə na ndiye, nəkurom ka sərur bay.»

<sup>33</sup> Gawla ɲgay hay tə tsəne andza niye na, tə tsik mə walaɲ tay, tə gwad: «Ma giye na, ndəray kə zlayaw wu mənday kəla daw?»

<sup>34</sup> Yesu a gwadətay: «Wu mənday ga na, məge wu nakə a say a ndo nakə a sləra ga ahaya aye ada mandəve ha məsler nakə a vəleɲ a gwedeɲ ge aye. Matəra wu mənday ga na, neɲgeye.»

<sup>35</sup> Yesu a gwadətay sa: «Dzeke andaya, a gwad: “A ləkaw kiye fad na, ta dziye wu mənday abəra ka dala.” Ane tuk na, neɲ dūh na gwadakumeye: Ehey, zəbum ka guvah hay lele, təday. Wu hay na, ta nah tsiy. Kə sla mədze.

<sup>36</sup> Ndo nakə ma dziye na wu mənday abəra ka dala aye na, ma hutiyə merəbe ɲgay ada ma hayay gər a wu mənday niye. Wu mənday na, andza məgweɗe ndo neheye ta huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor aye. Andza niye ndo məsləge ta ndo mədze wu abəra ka dala na, ta ɲgwasiye salamay.

<sup>37</sup> Hərwi dzeke nakə a gwad: “Ndo neɲged ma sləgiye, ndo neɲged na, ma dziye na abəra ka dala”, a tsik na, dedek.

<sup>38</sup> Na slər kurom a guvah mata dze na wu mənday nakə ka fətumay bay aye, ka təmumay a həlay a ndo hay tsa.»

<sup>39</sup> Ndo i dala i Samari niye hay haladzay tə dzala ha ka Yesu. Tə dzala ha na, hərwi ɲgwas niye a ɗatay ha parakka a gwadətay: «A pesleɲ wu nakə na gawa ahəl niye tebiye.»

<sup>40</sup> Samari niye hay tə ndisl naha ka təv i Yesu na, ta tsətsah ka Yesu, tə gwadəy: «Ndza ka təv may tey.» Yesu a təma bazlam tay niye, a ndza ka təv tay məhəne sulo.

<sup>41</sup> Yesu a tsikawatay bazlam i Mbəlom. Tə tsəne na, ndo siye hay haladzay tə dzala ha ka Yesu sa.

<sup>42</sup> Ndo niye hay tə gwadəy a ɲgwas niye: «Anəke nəmaa dzala ka Yesu na, hərwi wu nakə ka təkəramay aye sa bay. Nəmaa dzala ha na, hərwi nakə nəmaa tsəne wu nakə bo ɲgay eye a tsik aye. Ada nəmaa sər ha neɲgeye na, ndo mətəme ha ndo i məndzibəra hay dedek.»

*Yesu a mbəl ha wawa i ndo məge məsler i bəy bagwar eye*

<sup>43</sup> Yesu a ndza ka təv niye məhəne sulo na, a həl bo a ye abəra ka təv niye, a ye a Galile.

44 Bo i Yesu eye a tsik, tə gər ɲgay, a gwad: «Ndo mæde ha bazlam i Mbəlom na, ta rəhay ha gər ma gəma ɲgay bay.»

45 Azlakwa duh Yesu a ndisl a Galile na, ndo i dala niye hay ta təma na lele tə mənɲwese eye hərwi nəteye dərmaƙ ta ye a magurlom i Pak niye ma Zerozelem aye ada a həlay i magurlom niye na, ta ɲgatay a wu nakə Yesu a ge aye.

46 Andza niye, Yesu a mbəda gər a Kana ka dala i Galile sa, gəma nakə a təra ha yam guzom eye. Ndo mäge məsler i bəy bagwar eye wuray andaya, wawa ɲgay dāvats eye ma gəma i Kafernahum.

47 A tsəne Yesu kə maw abəra ma Yahuda nənɲeye ka dala i Galile na, a həl bo a ye ka təv i Yesu. A ye naha a gay amboh a Yesu, a gwaday: «Amboh tama a Kafernahum, ta mbəleɲ ahaya wawa ga andaya dāvats eye faya ma mətiye tey.»

48 Yesu a gwaday: «Nəkurom na, tadə na ge masuwayaɲ eye bay na, ka dzalumeye ha bay na, kəkay?»

49 Ndo mäge məsler niye a mbəday faya, a gwaday: «Bəy ga, tama bəse bəna wawa ga ma ta mətiye.»

50 Yesu a gwaday: «Mbəda gər a mətəgay, wawa yak ma mbəliye.»

Ndo niye a dzala ha ka bazlam i Yesu niye a tsikay aye. A ma a mətəgay.

51 Ahəl nakə ndo niye faya ma diye a mətəgay, nənɲeye ka tsəved mba na, ndo i məsler ɲgay hay ti yaw, tə ɲɲəlayaw gər həf ka tsəved tə gwaday: «Wawa yak kə mbəl!»

52 A tsətsah fataya, a gwadatay: «Wuye a gay ɲgama na, kəday?»

Ta mbəḍay faya, tə gwəḍay: «A gay ŋgama na, məvenəŋ ta bəre nəte i huwa.»

<sup>53</sup> A sər ha həlay niye na, tits həlay nakə Yesu a gwəḍay: «Wawa yak ma mbəliye» aye. Tsa na, neŋgeye ta ndo i gay ŋgay hay tebiye tə dzala ha ka Yesu.

<sup>54</sup> Nakay na, masuwayaŋ masulo eye nakə a ge ma Galile aye. A ge na, ahəl nakə a maw abəra ma Yahuda aye.

## 5

*Yesu a mbəl ha ndo wuray matəra eye ma Zerozelem*

<sup>1</sup> Ma dəba eye na, magurlom i Yahuda hay andaya ma Zerozelem. Hərwi niye, Yesu a ye a magurlom i Yahuda niye hay ma Zerozelem aye.

<sup>2</sup> Ma Zerozelem niye na, dəlov wuray andaya bəse ta Məged i Təbaŋ hay nakə ti yawa tay ha tə dəma a walaŋ gay aye. Tə zalay a dəlov eye niye tə bazlam i Yahuda hay na, Baytidzata. Ka tsakay i dəlov niye na, galak andaya maŋgəna eye zlam.

<sup>3</sup> Ndo i dəvats hay haladzay tə hənawa mə dəma: Guluf hay, ndo matəra eye, ndo neheye sik tay maməta eye hay. [Ta həbawa yam nakə ma bəliye wekit wekit aye.

<sup>4</sup> Hərwi həlay eye andaya gawla i Mbəlom a mbəzlawaw, a bəlawa ha. Kə bəl ha na, ndo nakə kə lah kurre məkal ha bo a yam niye gawla i Mbəlom a bəl ha aye na, kə mbəl abəra ma dəvats ŋgay. Kwa dəvats eye na, kəkay kəkay, ma mbəliye.]

<sup>5</sup> Mə walaŋ i ndo i dəvats niye hay na, ndow-eye andaya kə ndza ma dəvats məve kuro kuro mahkar gər eye tsamahkar.

<sup>6</sup> Yesu a ndisl a tɔv i ndo i dɔvats niye hay na, a ngatay a ndo niye mahɛna eye ada a tsɛne na, ndo niye kɛ ndza ma dɔvats mɛve haladzay. A tsɛtsah faya, a gwadɔy: «A saka mɛmbɛle dɔw?»

<sup>7</sup> Ndo niye dɔvats eye a gwadɔy: «Ahɛl nakɛ yam faya ma bɛliye na, ndɛray andaya mɛzle ga, mɛkele ga ha a dɛma bay. Na gwad na dziye faya bo mɛkele ha bo a dɛma na, ndo mekelɛn eye a lehen a dɛma.»

<sup>8</sup> Yesu a tsɛne andza niye na, a gwadɔy: «Lɛtse, zla tɔv mɛhɛne yak, do wu yak!»

<sup>9</sup> Kwayanɲa ndo niye a mbɛl. A zla tɔv mɛhɛne ngay ada a pa bo ka mede.

Azlakwa bay, wu niye a ge bo na, pat i mazɛzukw bo.

<sup>10</sup> Bɛy i Yahuda hay tɛ ngatay a ndo niye a mbɛl eye faya ma zliye tɔv mɛhɛne na, tɛ gwadɔy: «Bɛgom na, pat i mazɛzukw bo sa na, tsɛved andaya mɛzle hubok pat i mazɛzukwe bay.»

<sup>11</sup> A mbɛdatay faya, a gwadatay: «Ndo nakɛ a mbɛl ga ha aye, a gwedɛn: “Zla tɔv mɛhɛne yak do wu yak.”»

<sup>12</sup> Ndo niye hay ta tsɛtsah faya: «Ndoweye i ngay way nakɛ ma gwadakeye: “Zla tɔv mɛhɛne yak ada kɛ ye ha” pat i mazɛzukw bo na, way?»

<sup>13</sup> Ane tuk na, ndo niye a sɛr ndo nakɛ a mbɛl ha aye bay, hɛrwi Yesu ki ye ngway abɛra ka tɔv niye, kɛ gɛr tay ha ndo niye hay haladzay aye.

<sup>14</sup> Ma dɛba aye na, Yesu tɛ dza gɛr ta ndo nakɛ a mbɛl ha aye mɛ gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom, a gwadɔy: «Anɛke na, ka mbɛl tuk. Kɛ ge mɛnese sa bay. Ka ge mɛnese na, wu ma ta gakeye ma ziye nakɛ a gaka aye.»

15 Ma dāba eye ndo niye a ye, a gwadātay a bəy i Yahuda hay: «Maa mbəl ga ha na, Yesu.»

16 Tsa na, bəy i Yahuda niye hay ta dazlay məgay sewed a Yesu hərwi nakə a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo aye.

17 Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadātay: «Bəba ga faya ma giye məsler na, pat pat ada neŋ na giye andza niye dərmaŋ.»

18 Bəy i Yahuda hay tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ta səkah ha mapəle tsəved məkəde na. A satay məkəde na Yesu na, hərwi a rəhay ha gər a pat i mazəzukw bo bay, dekdek bay. Ane tuk na, hərwi nakə a gwad Mbəlom na, bəba ŋgay aye. Andza məgwede a ləva ha gər ŋgay ta Mbəlom.

*Bəba Mbəlom kə vəlay gədan a wawa ŋgay tebiye*

19 Yesu a mbədatay faya, a gwadātay: «Sərum ha na, neŋ na sliye faya ka mäge wu tə həlay ga aye tsa bay. Na giye na, wu nakə na ŋgatay Bəba ga a gawa aye. Wu nakə Bəba ga a gawa aye na, neŋ wawa ŋgay na giye dərmaŋ.

20 Bəba ga a wuda neŋ wawa ŋgay, ada ma deŋeye ha wu nakə a gawa aye tebiye. Ma deŋeye ha məsler bagwar eye sa a ze wu neheye ada aza ma gakumeye hərbaəkka.

21 «Andza nakə Bəba Mbəlom a mbəl ha ndo hay abəra ma mədahaŋ ada faya ma vəlateye sifa aye na, andza niye neŋ wawa ŋgay na vəliye sifa a ndo neheye a seŋ aye.

22 «Ada sa na, Bəba ma giye sariya tə həlay ŋgay aye bay. Kə vəleŋ gədan a həlay ga ka mäge sariya.

23 A ge ha andza niye na, hərwi ada ndo hay tebiye tã dəsleŋ ha gər andza nakə ndo hay faya



ta dəslay ha gər a neŋgeye Bəba Mbəlom aye. Tadə ndoweye kə dəsleŋ ha gər a neŋ wawa ŋgay bay na, kə dəslay ha gər a Bəba ga nakə a sləra ga ahaya bay dərma.

<sup>24</sup> Yesu a gwadətay sa: «Sərūm ha na, ndoweye kə pay zləm a bazlam ga neheye na tsik aye ada kə dzala ha ka Mbəlom nakə a sləra ga ahaya aye na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma ta geye sariya bay. Neŋgeye na, 6a ki ye abəra ka tsəved i məməte. Ka dazlay a məndze ma sifa nakə ka tor eye.

<sup>25</sup> «Ayaw! Sərūm ha na, pat eye ma deyeweye, 6a dūh pat eye anan ki yaw tsiy, ahəl nakə ndo neheye nəteye andza mədahan hay ta tsəniye wu nakə Wawa i Mbəlom a tsik aye. Ndo neheye ta pay zləm ada ta dzala ha ka wu nakə na tsik aye na, ta mbəliye.

<sup>26</sup> Mbəlom na, gədan ŋgay andaya ma vəliye sifa a ndo. Andza niye kə vəleŋ gədan a neŋ wawa ŋgay ma vəliye sifa a ndo dərma.

<sup>27</sup> Ada kə vəleŋ gədan a neŋ wawa ŋgay mäge sariya ka ndo hay. A vəleŋ gədan mäge sariya ka ndo hay na, hərwi neŋ Wawa i Ndo.

<sup>28</sup> «Mâ gakum masuwayan bay, hərwi pat eye ma deyeweye na, mədahan neheye ma bəd ta tsəniye bədiday ga.

<sup>29</sup> Ta tsəne na, ta lətseweye abəra ma mədahan. Ndo neheye ahəl niye tə gawa wu ŋwalak eye na, ta lətseweye abəra ma mədahan, ta hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ada ndo neheye tə gawa wu ŋwalak eye bay aye na, ta lətseweye abəra ma mədahan i tay na, ta gəsiye tay a sariya.

<sup>30</sup> Neŋ na, na sliye faya mäge wuray ka gər bo ga bay. Na giye sariya na, andza nakə Mbəlom a tsiken aye ada sariya ga nakə na giye na, dedek hərwi na pəla na, wu nakə a yeŋ a gər a neŋ eye bay. Ane tuk na, na giye na, wu nakə a yay a gər a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

### *Ndo neheye ta həliye mbal i Yesu aye*

<sup>31</sup> Yesu a gwadatay sa: «Tadə na ta mbal i gər ga na, ndo hay ta gwadiye dedek bay.»

<sup>32</sup> Ane tuk na, mata həle mbal i gər ga na, ndo mekelen eye ada na sər ha ndo məhəle mbal ga na, ma həliye, ta dedek.

<sup>33</sup> Ka slərūm ndo hay ka təv i Yuhana ada kə tsikakum wu nakə dedek eye.

<sup>34</sup> Neŋ na, na pa gər ka məhəle mbal i ndo təbey. Duh na tsikakum andza niye na, hərwi ada kâ hutum mətəme.

<sup>35</sup> Ahəl niye, Yuhana na, a təra andza lalam nakə ta piye faya ako hərwi ada mâ dākum ha dedek aye. Ma məndze tsakway na, ka təmum bazlam ŋgay ada ka ŋwasum hərwi dzaydzay ŋgay niye.

<sup>36</sup> «Ane tuk na, i ga na, wu mekelen eye neheye a ze bazlam i Yuhana nakə a tsik ta həliye mbal i gər ga aye na, anaŋ. Neŋ faya na tsikiye ka məsler nakə Bəba ga a vələŋ a gwedeŋ “ge” aye. Wu neheye faya ta bəziye ha masləra ga ahaya na, Mbəlom dedek.

<sup>37</sup> «Ada Bəba ga nakə a sləra ga ahaya na, ma həliye mbal ga. Ane tuk na, ka tsənum bədiḏay ŋgay ḏaḏa bay ada ka ŋgatumay ḏaḏa bay.

<sup>38</sup> Ka tɛmum bazlam ɲgay hay, ta ndza mɛ dɛrɛv kurom bay hɛrwi ka dzalum ha ka neɲ wawa ɲgay nakɛ a slɛraw aye bay.

<sup>39</sup> «Ada nɛkurom na, faya ka dzaɲgumeye Derewel i Mbɛlom pat pat hɛrwi ka pum mɛdzal gɛr kurom na, ka gwadum ka hutumeye mɛ dɛma sifa nakɛ ma ndɛviye bay aye. Bazlam i Mbɛlom neheye tɛ hɛl mbal na, i gɛr ga.

<sup>40</sup> Azlakwa duh a sakum madayaw ka tɔv ga mɛhute sifa nakɛ dedɛk aye bay na, kɛkay?»

<sup>41</sup> Yesu a gwadɛtɛy: «Ka dzalum na, a seɲ ndo hay tɛ zɛbedeɲ dɛw? A'ay! Neɲ na, mɛdzal gɛr ga a ye ka mazɛbede nakɛ ndo hay ta zambadawatay a siye i ndo hay aye tɛbey.

<sup>42</sup> Ane tuk na, nɛkurom na, andza neɲ tɛbey. Na sɛr ha ta dedɛk, ka wudum Mbɛlom bay.

<sup>43</sup> Na yaw na, maa slɛra ga ahaya na, Bɛba ga Mbɛlom ada ka wudum matɛme ga bay. Ane tuk na, tadɛ ndo mekeleɲ eye mɛ yaw ta gɛdaɲ ɲgay na, ka tɛmumeye na.

<sup>44</sup> A sakum na, ndo hay tɛ zambadɛkum. Duh Mbɛlom nakɛ dedɛk eye na, ka wudum mazambadɛy bay. Ada tadɛ nɛkurom andza niye dedɛk na, ka dzalumeye ha fagaya ma kɛkay?

<sup>45</sup> «Ane tuk na, kɛ dzalum na, na ta makumeye ha mɛnese kame i Bɛba ga bay. Mata makum ha mɛnese na, Musa neɲgeye nakɛ ka pum faya mɛdzal gɛr kurom aye.

<sup>46</sup> Tadɛ ka dzalum ha ka Musa ta dedɛk na, haɛe ka dzalum ha ka neɲ, hɛrwi Musa a watsa na, ka neɲ.

<sup>47</sup> Tadɛ ka dzalum ha ka wu nakɛ Musa a watsa aye bay na, ka dzalumeye ka wu nakɛ faya na

tsikiye na, ma kəkay?»

## 6

*Yesu a vəlatay wu mənday a ndo hay ta giye gwezem zlam*

*Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Luka 9.10-17*

<sup>1</sup> Ma dəba aye na, Yesu a lətse, a ye a tas a diye i dəlov i Galile. Dəlov niye na, tə zalay dəlov i Tiber dərma.

<sup>2</sup> Ndo hay haladzay tə paway bəzay. Tə paway bəzay na, hərwi nakə tə ɲgataway a masuwayaɲ neheye a gawa aye. Masuwayaɲ niye a gawa aye na, a mbəlawə tay ha ndo i dəvats hay.

<sup>3</sup> Yesu ta gawla ɲgay hay tə tsal a mahəmba, ti ye tə ndza mə dəma.

<sup>4</sup> Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye na, mazlambar kə ndzew.

<sup>5</sup> Yesu a zəba dəre na, a ɲgatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka təv ɲgay. Tsa na, a tsətsah ka Filip, a gwaɗay: «Ka hutakwaweye məsəkəməw wu mənday ɗa məvəlatay a ndo neheye tebiye na, məɲgay?»

<sup>6</sup> Yesu a tsikay a Filip andza niye na, mazəbe ka mədzal gər i Filip. Hərwi Yesu na, a sər wu nakə ma giye.

<sup>7</sup> Filip a mbəɗay faya a gwaɗay: «Kwa tadə ka səkəmakwaw wu mənday ta *dinar*\* sulo, kwa way ada mâ huta tsekweɲ tsekweɲ bəbay na, ma slat-eye bay.»

---

\* **6:7** Dinar: Kwar i suloy temerre sulo, ma hamiye merəbe i ndo mäge məsler pat nəte. Zəba mə Mata 20.2.

<sup>8</sup> Ndo mekelenj eye mə walañ i gawla ñgay hay, məzele ñgay Añdərə malamar i Simonj Piyer, a gwadañ:

<sup>9</sup> «Wawa wuray anañ kanañ na, tapa i makwala andaya faya zlam tə kələf hay sulo. Ane tuk na, hərwi ndo neheye haladzay aye na, ma sliye mey?»

<sup>10</sup> Tsa na, Yesu a gwadatay a gawla ñgay hay: «Dum gwadumatay a ndo hay tã ndza tebiye ka dala.»

Ka təv eye niye na, guzer andaya haladzay bere-meffe a ndzohwaw mba. Gawla ñgay hay ti ye, tə gwadatay a ndo hay, ndzum ka dala. Ndo niye hay tebiye tə ndza ka dala. Haslaka hay dekdek ta giye gwezem zlam.

<sup>11</sup> Ndo niye hay tebiye tə ndza na, Yesu a zla makwala niye, a gay naha sisce a Mbəlom, a ñgəna ha. A ñgəna ha na, a vəlatay a ndo niye hay mandza eye. A həl kələf niye hay, a ge ha andza niye sa. Tə nda makwala niye tə kələf aye ka mərehe tay.

<sup>12</sup> Tə nda makwala niye tə rah lele na, Yesu a gwadatay a gawla ñgay hay: «Hayumay gər a siye nakə a zaw aye kwa tsekweñ mã dze bay.»

<sup>13</sup> Tsa na, tə hayay gər a makwala nakə a zaw abəra ka ndo neheye tə nda aye. Tə hayay gər na, a rah a gwañ kuro gər eye sulo.

<sup>14</sup> Ndo hay tə ñgatay a masuwayañ niye Yesu a ge nakə a bəz ha gədañ i Yesu aye na, tə gwad: «Ndo nakay na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom dedək. Neñgeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə tsik faya ahəl niye tə gwad ma deyeweye ka məndzibəra aye.»

<sup>15</sup> Yesu a sər ha ndo niye hay ta deyeweye ta piye na a bəy ta gədan na, a mbəda gər, a tsal ηgway a tsaholok niye sa. A tsal na, mahəngeye.

*Yesu a ye ka gər i yam tə sik*

*Mata 14.22-33; Markus 6.45-52*

<sup>16</sup> Huwa a ge na, gawla i Yesu hay tə mbəzla ka me i dəlov.

<sup>17</sup> Ti ye naha na, tə tsal a kwalalan i yam, ta dazlay mətese a diye nəngeɗ mede a gəma i Kafer-nahum. Ahəl nakə faya ta diye na, həvad kə ge fataya tsiy, ada Yesu kə husa ka təv tay zuk bay.

<sup>18</sup> Dəlov niye a dazlay məbəle haladzay wekit wekit hərwi mətasl a ge ta gədan.

<sup>19</sup> Ta ye ma giye kilomiter zlam kəgəbay məkwa na, tə ηgatay a Yesu faya ma diye naha ka təv i kwalalan yam tay, ka gər i yam tə sik. Tə ηgatay na, ta dzədzar haladzay.

<sup>20</sup> Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Kâ dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

<sup>21</sup> Gawla ηgay hay a satay məgəsay naha mə həlay a kwalalan i yam. Kwayanŋa kwalalan i yam niye a husa dənuts ka me i dəlov ka dala, ka təv nakə a satay mede a dəma aye.

*Wu mənday nakə ma vəliye sifa aye*

<sup>22</sup> Tədœ eye na, ndo niye hay haladzay eye tə ze naha ma diye i dəlov niye ta pəla Yesu. Ta sər ha na, kwalalan i yam ka təv eye niye na, nəte. Tə sər ha na, Yesu kə tsal a kwalalan i yam niye bay. Ane tuk na, gawla ηgay hay ti ye na, mahətay eye.

<sup>23</sup> Siye i ndo hay ti yaw tə kwalalan i yam tay hay abəra ma gəma i Tiber, tə ndislew tə ndzay a gər a ndo hay ka me i dəlov niye bəse ta təv nakə ndo hay

tə nda wu mənday mə dəma aye, wu mənday nakə Yesu a zla a gay naha sisœ a Mbəlom ada a vəlatay a ndo niye hay aye.

<sup>24</sup> Ndo hay ta zəba dəre na, Yesu andaya bay ada gawla ŋgay hay bəbay nəteye andaya ka təv niye bay na, tə tsal a kwalalaŋ i yam niye hay, ti ye a Kafernahum mata pəle na Yesu.

<sup>25</sup> Ti ye tə huta na Yesu ka me i dəlov niye ta diye neŋged. Ti ye tə gwadəy: «Miter, ka ndislew kanan na, sa kəday?»

<sup>26</sup> Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Ayaw! Sərum ha na, ka pəlum ga na, hərwi nakə ka ndayum wu mənday ka rahum bəh bəh lele aye bəna, hərwi nakə ka tsənum masuwayaŋ nakə na giye a say məgwede mey na, ka tsənum bay.

<sup>27</sup> Kā gum məsler hərwi wu mənday nakə ma nasiye aye bay. Duh gum məsler na, hərwi wu mənday nakə ma nasiye bay ma ndziye huya ada ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Wu mənday niye na, neŋ Wawa i Ndo na vəlakumeye. Na vəlakumeye na, hərwi Bəba Mbəlom kə vəleŋ gədaŋ ka məge.»

<sup>28</sup> Ta tsətsah faya tə gwadəy: «Nəmaa giye na, məsler waray nakə ma deyeye a gər a Mbəlom aye?»

<sup>29</sup> Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Məsler nakə a yay a gər a Mbəlom ka gumeye na, dzalum ha ka neŋ ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

<sup>30</sup> Tə gwadəy: «Kə ge andza niye na, nəmaa ta dzaliye ha fakaya na, ka bəzamay ha masuwayaŋ waray? Kəgəbay ka giye na, məsler waray?»

31 Hərwi ahəl niye bəba tətə kway hay ti yaw abəra mə Ezipt, nəteye mə makulkwandah na, tə nda wu mənday nakə a yaw mə mbəlom tə zalay *man* aye†. Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: “Mbəlom kə vəlatay wu mənday nakə a yaw mə Mbəlom aye, tə nda.‡”»

32 Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Sərum ha na, wu mənday nakə ahəl niye Musa a vəlakum mə makulkwandah aye na, wu mənday nakə a yaw abəra mə mbəlom aye ta dedək bay. Ane tuk na, wu mənday nakə bəba ga Mbəlom ma vəlakumaweye abəra mə mbəlom aye na, nakə ta dedək aye.

33 Hərwi wu mənday niye Mbəlom ma vəlakumeye na, neñ ndo nakə na mbəzlaw abəra mə mbəlom aye, ada wu mənday niye na, ma vəlateye sifa a ndo i məndzibəra hay.»

34 Tə gwaday: «Bəy may, vəlamay wu mənday niye huya tey.»

35 Yesu a tsikatay parakka, a gwadatay: «Wu mənday nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye na, neñ. Ndoweye ki yaw ka təv ga ada kə dzala ha ka neñ na, may ma wuriye faya dāda bay, yam ma geye dāda sa bay.

36 Ane tuk na, bə na tsikakum ka ηgatumenə ada ka dzalum ga ha wal bay.

37 Ndo neheye Bəba ga a vəlenə tay ha aye na, ta deyeweye ka təv ga. Ada ndo nakə ki yaw ka təv ga aye na, dāda na kaliye ha bay.

38 Hərwi na mbəzlaw abəra mə mbəlom na, ka mäge wu nakə a yeñ a gər a neñ aye bay, ane tuk

---

† 6:31 Madayaw abəra ma Ezipt 16.13-15, 31. ‡ 6:31 Madayaw abəra ma Ezipt 16.4.



na, mäge mäsler nakə a yay a gər a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

<sup>39</sup> Mäsler nakə a say a ndo nakə a sləra ga ahaya aye na, waray? Ndo neheye a vəleŋ tay ha a həlay aye na, kwa nəte na dziye tay ha bay tebiye. Ane tuk na, na ta mbəliye tay ha abəra ma mədahaŋ pat i sariya.

<sup>40</sup> Wu nakə a say a Bəba ga na, anan: Ndo neheye ta zəba ka neŋ wawa ŋgay ada ta dzala ha fagaya aye na, t̄a huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Pat i sariya na, neŋ na ta mbəliye tay ha abəra ma mədahaŋ.»

<sup>41</sup> Yahuda niye hay ta dazlay məse bazlam ka Yesu, hərwi nakə a gwadatay: «Neŋ na, wu mənday nakə a mbəzlaw abəra mə mbəlom aye.»

<sup>42</sup> Tə gwad: «Na gwad Yesu neŋgeye na, wawa i Yusufa bədaw? Ka sərakwa bəba ŋgay ta may ŋgay lele tuk na, ada ma sliye faya anəke məgwede neŋgeye na, a mbəzlaw abəra mə mbəlom na, kəkay?»

<sup>43</sup> Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Gərüm ha məse fagaya bazlam mə walaŋ kurom!

<sup>44</sup> Tadə Bəba ga ki ye ahaya ndowe ye ka təv ga bay na, ma sliye faya madayaw ka təv ga bay. Bəba ga nakə a sləra ga ahaya aye ki ye ahaya ndowe ye ka təv ga na, neŋ na ta mbəliye ha abəra ma mədahaŋ pat i sariya.

<sup>45</sup> Ahəl niye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: “Mbəlom neŋgeye ma ta datay ha bazlam ŋgay a ndo hay.Ş”

---

Ş 6:45 Ezay 54.13.

Ndoweye kə tsəne bazlam i Mbəlom Bəba ga ada ka tətik na, ma deyeweye ka təv ga.

<sup>46</sup> Azlakwa andza məgwede ndəray dāda kə ŋgatay a Bəba ga bay, maa ŋgatay na, neŋ ndo nakə na yaw abəra ka təv ŋgay aye nəte ŋwen.

<sup>47</sup> «Sərum ha na, ndo nakə kə dzala ha ka neŋ aye na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye.

<sup>48</sup> Neŋ na, wu mənday nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye.

<sup>49</sup> Ahəl niye na, bəba təte kurom hay tə nda wu mənday nakə tə zalay *man* aye mə makulkwandah\*, ada huya tə mət ŋgway.

<sup>50</sup> Ane tuk na, ndoweye kə nda wu mənday nakə a yaw abəra mə mbəlom aye na, ma ta mətiye bay.

<sup>51</sup> Neŋ na, wu mənday nakə ma vəliye sifa, a mbəzlaw abəra mə mbəlom aye. Ndoweye kə nda wu mənday nakay na, ma mətiye bay, ma ndziye ka tor eye. Wu mənday nakə na vəliye na, bo ga. Na vəliye na, hərwi ada ndo i məndzibəra hay tâ huta sifa.»

<sup>52</sup> Yahuda hay tə kəf faya wuway mə walaŋ tay haladzay hərwi bazlam i Yesu niye a tsik aye. Ta tsətsah tə gwad: «Ndo nakay ma vəlakweye bo ŋgay ada ka ndayakweye na, ma kəkay?»

<sup>53</sup> Yesu a gwadatay: «Ayaw! Sərum ha na, tadə ka ndayum bo ga, neŋ Wawa i Ndo, bay ada ka sum bambaz ga bay na, ka hutum sifa bay.

<sup>54</sup> Ndoweye kə nda bo ga ada kə sa bambaz ga na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye ada pat i sariya na, na ta mbəliye ha abəra ma mədahaŋ.

---

\* **6:49** Zəba ma Madayaw abəra ma Ezipt 16.

55 Hərwi bo ga na, wu mənday nakə dedek aye ada bambaz ga na, wu məse nakə dedek aye.

56 Ndoweye ma ndiye bo ga ada ma siye bambaz ga na, ma ndziye huya mə neñ ada neñ na ndziye mə neñgeye.

57 Bəba ga nakə a sləra ga ahaya na, neñgeye ma ndziye huya ada neñ na ndziye huya na, hərwi neñgeye. Andza niye ndoweye kə nda bo ga na, neñgeye dərmak ma ndziye huya hərwi neñ.

58 «Wu mənday nakə a mbəzlaw mə mbəlom aye na, anan: Neñgeye andza nakə bəba tətə kurom hay tə nda ahəl niye mə makulkwandah aye təbey. Tə nda wu mənday niye na, huya tə mət ηgway. Ane tuk na, ndoweye kə nda wu mənday nakay na, ma ndziye ka tor eye.»

59 Yesu a tsik bazlam neheye na, ahəl nakə neñgeye faya ma tətikateye a ndo hay mə gay i maduwule me ma gəma i Kafernahum aye.

60 Gawla i Yesu niye hay tə tsəne bazlam i Yesu niye a tsik aye na, siye hay haladzay mə walañ tay tə gwad: «Bazlam nakay na, mawura bo eye. Mata mbe faya məpay zləm na, way?»

61 Yesu a sərətay naha faya ka wu nakə faya ta tsikiye ka gər ηgay aye. Hərwi niye a gwadatay: «Bazlam ga nakə na tsik aye na, a ndalakum dāw?»

62 Tadə ka ηgatamay a neñ Wawa i Ndo faya na tsaliye a təv ga nakə na mbəzlaw abəra mə dəma aye na, ada ka gwadumeye kəkay?

63 Mata vələ sifa a ndo hay na, Məsəfəre i Mbəlom. Ndo hay na, ta sliye faya məhute sifa niye ta gədanñ tay bay. Bazlam neheye na tsikakum aye maa vələñ na, Məsəfəre i Mbəlom ada bazlam neheye ta vəliye sifa a ndo hay aye.

64 Ane tuk na, siye hay mə walaŋ kurom na, ta dzala ha ka neŋ bay.»

Ayaw! Ba kwa ka madazlay na, Yesu a sər ha neheye ta dzaliye ha faya bay aye ada a sər ha ndo nakə ma ta giye faya daf aye.

65 Yesu a gwadətay sa: «Hərwi niye na gwadakum: Tadə Bəba ga kə vəlay tsəved bay na, ndəray ma sliye faya madayaw ka təv ga bay.»

66 Ma dəba eye na, gawla ŋgay hay haladzay tə gər ha ti ye wu tay. Ta pay bəzay sa bay.

67 Tsa na, Yesu a tsətsah ka ndo i maslaŋ ŋgay hay kuro gər eye sulo, a gwadətay: «Nəkurom dərma a sakum mede wu kurom daw?»

68 Simon Piyer a gwaday: «Bəy ga, bazlam yak nakə faya ka tsikiye na, ma vəlameye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Nəmaa pay bəzay na, a way sa way?»

69 Nəmay nəmaa dzala kar ha ada nəmaa sər ha nəkar na, ndo nakə tsədaŋŋa Mbəlom a sləraw aye.»

70 Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Na gwad mapala kurom kuro gər eye sulo na, neŋ bədaw? Ada azlakwa ndo nəte mə walaŋ kurom neŋgeye na, Fakalaw.»

71 A tsik andza niye na, ka Yudas wawa i Simon Iskariyot. Hərwi Yudas na, kwa neŋgeye nəte mə walaŋ i ndo i maslaŋ i Yesu hay kuro gər eye sulo bəbay na, ma ta giye daf ka Yesu na, neŋgeye.

## 7

*Magurlom i madzawadzawa*

<sup>1</sup> Ma dɛba aye na, Yesu a hɛhal ka dala i Galile tebiye a say mede ka dala i Yuda bay hɛrwi a satay a bagwar i Yahuda hay mɛkɛde na.

<sup>2</sup> Ahɛl niye na, magurlom i Yahuda hay nakɛ tɛ zalay Magurlom i Madzawadzawa aye kɛ ndzew mazlambar.

<sup>3</sup> Hɛrwi niye malamar ngay hay tɛ gwaday: «Do abɛra kananɔ do a dala i Yahuda hɛrwi ada gawla yak hay nɛteye tɛ ngatay a mɛsler nakɛ ka giye dɛrmak.

<sup>4</sup> Tadɛ a say a ndoweye ndo hay tɛ sɛr na na, ma sliye faya mɛngehe na wu nakɛ ma giye bay. Faya ka giye mɛsler neheye andza nakay sa na, ge wu neheye, ada ndo hay tebiye tɛ sɛr kar ha.»

<sup>5</sup> Malamar ngay niye hay tɛ tsikay andza niye na, kwa bo tay eye bɛbay ta dzala ha ka Yesu bay.

<sup>6</sup> Yesu a gwadatay: «I ga na, hɛlay eye kɛ slaw zuk bay. Ane tuk na, i kurom na, kwa hɛlay waray waray, lele tsa.

<sup>7</sup> Nɛkurom na, ndo i mɛndzibɛra hay ta sliye faya mɛnakum dɛre tɛbey. Ane tuk na, neɔ na, ta neɔeye dɛre hɛrwi na gwadawa mɛsler tay nakɛ faya ta giye na, lele bay.

<sup>8</sup> Nɛkurom eye, dum a magurlom niye. Neɔ na, na diye bay, hɛrwi ga na, hɛlay eye kɛ ndislew zuk bay.»

<sup>9</sup> A tsikatay ka bo abɛra bazlam niye andza niye na, a ndza ngway ma Galile.

<sup>10</sup> Malamar ngay hay ti ye a magurlom i madzawadzawa niye na, Yesu a ye dɛrmak. A zɛngal tay naha ma dɛba. Ane tuk na, a ndisl naha a dɛma na, ka bɛz ha bo parakka bay. A ngaha bo.

11 Bagwar i Yahuda hay mə magurlom niye, ta pəla na Yesu, ta tsətsah ka ndo hay, tə gwad: «Nenḡeye i nḡay tebiye na, mənḡay?»

12 Ndo hay haladzay tə kəf faya wuway haladzay. Siye hay tə gwad: «Ndo nakay na, nenḡeye ndo lele eye.» Siye hay tə gwad: «A'ay! Nenḡeye na, faya ma səpatiye tay ha ndo hay.»

13 Ane tuk na, ndəray kwa nəte a sla faya mətsike bazlam niye parakka bay hərwi ndo hay tebiye ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay.

14 Magurlom niye məzaw nḡay eye mazlambar ka ndəv na, Yesu a ye a ḡay i mədəslay ha ḡər a Mbəlom. A ye naha a pa bo ka matətikatay a ndo hay.

15 Bazlam nḡay niye faya ma tətikateye a ndo hay aye na, a gatay a bagwar i Yahuda hay hərbaḡəkka, tə gwad: «Ndo nakay kə dzaḡga bay tuk na, ada a sər wu haladzay na, kəkay?»

16 Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Bazlam nakay faya na tsikakumeye na, a yaw mə neḡ bay. A yaw mə Mbəlom nenḡeye nakə a sləra ga ahaya aye.

17 Ndoweye kə say məḡe wu nakə a yay a ḡər a Mbəlom aye na, ma səriye bazlam ga nakə na tsik aye a yaw abəra mə Mbəlom kəḡəbay a yaw ma mədzal ḡər ga.

18 Ndo nakə a tsik bazlam nakə a yaw ma mədzal ḡər nḡay aye na, a say ndo hay tā dəslay ha ḡər. Ane tuk na, ndo nakə faya ma tətikateye a ndo hay hərwi ada ndo hay tā dəslay ha ḡər a ndo nakə a sləra ahaya na, nenḡeye ndo i dedək. Nenḡeye na, maraw me andaya mə nenḡeye bay.

19 Na gwad maa vɛlakum bazlam i Mbɛlom mapala eye na, Musa bɛdaw? Ada ndaray kwa nɛte mɛ walaŋ kurom ka rɛhay ha gɛr bay. Ada a sakum mɛkɛde ga na, hɛrwi mey?»

20 Ndo hay ta mbɛday faya a Yesu, tɛ gwaday: «Nɛkar na, fakalaw mɛ bo yak kɛla daw? Mapala tsɛved mɛkɛde kar na, way?»

21 Yesu a gwadatay: «Na ge masuwayaŋ nɛte pat i mazɛzukw bo na, a gakum hɛrɛabɛkka a nɛkurom tebiye.

22 Sɛrum ha, Musa kɛ tsikakum dɛsum tay ha wawa kurom hay. Maa dazlay mɛge andza niye na, bɛba tɛte kurom hay bɛna Musa bay. Andza niye na, ka dɛsawum wawa kurom hay pat i mazɛzukw bo.

23 Ka dɛsum wawa pat i mazɛzukw bo na, hɛrwi ada marɛhay gɛr a bazlam i Mbɛlom mapala eye nakɛ Musa a vɛlakum aye. Ada na mbɛl ha ndo abɛra ma dɛvats pat i mazɛzukw bo duh na, ka gum fagaya mevel na, hɛrwi mey?

24 Kɛ gum sariya ka ndo tɛ wu nakɛ ka ŋgatumay tɛ dɛre aye tsa bay. Duh gum na, ta tsɛved dedek eye.»

25 Siye i ndo i Zerozelem hay, tɛ gwad: «Ndo nakɛ ta pɛla mɛkɛde na aye na, nɛŋgeye bɛdaw?

26 Zɛbum faya tey: Faya ma tsikiye me parakka mɛ walaŋ i ndo hay tebiye, ada ta gwaday wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Ma giye na, bɛy kway hay tɛ sɛr nɛŋgeye Kɛriste nakɛ Mbɛlom a gwad ma slɛraweye kɛla daw?

27 Ane tuk na, ma giye na, andza niye bay bɛna Kɛriste ma deyeweye na, a yaw mɛŋgay na, ndaray

ma səriye bay. Ndo nakay a yaw mənğay na, ka sərakwa.»

<sup>28</sup> Andza niye, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mba, a tsik me ta magala, a gwad: «Ka sərur ga ha azlakwa daw? Neñ na yaw mənğay na, ka sərur ha. Ane tuk na, na yaw na, ka gər bo ga bay. Ndo nakə a sləra ga ahaya na, neñgeye ndo i dedək. Nəkurom ka sərur na bay.

<sup>29</sup> Neñ na, na sər na hərwi na yaw na, abəra ka təv nğay ada maa sləra ga ahaya na, neñgeye.»

<sup>30</sup> Andza niye, ta pəla tsəved məgəse na Yesu. Ane tuk na, ndəray kə gəs na bay hərwi həlay nğay aye kə ndisl a dəma zuk bay.

<sup>31</sup> Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu. Tə gwad: «Ndo nakay ma giye na, Kəriste. Ndo mekeleñ eye ma deyeweye ma giye masuwayan ma ziye i ndo nakay daw?»

### *A satay a Farisa hay məgəse na Yesu*

<sup>32</sup> Farisa hay tə tsəne wu neheye ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu tə masəsəkwe aye. Nəteye ta bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom hay tə haya gər, tə slər sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye hərwi ada tə ye, tə gəsaw Yesu.

<sup>33</sup> Yesu a nğatay andza niye na, a gwad: «Neñ andaya ka təv kurom ma məndze tsekweñ mba. Tsa na, na miye gwa ka təv i ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

<sup>34</sup> Ka ta pəlumeye ga ada ka ta hutumeye ga bay hərwi ka slumeye faya mede a təv nakə neñ na diye a dəma aye bay.»



<sup>35</sup> Tsa na, Yahuda hay ta tsətsah mə walaŋ tay, tə gwad: «Ma diye na, a ŋgay nakə ada ka slakweye faya məhute na bay aye. Ma diye na, a walaŋ i Yahuda neheye nəteye mandza eye mə walaŋ i Gərek hay aye kəla daw? Ada ma ta tətikateye a Gərek hay kəla daw?»

<sup>36</sup> Bazlam ŋgay niye a gwad: “Ka ta pəlumeye ga, ada ka ta hutumeye ga bay hərwi ka slumeye faya mede a təv nakə neŋ na diye a dəma aye bay.” A tsik andza niye na, andza məgwede mey?»

*Yam nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye*

<sup>37</sup> Pat i mandəve i magurlom na, pat nakə bagwar aye. Pat eye niye Yesu a lətse, a tsik me ta magala, a gwad: «Tadə ndoweye yam a gay na, mâ yaw ka təv ga mâ sa.

<sup>38</sup> Ndowneye kə dzala ha ka neŋ na, “yam nakə ma vəliye sifa aye ma ŋgəziye wad wad mə dərev ŋgay” andza nakə tə watsa ahəl niye mə Derewel i Mbəlom.»

<sup>39</sup> Yesu a tsik andza niye na ka Məsəfəre i Mbəlom. Ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye na, ta hutiyə Məsəfəre niye. Ahəl nakə Yesu a tsik andza niye na, Məsəfəre ki yaw zuk bay hərwi Yesu kə tsal a təv nakə Mbəlom ma dəslay ha gər aye zuk bay.

*Bazlam kiye tay ka bo a ndo hay bay*

<sup>40</sup> Ndo hay tə tsəne bazlam i Yesu nakə a tsik aye na, siye i ndo hay tə gwad: «Ta dedek ndo nakay na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə faya ka həbakweye aye!»

<sup>41</sup> Siye hay tə gwad: «Nengeye na, Kəriste!» Ane tuk na, siye hay tə gwad sa: «Kəriste na, ma deyeweye abəra ka dala i Galile daw?»

42 Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad Kəriste ma deyeweye na, abəra ma gwala i Davit ada ma Betelehem, gəma nakə Davit a ndzawa mə dəma aye.\* »

43 Andza niye, bazlam a ye tay ka bo a ndo hay bay hərwi Yesu.

44 Ndo siye hay a satay məgəse na Yesu. Ane tuk na, ndəray kwa nəte kə lamay bay.

### *Bagwar i Yahuda hay ta təma Yesu bay*

45 Sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hay, tə maw ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay. Anəke tə maw na, ndo neheye ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Ka gəsumaw Yesu bay na, hərwi mey?»

46 Sidzew matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye hay ta mbədətay faya, tə gwadatay: «Ndəray kə tsik me dədə andza ndo nakay bay!»

47 Farisa hay tə gwadatay: «Nəkurom dərma kə səpat kurom dāw?»

48 Ka ηgatumay a ndəray mə walaη may bəy i Farisa hay ada mə walaη i bəy hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hay kə dzala ha ka ndo niye dāw?

49 Ane tuk na, maa dzala ha ka Yesu eye na, ndo kəriye hay, tə sər bazlam i Musa mapala eye bay. Nətəye na, Mbəlom kə vəlatay mezeleme.»

50 Nikodem nengeye nəte mə walaη i Farisa niye hay dərma kə. Nengeye ndo nakə a ye ka təv i Yesu ahəl niye aye. A gwadatay a siye i Farisa niye hay:

---

\* **7:42** Zəba ma 2 Samuyel 7.12; Dəmes hay 89.4-5; Zeremi 23.5; Mise 5.1.

51 «Bazlam kway mapala eye kə vəlakway tsəved məgay sariya a ndo andza niye kəriye tsa bay. Tsənakwa wu nakə ma tsikiye ada wu nakə a ge aye təday.»

52 Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəkar na, ndo i Galile dərmak daw? Dzaŋga bazlam i Mbəlom lele təday ada ka səriye ha na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom kwa nəte ma deyeweye abəra ma Galile bay.»

[  
53 Kwa way a tsəne andza niye na, a ye ŋgway a mətəgay.

## 8

### *Ŋgwas nakə a ge madama aye*

1 Yesu a tsal a Mahamba i Tetədcəz.

2 Ta mekedə pərik na, a mbədawa gər a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a ndza ka dzaŋga. Ndo hay haladzay ti ye naha ka təv ŋgay. Tsa na, a dazlay a matətikatay.

3 Ahəl nakə faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay tə gəsay naha ŋgwas wuray tə tatsa na ka mäge madama. Tə gəs naha, tə lətse ha kame i ndo hay tebiye.

4 Tə gwaday a Yesu: «Miter, ŋgwas nakay tə tatsa na na, neŋgeye faya ma giye madama.

5 Bazlam i Musa mapala eye a gwad na, ka ndzumay a gər a slala i ŋgwas andza nakay na, kəđum na tə kwar. Ada nəkar ka gwad faya na, kəkay?»

6 Tə tsikay andza niye na, məhəle faya abəra suwat hərwi ada məhute faya mənese.

Ane tuk na, Yesu a tsәне andza niye na, a rəh gər ηgay ka dala. A pa bo ka məzehe ka dala ta wur həlay.

<sup>7</sup> Ndo neheye na, nəteye ta tsətsahiye faya huya. Hərwi niye Yesu a lətse, a gwadətay: «Mə walaη kurom nakay ndo nakə dādā kə ge mezeleme bay aye mâ lahay ha məkalay kwar təday.»

<sup>8</sup> Tsa na, Yesu a rəh gər ka dala sa. A ma ka məzehe ka dala.

<sup>9</sup> Tə tsәне bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, tə gədf nəte ta nəte. Maa lah mede na, madugula hay.

Yesu ta ηgwas niye tə ze naha sulo tsiy. Nğwas niye malətse eye huya kame i Yesu.

<sup>10</sup> Yesu a lətse, a gwadətay: «Nğwas nakay, ndo neheye tə gəsa kar ahaya na, nəteye məηgay? Ndəray kə gəs kar ta sariya bay sadzək daw?»

<sup>11</sup> Nğwas niye a mbədəy faya, a gwadətay: «A'ay bəy.»

Yesu a gwadətay: «Neη bəbay na, sariya ga ma gəsiye kar bay. Do wu yak, ane tuk na, kâ ge mezeleme sa bay.»]

*Yesu na, dzaydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye*

<sup>12</sup> Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay a ndo hay, a gwadətay: «Neη na, dzaydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye. Ndoweye kə peη bəzay na, ma ndziye ma ləvon sa bay, ma hutiyeye dzaydzay, dzaydzay nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye.»

<sup>13</sup> Farisa hay tə gwadətay: «Nəkar na, bo yak eye ka həl mbal i gər yak eye tsa daw? Bazlam yak nakə ka tsik aye na, dedek bay.»

14 Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Kwa neŋ eye na həl mbal i gər na, wu nakə na tsik aye na, dedək. Hərwi na sər təv nakə na yaw abəra mə dəma aye ada təv nakə na diye a dəma aye. Ane tuk na, nəkurom na, təv ga nakə na yaw abəra mə dəma aye ada təv nakə na diye a dəma aye na, ka sərurum bay.

15 Nəkurom na, faya ka gumateye sariya a ndo hay na, andza i ndo i məndzibəra hay. Neŋ na, na giye sariya a ndəray təbey.

16 Kwa tadə na giye sariya bəbay na, sariya ga na giye ta tsəved eye. Hərwi na giye sariya na, mahəgeye bay. Nəmaa giye na, ta Bəba ga. Maa sləra ga ahaya na, neŋgeye.

17 Mawatsa eye mə bazlam kurom mapala eye na, a gwad: “Tadə ndo hay sulo bazlam tay kə ge nəte na, wu niye na, dedək.\*”

18 Andza niye, neŋ na, na tsikiye ka bo ŋgway ada Bəba nakə a sləra ga ahaya ma tsikiye ka neŋ.»

19 Ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Bəba yak eye na, mənəgay?»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka sərurum ga ha bay ada ka sərurum Bəba ga bay. Tadə ka sərurum neŋ na, ka sərurumeye Bəba ga.»

20 Yesu a tsik bazlam niye hay na, ahəl nakə faya ma tətikateye bazlam ŋgay a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. Neŋgeye mandza eye ta təv nakə tə pawə a dəma wu kəriye a Mbəlom aye. Ndəray kə gəs na bay hərwi həlay ŋgay eye kə sla zuk bay.

---

\* **8:17** Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 17.6; 19.15.

<sup>21</sup> Yesu a gwad̄atay sa: «Na diye gwa. Na ye na, ka p̄alumeye ga. Ane tuk na, ka m̄atumeye m̄a mezeleme kurom. Ka slumeye faya mede a t̄əv nak̄a neŋ na diye a d̄əma aye bay.»

<sup>22</sup> Yahuda hay t̄ə gwad̄ m̄a walaŋ tay: «A gwad̄ ka slakweye mede a t̄əv nak̄a ma diye a d̄əma aye bay na, ma k̄ədiye bo ŋgay k̄əla d̄aw?»

<sup>23</sup> Yesu a gwad̄atay: «N̄əkurom ka wum bo na, ka m̄əndzib̄əra. Neŋ na yaw na, m̄a mb̄əlom. N̄əkurom na, ndo i m̄əndzib̄əra hay. Ane tuk na, neŋ na, ndo i m̄əndzib̄əra t̄əbey.

<sup>24</sup> H̄ərwi niye na gwad̄akum na: “Ka m̄ətumeye m̄a mezeleme kurom.” K̄ə ge ka dzalum ha neŋ ndo nak̄a neŋgeye aye bay na, ta ded̄ek ka m̄ətumeye m̄a mezeleme kurom.»

<sup>25</sup> Ta tsətsah faya, t̄ə gwad̄ay: «N̄əkar na, way?»

Yesu a mb̄əd̄atay faya, a gwad̄atay: «Neŋ na, ndo nak̄a na tsikakum kwa ah̄əl nak̄a na dazlay m̄ətsikakum bazlam ga aye.

<sup>26</sup> Wu andaya haladzay m̄ətsike ka ḡər kurom ada sariya ma ḡəsiye kurom t̄ə wu niye hay. Ane tuk na, ndo nak̄a a sl̄əra ga ahaya na, neŋgeye ndo i ded̄ek ada wu nak̄a na tsikateye a ndo hay aye, maa tsiken̄ na, neŋgeye.»

<sup>27</sup> Yesu a tsikatay ka B̄əba Mb̄əlom na, n̄ət̄eye ta ts̄əne bay.

<sup>28</sup> Yesu a gwad̄atay sa: «Ka l̄ətsum ga ha, ka k̄əd̄um neŋ Wawa i Ndo na, neŋ ndo nak̄a neŋgeye aye ka s̄ərumeye ha. Ka s̄ərumeye ha wu nak̄a na ge aye na, ka ḡər bo ga tsa bay. Na tsik na, wu nak̄a B̄əba a tsiken̄ aye d̄ekd̄ek tsa.

<sup>29</sup> Ndo nakə a sləra ga ahaya na, neŋgeye tə neŋ. Kə gər ga ha mahəgeye bay hərwi faya na giye na, wu nakə a yay a gər aye.»

<sup>30</sup> Kwayaŋŋa ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu hərwi bazlam ŋgay niye a tsik aye.

<sup>31</sup> Yesu a gwadatay a Yahuda neheye tə dzala ha faya: «Ka pumay bəzay a bazlam ga na, ka tərumeye gawla ga hay ta dedek.

<sup>32</sup> Andza niye ka sərumeye dedek. Ada ma təma kurom ahaya abəra ma beke dedek.»

<sup>33</sup> Tə tsəne andza niye, ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmay na, gwala i Abraham hay ada dāda nəmaa təra beke hay bay. Ane tuk na, ka gwad nəmaa təmauweye abəra ma beke na, kəkay?»

<sup>34</sup> Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ayaw! Sərūm ha na, ndo nakə faya ma giye mezeleme aye na, neŋgeye ka təra beke i mezeleme.

<sup>35</sup> Beke na, ma ndziye huya mə gay i ndo i gay ŋgay bay. Wawa, neŋgeye na, ma ndziye huya mə gay i bəba ŋgay.

<sup>36</sup> Andza niye, neŋ wawa Mbəlom na təma kurom ahaya abəra ma beke na, ka tərumeye beke hay sa bay.

<sup>37</sup> Na sər ha nəkurom na, gwala i Abraham hay. Ane tuk na, faya ka pəlumeye tsəved ka məkədə ga hərwi ka kərahum bazlam ga.

<sup>38</sup> Neŋ, na tsik na, wu nakə na ŋgatayaw abəra ka təv i Bəba aye. Nəkurom ka gum na, wu nakə bəba kurom a tsikakum aye.»

<sup>39</sup> Ta mbəday faya, tə gwaday: «Bəba may na, Abraham.»

Yesu a gwadatay: «Tədə nəkurom wawa i Abraham hay na, ka gumeye andza Abraham bədaw?

<sup>40</sup> Neñ, na tsikawakum na, dedek nakə na tsənew ka Mbəlom aye. Kwa mâ ge andza niye bəbay na, nəkurom faya ka pəlumeye tsəved məkəde ga. Abraham na, neñgeye kə ge andza niye təbey.

<sup>41</sup> Nəkurom na, faya ka gumeye wu nakə bəba kurom a gawa aye.»

Tə gwaday: «Nəmay na, madazla hay bay. Wawa neheye madazla aye hay na, ndəray a sər bəba tay hay bay. Bəba may na, Mbəlom nəte ñgwenj.»

<sup>42</sup> Yesu a gwadətay: «Tadə Mbəlom Bəba kurom na, ka wudumeye ga. Hərwi neñ na, na yaw mə Mbəlom ada neñ kənanj na, hərwi ñgay. Na yaw ka gər bo ga bay, maa sləra ga ahaya na, neñgeye.

<sup>43</sup> Wu nakə faya na tsikiye ka tsənum bay na, hərwi mey? Ka tsənum bay na, hərwi ka slum faya matəme bazlam ga bay.

<sup>44</sup> «Bəba kurom na, Fakalaw ada a yakum a gər mäge na, wu nakə bəba kurom a wuda aye. Neñgeye ndo məkəde ndo kwa anəke bay. Neñgeye na, a say dedek təbey hərwi dedek andaya mə neñgeye bay. Maraw me na, wu ñgay hərwi neñgeye ndo i maraw me. Maraw me waray waray na, a yaw abəra na, ma neñgeye.

<sup>45</sup> «Ane tuk na, neñ na, na tsik dedek. A sakum mədzele ha ka neñ bay na, hərwi nakə na tsik dedek aye.

<sup>46</sup> Way nakə mə wəlanj kurom ma gwadiye ka neñ, na ge mənese na, way? Na tsikakum dedek na, ka dzalum ha faya bay na, hərwi mey?

<sup>47</sup> Kə ge ndoweye wawa i Mbəlom na, ma pay zləm a bazlam i Mbəlom. Nəkurom ka pumay zləm



a bazlam ga bay na, hærwi nakæ nækurom wawa i Mbælom hay bay aye.»

### *Yesu tæ Abraham*

<sup>48</sup> Bagwar i Yahuda hay tæ gwadây a Yesu: «Næmaa gwad nækar ndo i Samari ada fakalaw mæ bo yak na, næmaa tsik na, dedek.»

<sup>49</sup> Yesu a mbædatay faya, a gwadatay: «Fakalaw andaya mæ bo ga bay. Neñ faya na dæslay ha gær a Bæba ga. Nækurom na, ka wudum mædæsleñ ha gær bay.

<sup>50</sup> Neñ na, na dæslay gær a bo ga bay. Duh ndo nakæ a say mædæsleñ ha gær aye na, andaya. Mata ge sariya eye na, neñgeye.

<sup>51</sup> Ayaw! Særum ha na, tadæ ndoweye ka ræhay ha gær a bazlam ga na, ma mætiye dæda bay.»

<sup>52</sup> Yahuda hay tæ gwadây: «Anæke næmaa sær ha tuk. Fakalaw andaya mæ bo yak. Abraham kæ mæt, ada ndo mæde ha bazlam i Mbælom hay ta mæt tuk na, ada nækar ka gwad ndoweye ka ræhay ha gær a bazlam yak na, ma mætiye dæda bay na, kækay?

<sup>53</sup> Nækar na, ka ze bæba may Abraham daw? Neñgeye na, kæ mæt ada ndo mæde ha bazlam i Mbælom hay ta mæt dærmak. Nækar na, way?»

<sup>54</sup> Yesu a mbædatay faya, a gwadatay: «Tadæ neñ na dæslay ha gær a bo ga na, ma geñeye ñgama bay. Maa dæsleñ ha gær na, Bæba ga. Neñgeye na, ndo nakæ ka gwadum Mbælom kurom aye.

<sup>55</sup> Ane tuk na, ka særum na bay. Neñ na, na sær na. Tadæ na gwadawa na sær na bay na, neñ ndo i maraw me andza nækurom. Ane tuk na, na sær na ada neñ faya na ræhay ha gær a bazlam ñgay.

<sup>56</sup> Mbəlom kə tsikay a bəba tətə kurom Abraham ma ngateye a pat i madayaw ga ada Abraham na, dərev ngay kə ngwasa. Abraham a ngatay a pat eye na, mənḡwese kə rah a dərev ngay.»

<sup>57</sup> Yahuda hay tə gwadāy: «Nəkar məve kə husa məve kuro kuro zlam zuk bay tuk na, ka ngatayaw a Abraham aye na, mənḡgay?»

<sup>58</sup> Yesu a mbədatay faya, a gwadāy: «Ayaw! Sərum ha na, kwa ahəl nakə ta wa na Abraham zuk bay aye na, neḡ andaya.»

<sup>59</sup> Tə tsəne andza niye na, tə pala kwar, a satay məkele na Yesu. Ane tuk na, Yesu a ngaha bo, ada a gədaw abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

## 9

### *Yesu a mbəl ha ndo wuray guluf eye*

<sup>1</sup> Pat wuray Yesu faya ma diye ka tsəved na, a ngatay a ndo wuray guluf eye. Tə wa na na, guluf eye.

<sup>2</sup> Gawla i Yesu hay tə ngatay a guluf niye na, ta tsətsah ka Yesu, tə gwadāy: «Miter, tə wa na ndo nakay guluf eye na, hərwi mezeleme ngay ngway tsukudū hərwi mezeleme i bəba ngay hay daw?»

<sup>3</sup> Yesu a mbədatay faya, a gwadāy: «Tə wa na guluf eye na, hərwi mezeleme ngay bay, ada hərwi mezeleme i bəba hay ngay wal bay. Neḡgeye guluf eye na, hərwi ada ndo hay tātə ngatay a gədan i Mbəlom nakə ma giye bo tə neḡgeye aye.

<sup>4</sup> Anəke pat andaya mba na, kutoḡ ka gakweye məsler i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Mazlambar həvad ma giye. Həvad kə ge na, ndəray ma sliye faya məge məsler sa bay.

<sup>5</sup> Ahəl nakə neŋ andaya ka mändzibəra mba aye na, neŋ na, dzaydzay nakə ma dəviye ka mändzibəra aye.»

<sup>6</sup> Yesu a ndəv ha mətsike me na, a tuf slesleḅ ka dala, a həlaḅ bətekwew tsekweŋ ta slesleḅ ŋgay niye. Tsa na, a ndad, a faḁay ka dərə i guluf niye.

<sup>7</sup> A gwadāy: «Do ta bara dərə a dəlov nakə tə zalay Silowe aye.» Silowe na, andza məgwede «Maslərə eye».

Guluf niye a ye. A ye naha a bara dərə ŋgay. A maw na, a ŋgatay a dərə tuk.

<sup>8</sup> Ndo i maged ŋgay hay ta ndo neheye tə ŋgataway ka tsəved faya ma rəkiye na, tə gwad: «Nakay na, ndo niye a ndzawa ka tsəved a rəkawa aye bəḁaw?»

<sup>9</sup> Ndo siye hay tə gwad: «Dedek, neŋgeye.»

Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad: «A'ay! Neŋgeye bay. Ane tuk na, a ndzakit bo neŋgeye.»

Ndo niye a gwadatay: «Neŋ eye dedek ŋgway.»

<sup>10</sup> Ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Dərə yak a həndək na, ma kəkay?»

<sup>11</sup> A mbəḁatay faya, a gwadatay: «Ndo nakə tə zalay Yesu aye a həlaḅ bətekwew tsekweŋ, a fedəŋ ka dərə ada a gwedeŋ: “Do a dəlov i Silowe ta bara dərə mə dəma.” Tsa na, na həl bo na ye. Na ye naha, na bara dərə ga na, dərə ga a həndək, na ŋgatay a dərə!»

<sup>12</sup> Ta tsətsah faya sa, tə gwadāy: «Ndoweye niye anəke neŋgeye məŋgay?»

A mbəḁatay faya, a gwadatay: «Neŋgeye ka waray na, na sər bay.»

<sup>13</sup> Ma dəba aye na, ti ye ha ndo niye dərə ŋgay a həndək aye ka təv i Farisa hay.

14 Azlakwa Yesu a hələb bətekwev ada a həndəkay na dərə a guluf niye na, pat i mazəzukw bo i Yahuda hay.

15 Hərwi niye Farisa hay, nəteye dərmaƙ ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Dərə yak a həndək sadzək na, ma kəkay?»

Ndo niye a gwadətay: «Yesu a fedəŋ bətekwev ka dərə ada na bara dərə. Tsa na, na ŋgatay a dərə tuk.»

16 Siye hay mə walaŋ i Farisa hay, tə gwad: «Ndo niye a ge wu niye na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay. Bazlam kway mapala eye a gwad nakə a ge məsler pat i mazəzukw bo aye. Ka rəhay ha gər təbey.»

Ane tuk na, ndo mekeleŋ eye hay mə walaŋ tay tə gwad: «Ndo i mezeleme ma sliye faya məge slala i masuwayaŋ nakay na, ma kəkay?»

Mə walaŋ tay niye na, bazlam a ye tay ka bo bay, nəteye mawuna eye.

17 Farisa niye hay ta tsətsah ka ndo niye dərə ŋgay a həndək aye sa, tə gwadəy: «Ada nəkar ka gwad ka ndo niye a həndəkaka ha dərə aye, neŋgeye na, way?»

A mbədatay faya, a gwadətay: «Neŋgeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.»

18 Ndo niye a ndzawa ahəl niye guluf eye ada anəke dərə ŋgay ka həndək na, bagwar i Yahuda hay ta dzala ha dedək bay. Hərwi niye tə zalay a bəba ŋgay ta may ŋgay hərwi matsətsehe fataya.

19 Ta tsətsah fataya, tə gwadətay: «Nakay na, wawa kurom dedək daw? Ka gwadum ka wum na guluf eye na, dedək daw? Ada anəke a ŋgatay a dərə na, ma kəkay?»

<sup>20</sup> Bəba ta may i ndo niye ta mbədatay faya, tə gwadatay: «Nəmaa sər ha ta dedek neŋgeye na, wawa may ada nəmaa wa na guluf eye.

<sup>21</sup> Ane tuk na, wu nakə a təra tə neŋgeye ada anəke a ŋgatay a dəre tuk aye na, nəmaa sər bay. Ndo nakə a həndəkay na dəre aye na, nəmaa sər wal bay. Tsətsahum ka bo ŋgay eye. Neŋgeye na, wawa eye sa bay, ma sliye faya mambədakum ka bazlam nakə ka tsətsahumeye faya aye.»

<sup>22</sup> Tə tsik andza niye na, hərwi ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay. Hərwi ɓa bagwar i Yahuda hay ta ɓar bazlam nəte. Ndo nakə kə gwad Yesu na, neŋgeye Kəriste na, tâ həhara ahaya abəra mə gay i maɗuwule me tay.

<sup>23</sup> Hərwi niye ta mbəday faya bay. Ane tuk na, tə gwad: «Neŋgeye wawa eye sa bay, tsətsahum ka bo ŋgay eye.»

<sup>24</sup> Farisa hay tə zalay a ndo niye dəre ŋgay a həndək aye masulo eye sa, tə gwaday: «Tsikamay dedek kame i Mbəlom, hərwi nəmaa sər ha ndo niye na, ndo i mezeleme.»

<sup>25</sup> A mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋgeye ndo i mezeleme, na sər bay, ndo i mezeleme bay na sər bay. Ane tuk na, wu nakə na sər aye na, haɓe na ndzawa na, guluf eye, anəke na, na ŋgatay a dəre.»

<sup>26</sup> Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ka ŋgatay a dəre na, a ge ka nəkar na, kəkay? A həndəkaka ha dəre yak na, kəkay?»

<sup>27</sup> A mbədatay faya, a gwadatay: «Ba na təkərakum tsiy, ka wuɗum məpay zləm bay. A sakum mətsəne sa na, hərwi mey? A sakum matəre gawla ŋgay hay dərmak kəla daw?»

<sup>28</sup> Tə tsəne andza niye na, tə tsadəy pələslesle. Tə gwadəy: «Gawla i ndo niye na, nəkar! Nəmay na gawla i Musa hay.

<sup>29</sup> Nəmaa sər Mbəlom a tsikay me ahəl niye na, a Musa. Ane tuk na, ndo niye düh a yaw mənğay na, nəmaa sər na bay.»

<sup>30</sup> Ndo niye a mbədatay faya, a gwadətay: «Wu nakə na tsəne aye na, a geŋ hərəbəkkə! Ndo nakə a həndəkeŋ na dərə aye ka gwadəm ka sərüm təv ŋgay nakə a yaw abəra mə dəma aye bay na, kəkay!

<sup>31</sup> Ka sərakwa ha Mbəlom na, ma pay zləm a bazlam i ndo i mezeleme hay bay. Ane tuk na, faya ma pay zləm kwa a way ka rəhay ha gər ada faya ma giye wu nakə a say aye.

<sup>32</sup> Dədə ndəray kə tsəne ta həndəkay na dərə a ndo nakə tə wa na guluf eye bay.

<sup>33</sup> Tadə ndo nakay a yaw na, abəra ka təv i Mbəlom bay na, ma sliye faya mäge wuray bay.»

<sup>34</sup> Ta mbadəy faya, tə gwadəy: «Nəkar kwa ahəl nakə tə wa kar aye na, nəkar mə mezeleme. A saka matətikamay dərma dāw?»

Tsa na, ta həhar na abəra mə gay i maduwule me.

<sup>35</sup> Yesu a tsəne ta həhar na ndo niye a həndəkay na dərə aye abəra mə gay i maduwule me na, a pa bo ka mapəle na. A huta na ndo niye na, a gwadəy: «Ka dzala ha neŋ Wawa i Ndo dāw?»

<sup>36</sup> Ndo niye a mbadəy faya a Yesu, a gwadəy: «Bəy Maduweŋ ga, Wawa i Ndo nakə a seŋ na dzaliye ha faya aye na, way. Deŋ ha tey.»

<sup>37</sup> Yesu a mbadəy faya, a gwadəy: «Nəkar ka ŋgatay. Neŋgeye nakə faya ma tsikakeye me anəke aye.»

38 Ndo niye a gwad̄ay: «Bəy Maduweŋ, na dzala kar ha.» Tsa na, a dəkway gurmets a huvo a Yesu.

39 Yesu a gwad̄: «Na yaw ka mändzibəra na, hərwi maŋgəne tay ha ndo neheye faya ta pay bəzay a Mbəlom abəra ta ndo neheye tə pay bəzay a Mbəlom bay aye. Ada ndo neheye tə ŋgatay a dəre bay aye na, ta ŋgateye a dəre, ndo neheye tə ŋgatay aye na, ta təriye guluf eye hay.»

40 Farisa niye hay ka təv ŋgay aye tə tsəne na, ta tsətsah faya, tə gwad̄ay: «Nəkar ka gwad̄ nəmay na, guluf eye hay dərma d̄aw?»

41 Yesu a mbəd̄atay faya, a gwad̄atay: «Tadə nəkurom guluf eye hay na, haḅe ka gumeye mezeleme bay. Aya ane ka gwad̄um d̄uh na, nəkurom guluf eye hay bay sa na, hərwi niye ka ndzumeye huya mə mezeleme.»

## 10

### *Ndo matsəkure təbaŋ lele eye*

1 Yesu a gwad̄atay sa: «Sərum ha na, ndoweye kə fələkwa a gay i təbaŋ ta maged̄ bay, a fələkwa ta təv mekelen̄ eye wal na, neŋgeye məkal ada ndo mabuwe tay ha təbaŋ hay.

2 Ane tuk na, ndo nakə ma fələkwiye ta maged̄ aye na, neŋgeye ndo matsəkure təbaŋ hay.

3 «Ndo matsəpe maged̄ i gay i təbaŋ hay ka həndək na maged̄ a ndo matsəkure təbaŋ hay na, ma fələkwiye a d̄əma. Kə fələkwa a d̄əma na, ma zaliye a təbaŋ ŋgay hay ta məzele. Ta tsəne məzele tay na, ma pəla tay ahaya abəra.

<sup>4</sup> Kə pəla tay ahaya abəra tebiye na, ma ndzateye kame. Kə ndzatay kame na, ta pay bəzay hərwi tə sər bədiday ɲgay.

<sup>5</sup> Ane tuk na, ndo nakə tə sər na bay aye na, ta pay bəzay bay. Ta pay bəzay bay na, hərwi tə sər bədiday ɲgay bay.»

<sup>6</sup> Yesu a tsikatay bazlam niye ta dzeke. Ane tuk na, wu nakə Yesu a say mətsike aye na, ta tsəne bay.

<sup>7</sup> Hərwi niye Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, maged i gay i təbaɲ hay na, neɲ.

<sup>8</sup> Ndo neheye tə leheɲew madayaw aye nəteye na, məkal hay, ndo mabuwe ndo hay. Təbaɲ hay ta piye zləm ka bazlam tay bay.

<sup>9</sup> Neɲ na, maged. Ndoweye kə fələkwa tə neɲ na, na ta təmiye ha. Neɲgeye na, ma sliye faya məfələkwe a gay ada ma deyeweye abəra andza nakə a say aye. Ma ndziye na, barbarra, ma hutieye wu mənday.

<sup>10</sup> Məkal ma deyeweye i ɲgay na, hərwi makəle təbaɲ hay, məkədə tay ha ada hərwi mənese tay dekdek tsa. Neɲ na yaw na, hərwi ada ndo hay tā huta sifa. Sifa niye ta hutieye na, ma ndəviye bay ka tor eye.

<sup>11</sup> «Neɲ na, ndo mətsəkure təbaɲ hay ta lele eye. Ndo mətsəkure təbaɲ ta lele eye na, neɲgeye maləva bo eye məvəle məsəfəre ɲgay hərwi təbaɲ ɲgay hay.

<sup>12</sup> Ndo nakə a ge məsler hərwi suloy aye na, neɲgeye ndo mətsəkure wu ta lele eye bay. Kə ɲgatay a kəra i pesl faya ma deyeweye ka təbaɲ hay na, ma huye ma gəriye tay ha təbaɲ hay. Kəra i pesl niye ma həhariye tay ha təbaɲ niye hay ma gəsiye



tay ha, siye hay ta hwiye kweye kweye a tæv eye. A ge andza niye na, hærwi tæbaŋ niye na, i ŋgay bay.

<sup>13</sup> Andza niye, ndo nakə a ge mæsler hærwi suloy aye na, ma gateye gær a tæbaŋ hay lele bay.

<sup>14</sup> «Neŋ na, ndo mætsəkure tæbaŋ hay ta lele eye. Na sær tay ha tæbaŋ ga hay, næteye dærmak tæ sær ga ha.

<sup>15</sup> Andza nakə Bəba ga a sær ga ha andza neŋ na sær Bəba ga aye. Ada na væliye mæsəfære ga hærwi tæbaŋ ga hay.

<sup>16</sup> Tæbaŋ ga mekeleŋ eye hay næteye andaya ma zlæget nakay bay, næteye ma tæv eye. Ane tuk na, kutoŋ na hayateye gær ka tæv ga dærmak. Ta tsəniye na, bədīday ga. Ta dzapiye ka tæv ma næte eye, ndo mætsəkure tay ha na, næte dærmak.

<sup>17</sup> «Bəba ga a wudā ga. A wudā ga na, hærwi nakə neŋ na væliye ha mæsəfære ga aye. Ada na sær ha na hutiye na mæsəfære ga sa.

<sup>18</sup> Ndəray ma sliye faya mæzle fagaya abəra mæsəfære ga ta gədaŋ bay. Mata væle ha na, neŋ eye. Neŋ na, gədaŋ andaya mævæle ha mæsəfære ga ada gədaŋ andaya mæhute na. Nakay na, wu nakə bəba ga a gwedeŋ ge aye.»

<sup>19</sup> Bagwar i Yahuda hay tæ tsəne bazlam i Yesu niye a tsik andza niye na, ta ŋgəna.

<sup>20</sup> Ndo siye hay haladzay mə walaŋ tay tæ gwad: «Ma giye na, fakalaw mə bo ŋgay! Ka pakweye zləm a bazlam i gær mavuwe na, hærwi mey?»

<sup>21</sup> Ndo mekeleŋ eye hay tæ gwad: «Ndo nakə fakalaw mə bo ŋgay aye na, ma tsikiye me andza niye bay. Ada fakalaw na, ma sliye faya mahəndəkay na dære a guluf daw?»

*Bagwar i Yahuda hay ta tɔma Yesu bay*

<sup>22</sup> Ahɛl niye na, Yahuda hay tɔ pa magurlom i gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom nakɛ tɔ ma ha ka mbɛlom ma Zerozelem aye sa. Tɔ hatsawa magurlom niye na, ka mɛve. Tɔ hatsawa na, ahɛl i mɛtasl. Anɛke na, hɛlay i mɛhetse magurlom niye kɛ sla tuk.

<sup>23</sup> Pat wuray na, Yesu andaya mɛ magurlom niye dɛrmak faya ma hɛhaliye. Faya ma hɛhaliye na, mɛ mazambal i gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom nakɛ tɔ zalay mazambal i Salomonɔ aye.

<sup>24</sup> Bagwar i Yahuda hay tɔ lawara na Yesu, tɔ gwadɛy: «Tadɛ nɛkar Kɛriste na, tsikamay parakka. Nɛmaa hɛbiye nakɛ ada ka tsikameye na, hus kɛdɛy?»

<sup>25</sup> Yesu a mbɛdatay faya, a gwadɛtay: «Ba na tsikakum tsiy, ane tuk na, ka dzalum ha bay. Mɛsler nakɛ faya na giye na, na ge na, ta gɛdan i Bɛba ga. Mata bɛzakum ha nenɔ way na, mɛsler nakɛ faya na giye.

<sup>26</sup> Ane tuk na, nɛkurom ka dzalum ha bay, hɛrwi nɛkurom na, ndo ga hay bay.

<sup>27</sup> «Ndo ga hay na, ta pay zlɛm a bazlam ga andza tɛbanɔ neheye ta pay zlɛm a ndo mɛtsɛkure tay ha aye. Na sɛr tay ha ada nɛteye ta penɛye bɛzay dɛrmak.

<sup>28</sup> Na vɛlateye sifa nakɛ ma ndɛviye bay aye. Nɛteye na, dadɛ ta mɛtiye bay ada ndɛray ma sliye faya mabuwe tay ha abɛra mɛ hɛlay ga bay.

<sup>29</sup> Bɛba ga a vɛlenɔ tay ha a hɛlay ga, nenɛye na, bagwar eye a ze wu hay tebiye. Ada ndɛray ma sliye faya mabuwe wuray abɛra mɛ hɛlay i Bɛba ga bay.

<sup>30</sup> Bəba tə neŋ na, nəmay nəte.»

<sup>31</sup> Bagwar i Yahuda hay tə tsəne bazlam ŋgay niye na, tə həl kwar a həlay, a satay məkəde na tə kwar sa.

<sup>32</sup> Yesu a gwadətay: «Na ge wu lele eye hay haladzay ta gədaŋ i Bəba ga ada ka ŋgatumay tə dərə kurom. Mə walaŋ i wu neheye na ge aye, a sakum məkele ga tə kwar faya aye na, wu waray?»

<sup>33</sup> Bagwar i Yahuda niye hay ta mbəday faya tə gwadətay: «Nəmaa kədiye kar tə kwar düh na, hərwi məsler lele eye nakə ka giye aye bay. Nəmaa kədiye kar tə kwar na, hərwi ka tsalay ka gər a Mbəlom. Nəkar na, ndo zezeŋ tuk na, ka gwad nəkar Mbəlom na, ma kəkay?»

<sup>34</sup> Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Mawatsa eye mə dərəwel kurom na, Mbəlom a gwad: “Nəkurom mbəlom hay.\*”

<sup>35</sup> Ka sərakwa ha na, wu nakə mawatsa eye mə Dərəwel i Mbəlom aye na, ma ndziye andza niye huya. Ndo neheye a tsikatay bazlam aye tadə Mbəlom a zalatay mbəlom hay aye na,

<sup>36</sup> neŋ nakə Mbəlom a zla ga ada a sləra ga ahaya ka məndzibəra aye na, na ze tay ha bədaw? Neŋ na gwad neŋ Wawa i Mbəlom. Nəkurom ka gwadum faya na tsaleye ka gər a Mbəlom, na tsalay ka gər na, ma kəkay?

<sup>37</sup> Tadə faya na giye məsler i Bəba ga bay na, ka dzalum ha ka bazlam ga nakə na tsikakumeye bay.

<sup>38</sup> Ane tuk na, tadə faya na giye məsler ŋgay na, kwa ka təmum bazlam ga bay bəbay na, dzalum ha ka neŋ hərwi məsler nakə faya na giye aye hərwi

---

\* **10:34** Dəmes hay 82.6.

ada ka sərume ye ha parakka neŋ ta Bəba ga na, nəmay nəte.»

<sup>39</sup> Tə tsəne bazlam i Yesu niye na, kwayaŋŋa ta pəla tsəved məgəse na sa. Ane tuk na, kə təma fataya abəra.

<sup>40</sup> Ma dəba aye na, Yesu a həl bo, a ma a diye i magayam i Yurdum, magayam nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a dzəhuḅawa ndo hay a dəma aye. Yesu a ndza ŋgway mə dəma.

<sup>41</sup> Ndo hay ti ye naha ka təv ŋgay haladzay. Ti ye naha na, tə gwadawa: «Yuhana kə ge masuwayaŋ kwa nəte bay. Ane tuk na, wu nakə a tsik tebiye ka ndo nakay aye na, dedek.»

<sup>42</sup> Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu.

## 11

### *Lazar a mət*

<sup>1-2</sup> Ndowne ye andaya tə zalay Lazar. A ndzawa na, ma gəma i Betani. Malamar ŋgay hay Marta ta Mari tə ndzawa ma gəma eye niye. Mari na, ŋgwas nakə ma ta mbədiye mal ka sik i Yesu ada ma ta takadiye na ta məkwets i gər ŋgay aye. Pat wuray na, Lazar a dəd a dəvats.

<sup>3</sup> Hərwi niye malamar ŋgay niye hay sulo eye tə slər ndo ka Yesu. Ndo niye a ye a gwaday: «Bəy Maduweŋ, dzam yak nakə ka wuda na haladzay aye na, dəvats a gay.»

<sup>4</sup> Yesu a tsəne andza niye na, a gwad: «Lazar ma mətiye ta dəvats niye bay. Dəvats niye a gay na, hərwi ada ndo hay tā ŋgatay a məzlaḅ i Mbəlom ada ta zembedeŋeye a neŋ Wawa i Mbəlom dərmak.»

<sup>5</sup> Yesu na, a wuda Marta ta malamar ŋgay Mari ada a wuda Lazar.

<sup>6</sup> Yesu a tsəne Lazar neŋgeye dāvats eye na, ki ye bəse bay. A ndza ma təv ŋgay niye neŋgeye mə dəma aye məhəne sulo.

<sup>7</sup> Ma dəba i məhəne niye sulo eye na, a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Takwa abəra kanan, makwa ka dala i Yahuda.»

<sup>8</sup> Gawla ŋgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Eh! Miter may, kə ndza haladzay bay nakə ndo niye hay mə dəma aye a satay məkəde kar tə kwar tuk na, ada ka makweye a dəma sa na, kəkay?»

<sup>9</sup> Yesu a gwadətay: «A dazlay ka mekedə hus a huwa na, pat a dəv dzaydzay bədaw? Tadə ndoweye ma həhaliye ta həpat na, ma ndəfiye sik bay hərwi dzaydzay i məndzibəra faya ma dəviye ka təv ŋgay.

<sup>10</sup> Ane tuk na, tadə ndoweye ma həhaliye ta həvad na, ma ndəfiye sik hərwi ləvonj zəŋzəŋ, dzaydzay andaya ka təv ŋgay bay.»

<sup>11</sup> Yesu a tsikatay bazlam niye hay na, ma dəba aye a gwadətay sa: «Dzam kway Lazar na, kə ndzahəra. Ane tuk na, na diye na ta pədəkiye abəra ka məndzəhəre.»

<sup>12</sup> Gawla ŋgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, kə ge neŋgeye məndzəhəre eye na, ma mbəliye.»

<sup>13</sup> Yesu neŋgeye a say məgwede dūh na, Lazar kə mət. Ane tuk na, nəteye tə dzala na, tə gwad Yesu a tsik ka məndzəhəre nakə dedek aye.

<sup>14</sup> Andza niye Yesu a tsikatay parakka, a gwadətay: «Lazar kə mət bay.

<sup>15</sup> Ane tuk na, dāvats a gəs Lazar na, neŋ andaya ka təv ŋgay bay. Na ye bay na, hərwi kurom. A ge bo andza niye na, hərwi ada nəkurom kâ dzalum

ha ka neŋ. Hərwi niye dərev ga maŋgwasaya eye. Lətsakwa, takwa ta zəbakwaw faya.»

16 Tomas ndo nakə tə zalay Mawsa aye, a gwadatay a siye i gawla i Yesu hay: «Takwa, mətakwa ka bo ta Bəy Maduweŋ kway.»

17 Yesu ta gawla ŋgay hay tə husa a gəma niye na, ɓa Lazar kə ge məhəne fad ma tsəvay.

18 Gəma i Betani na, bəse ta Zerozelem. Ka diye abəra ma Betani a Zerozelem na, a sla kilometer mahkar bay.

19 Yahuda hay haladzay ta ye naha mata gatayaw azekw a Marta ta Mari i mədahaŋ i malamar tay Lazar.

20 Marta a tsəne Yesu kə ndzew, neŋgeye bəse ka tsəved faya ma deyeweye na, a lətse, a ye mata dzəgər tə Yesu. Mari neŋgeye na, mandza eye mətagay.

21 Marta a ye naha tə dzəgər tə Yesu na, a gwadāy a Yesu: «Bəy Maduweŋ ga, tadə ka ge andaya kanaŋ na, haɓe malamar ga ma mətiye bay.

22 Na sər ha kwa anəke bəbay na, wu nakə ka tsətsah aye na, Mbəlom ma vələkeye.»

23 Yesu a mbəday faya, a gwadāy: «Malamar yak ma lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

24 Marta a mbəday faya, a gwadāy: «Na sər, ahəl nakə aza məndzibəra ma ndəviye, ndo hay tebiye ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, neŋgeye dərma ma lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

25 Yesu a gwadāy: «Neŋ na, ndo mətəme ha ndo abəra ma mədahaŋ ada ndo məvəle sifa a ndo hay. Ndoweye kə dzala ha ka neŋ na, kwa kə mət bəbay na, ma hutiyə a dəma sifa nakə ma ndəviye bay aye.

<sup>26</sup> Ndo kə dzala ha ka neŋ na, məsəfəre ŋgay ma dziye bay. Ma ndziye ka tor eye. Ka dzala ha bəɗaw Marta?»

<sup>27</sup> Marta a gwaday faya: «Ayaw Bəy Maduweŋ, na dzala nəkar na, Kəriste. Nəkar na, Wawa i Mbəlom niye tə gwad ma deyeweye ka məndzibəra aye.»

### *Yesu a tuwa*

<sup>28</sup> Marta a tsik ka bo abəra andza niye na, a mbəɗa gər a mətəgay mata zalayaw a malamar ŋgay Mari. A ye naha a tsikay me ta suksuk eye, a gwaday: «Bəy Maduweŋ ki yaw, faya ma zalakeye. A gwadaka dara.»

<sup>29</sup> Mari a tsəne andza niye na, kwayaŋŋa a lətse, a ye bəse ka təv i Yesu.

<sup>30</sup> Azlakwa Yesu na, kə husa a gəma niye zuk bay. Neŋgeye huya ka təv nakə tə dzəgər ta Marta aye.

<sup>31</sup> Ndo neheye ti ye naha a gay i Mari mata gatay azekw aye, tə ŋgatay a Mari a lətse, a yaw abəra na, tə payaw bəzay. Tə gwad ma giye na, ma diye ka tsəvay mata tuwe.

<sup>32</sup> Mari a ye na, ka təv i Yesu. A husa ka təv nakə Yesu mə ɗəma aye. A ŋgatay a Yesu na, a ɗəkw gurmets kame ŋgay, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, taɗə ka ge andaya kanaŋ na, haɓe malamar ga ma mətiye bay.»

<sup>33</sup> Yesu a zəba ka Mari na, faya ma tuwiye ada ndo neheye ti ye naha dziye faya ta tuwiye ɗərmak. Tsa na, ɗərev a ndalay haladzay, a mbəɗay ha mədzal gər.

<sup>34</sup> A tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka lum na na, ka waray?»

Ta mbəɗay faya, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, dara nəmaa ɗakeye faya.»

<sup>35</sup> Yesu a tuwa.

<sup>36</sup> Ndo niye hay tə gwad: «Zəbum faya tey, a wuda Lazar haladzay!»

<sup>37</sup> Ane tuk na, ndo siye hay mə walaŋ tay, tə gwad: «Ka həndəkay ha dərə a guluf, Lazar mâ mət bay na, a sla faya mäge təbədəw?»

*Yesu a mbəl ha Lazar abəra ma mədahaŋ*

<sup>38</sup> Dərev a ndalay a Yesu sa. A ye ka tsəvay. Tsəvay niye na, andza lar. Tə pa na mədahaŋ i Lazar na, a lar niye. Ta dərəzl me i tsəvay niye na, ta beber bagwar eye.

<sup>39</sup> Yesu a gwadətay: «Həndəkum faya abəra beber nakay.»

Marta malamar i mədahaŋ niye a gwadəy: «Bəy Maduweŋ, kə ge ma tsəvay məhəne fad tuk na, anəke na, ma ziye bədəw?»

<sup>40</sup> Yesu a mbədəy faya, a gwadəy: «Na tsikaka bədəw? Ka dzala ha ka neŋ na, ka ŋgateye a məzlaḅ i Mbəlom.»

<sup>41</sup> Ta həndək faya abəra beber niye. Ta həndək faya abəra na, Yesu a zəba dərə a mbəlom. A gwad: «Bəba ga na gaka naha sisə haladzay hərwi wu nakə na tsətsah naha fakaya na, ka tsəneŋ na.

<sup>42</sup> Na sər ha wu nakə na tsətsahiye naha fakaya aye na, ka tsəneŋeye na huya. Na tsik wene wene aye na, hərwi ndo neheye kanaŋ ka təv ga aye, tâ dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.»

<sup>43</sup> A tsikay naha a Mbəlom andza niye na, a zalay a Lazar ta magala, a gwad: «Ndohwaw abəra.»

<sup>44</sup> Tsa na, Lazar a ndohwaw abəra. A ndohway na, tə petekəd niye tə pa na ka bo a tsəvay aye



tebiye. Həlay tə sik ηgay hay mambəkwa eye ada gər ηgay mambəkwa eye dərmaκ.

Yesu a gwadətay: «Pəlum faya abəra peteked niye ada kâ gərurum ha mâ ye ηgway.»

*Bagwar i Yahuda hay ta pəla tsəved ka məkədə na Yesu*

*Mata 26.1-5; Markus 14.1-2; Luka 22.1-2*

<sup>45</sup> Ndo neheye ta ye mata gayaw azekw a Mari ada ta ηgatay a masuwayaη niye Yesu a ge aye na, ndo hay haladzay ta dzala ha ka Yesu.

<sup>46</sup> Ane tuk na, ndo siye hay ti ye ka təv i Farisa hay. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə Yesu a ge aye.

<sup>47</sup> Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom hay ta Farisa hay tə hayay gər a bagwar i Yahuda hay tebiye. Tə haya gər na, tə gwad: «Ndo nakay na, faya ma giye masuwayaη hay haladzay huya. Ka gakweye ha na, kəkay?»

<sup>48</sup> Tadə ka gərakwa ha andza niye na, ndo hay tebiye ta dzaliye ha faya. Ndo hay tebiye ta pay bəzay na, ndo i Roma hay ta deyeweye ta mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta bəbazliye tay ha ndo kway hay.»

<sup>49</sup> Ndowne andaya mə walaη tay, məzele ηgay Kayif. Bəyi bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ka viye aye niye na, neηgeye. A gwadətay: «Ka sərurum wuray kwa tsekweη bay.

<sup>50</sup> Nğama ndo nəte mâ mət hərwi ndo hay tebiye tə bəmalə nakə ndo kway hay tebiye ta dziye aye.»

<sup>51</sup> Wu nakə a tsik aye na, a yaw abəra ma mədzal gər ηgay bay. Ka viye eye niye na, neηgeye bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Hərwi niye Mbəlom

a vəlay gədan mətsike ka wu nakə ma giye bo kame aye, Yesu ma mətiye hərwi Yahuda hay tebiye.

<sup>52</sup> Ane tuk na, ma mətiye na, hərwi Yahuda hay dekdek bay. Ma mətiye hərwi ndo i Mbəlom neheye kweye kweye ka məndzibəra tebiye dərmak aye, hərwi ada mâ həla tay ahaya tebiye tâ ndza ka təv eye nəte.

<sup>53</sup> Hərwi bazlam i Kayif niye a tsik aye na, pat eye niye ta dazlay mapəle tsəved ka məkəde na Yesu.

<sup>54</sup> Hərwi niye Yesu a həhalawa na, a bəzawa ha bo parakka mə walaŋ i Yahuda hay sa bay. Ane tuk na, a ye ŋgway dəreŋ a gəma wuray tə zalay Efrayim. Gəma niye na, bəse tə kəsaf. Tə ndza mə dəma ta gawla ŋgay hay.

<sup>55</sup> Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye mazlambar kə ndzew. Ndo hay haladzay ti yaw abəra ma gəma hay wal wal, ti ye a Zerozelem. Ti ye na, magurlom niye kə sla zuk bay. Ti ye hərwi ada tâ bara bo andza i kule tay nakə a tsik aye.

<sup>56</sup> Ahəl nakə nəteye mə dəma aye na, ta pəla Yesu. Ta tsətsah ka bo mə walaŋ tay ma gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye, tə gwad: «Ma deyeweye a magurlom bədaw? Kə dzalum na, kəkay?»

<sup>57</sup> Tə tsik andza niye na, hərwi bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay tə gwad: «Ndoweye kə sər təv i Yesu nakə neŋgeye mə dəma aye na, mâ dətay ha hərwi ada ta diye faya ta gəsiye na.»

## 12

*Mari a mbəda mal ka sik i Yesu  
Mata 26.6-13; Markus 14.3-9*

<sup>1</sup> Məhetse i magurlom i Pak a zəkaw məhəne məkwa na, Yesu a mbəda gər, a ye a gəma i Betani. Betani na, gəma nakə Lazar mandza eye mə dəma aye. Lazar na, ndo nakə Yesu a mbəl ha abəra ma mədahaŋ aye.

<sup>2</sup> Yesu a husa naha a Betani na, tə day wu mənday. Marta na, neŋgeye faya ma vəleye wu mənday a Yesu. Lazar na, neŋgeye mə walaŋ i ndo neheye tə nda wu mənday dziye tə Yesu aye.

<sup>3</sup> Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, Mari a zla dos maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. Mal niye na, tə ge ta dərizl i gərdaŋ aye andaya tə zalay *nardi*. A zla mal niye, a mbəda ka sik i Yesu. A takad na mal niye ta məkwets i gər ŋgay. Məze i mal niye huŋŋa eye a rah a gay niye nəteye mə dəma aye.

<sup>4</sup> Yudas Iskariyot na, neŋgeye nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay, neŋgeye ma ta giye daŋ ka Yesu. A ŋgatay a mal niye Mari a mbəda ka sik i Yesu aye na, a gwad:

<sup>5</sup> «Ass! Ta səkəm ha mal niye bay na, hərwi mey? Habe ta səkəm ha na, ka hutakweye ha suloy haladzay segey? Ada dala eye na, ta sliye məvəlatay a mətawak hay bədaŋ!»

<sup>6</sup> A tsik andza niye na, hərwi neŋgeye məkal. Maa gəsa ha dala na, neŋgeye. Ane tuk na, a həlawa faya abəra ka dala aye niye. A dzala andza niye na, ka mətawak hay dəkdək bay.

<sup>7</sup> Yesu a gwadaŋ: «Gər ha ŋgwas nakay na, səfek. A ge andza niye na, hərwi neŋgeye a ge fagaya na, wu nakə ta zliye ga ha a bədaŋ aye.

<sup>8</sup> Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Ane tuk na, neŋ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.»

*A satay a bagwar i Yahuda hay məkəde Lazar*

<sup>9</sup> Yahuda hay haladzay tə tsəne Yesu neŋgeye ma Betani na, tə həl bo ti ye. Ti ye na, ka təv i Yesu dekdek bay. Ti ye na, a satay mənɟatay a Lazar nakə Yesu a mbəl abəra ma mədahaŋ aye.

<sup>10</sup> Hərwi niye bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye tə haya gər hərwi a satay məkəde na Lazar dərma.

<sup>11</sup> A satay məkəde na Lazar na, hərwi ndo hay haladzay tə patay bəzay sa bay, tə dzala ha ka Yesu hərwi ŋgay.

*Yesu a ye a Zerozelem*

*Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Luka 19.28-40*

<sup>12</sup> Tədœ eye na, ndo neheye haladzay ti ye naha a magurlom i Pak aye na, tə tsəne Yesu faya ma diye naha a Zerozelem dərma.

<sup>13</sup> Ti ye tə dəsaw hawal i gərdaf wuray a ndzakit bo təbāh məgəse ha mə həlay. Ti ye mata dzəgər tə Yesu ka tsəved. Ahəl nakə faya ta diye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadəkway a Mbəlom! Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye ta məzele i Bəy Maduweŋ aye! Mbəlom mâ pa ŋgama ka Bəy i Israyel hay!»

<sup>14</sup> Yesu a ŋgatay a zuŋgo wuray na, a ndza faya andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

<sup>15</sup> «Nəkar gəma i Zerozelem, kâ dzədzar bay! Zəba, bəy yak faya ma diye naha

mandza eye ka zuŋgo wawa eye.\* »

<sup>16</sup> Ahəl niye na, gawla i Yesu hay tə sər bazlam niye a tsik ka Yesu na, tə sər zuk bay. Ahəl nakə Mbəlom a bəz ha məzlaḅ i Yesu, a matayaw a gər aye na, bazlam i Mbəlom kə tsik faya andza niye dedek ada ndo hay tə ge andza niye dərmaḱ.

<sup>17</sup> Ahəl nakə Yesu a zalay naha a Lazar a tsəvay, a mbəl ha abəra ma mədahaŋ aye na, ndo hay andaya haladzay ka təv eye niye. Ndo niye hay ta təkər wu nakə tə ŋgatay Yesu a ge aye a ndo hay.

<sup>18</sup> Hərwi niye ndo hay haladzay ti ye mata dzəgər tə Yesu. Ndo niye hay tə tsəne Yesu na, kə ge masuwayaŋ niye.

<sup>19</sup> Farisa hay tə ŋgatay andza niye na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Zəbum kwa, wu nakə faya ka gakweye tebiye na, ma gakweye ŋgama bay! Ndo hay tebiye ta pay bəzay.»

### *Gərek wuray hay ta pəla Yesu*

<sup>20</sup> Ahəl nakə ndo hay ti ye a magurlom i Pak mata dəslay ha gər a Mbəlom aye na, Gərek hay andaya mə walaŋ tay.

<sup>21</sup> Gərek niye hay ti ye ka təv i Filip. Filip neŋgeye ndo i gəma i Betesayda ka dala i Galile. Ti ye naha tə gwaday a Filip: «Ŋgalaka, a samay mənŋgatay a Yesu tey.»

<sup>22</sup> Filip a tsəne na, a ye a tsikay a Aŋdərə. Tsa na, ti ye tə tsikay a Yesu.

<sup>23</sup> Yesu a gwadətay: «Həlay eye kə sla anəke tuk, Mbəlom ma datay ha məzlaḅ ga i neŋ Wawa i Ndo, a ndo hay.»

---

\* **12:15** Zakari 9.9.

24 Yesu a gwadatay sa: «Sərüm ha na, ta sləga hulfe i wu nəte a bəd bay na, ma ndziye andza niye ma səkahiye bay. Tadə ta sləga na, ma ndzohwiye. Nakay a ndzohwaw abəra aye na, ma gəliye ada ma giye wur haladzay.

25 Ndowne ye ka wudə sifa ŋgay na, ma dziye ha dūh. Ndowne ye ka kərah məgay gər a sifa ŋgay hərwi ga na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye.

26 Tadə kə say a ndowne ye məgeŋ məsler na, mā peŋ bəzay. Andza niye ndo i məsler ga na, ma ndziye ka təv nakə neŋ na ndziye mə dəma aye dərmak. Ndo nakə ma geŋeye məsler aye na, Bəba ga ma dəslay ha gər.»

### *Yesu a da ha məməte ŋgay*

27 Yesu a gwadatay sa: «Anəke na, dərev ki ye fagaya abəra. Ada na gwadiye na, kəkay? Na gwadəye a Bəba: “Bəba ga, zla fagaya abəra dəretsətseh nakay tey” na, na tsikiye daw? A’ay! Na tsikiye andza niye bay, hərwi na yaw ka məndzibəra na, hərwi ada nā sa dəretsətseh nakay.

28 Na gwadiye dūh na, Bəba, ge wu nakə ndo hay ta səriye na na, nəkar bagwar eye.»

A tsik andza niye na, mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Ba na mbərəm məda ha məzlaḅ ga nakə ndo hay ta dəsleŋeye ha gər aye ada na datay ha məzlaḅ ga sa.»

29 Ndo neheye nəteye haladzay ka təv eye niye, tə tsəne mətsike me niye a tsənew mə mbəlom aye, tə gwad: «Maa ləv na, maləve i mbəlom.»

Siye hay tə gwad: «Maa tsikayaw me na, gawla i Mbəlom!»

<sup>30</sup> Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Mətsike me nakay a tsənew mə mbəlom aye na, hərwi kurom bəna hərwi ga bay.

<sup>31</sup> Nakay na, həlay nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye tuk. Anəke na, Mbəlom ma həhariye na bəy i məndzibəra nakay.

<sup>32</sup> Neŋ na, ta gəsiye ga, ta dariye ga ka mayako mazləmbada eye, ta lətsiye ga ha ka bo ka mbəlom. Ta lətse ga ha na, na zalateye a ndo hay tebiye t̄a yaw ka t̄əv ga.»

<sup>33</sup> Yesu a tsik andza niye na, ka məməte ŋgay. Ma ta mətiye kəkay na, a da ha neŋgeye.

<sup>34</sup> Ndo hay t̄ə gwadətay: «Mə d̄erewel i Mbəlom na, t̄ə watsa, t̄ə gwad: “K̄əriste na, ma ndziye na, huya.” Ada ka gwadiye Wawa i Ndo na, ta ta dariye na ka mayako na, ma kəkay? Wawa i Ndo na, way?»

<sup>35</sup> Yesu a gwadətay: «Anəke na, dzaydzay andaya mə walaŋ kurom. Ane tuk na, ma ndziye na, tsekweŋ tsa. Ahəl nakə dzaydzay andaya mba aye na, dum kame hərwi ada ləvon̄ m̄a ndzakum a gər həf bay. Hərwi ndo nakə faya ma diye ma ləvon̄ aye na, a sər t̄əv nakə ma diye a d̄əma aye bay.

<sup>36</sup> Ahəl nakə dzaydzay niye faya ma d̄əviye na, dzalum ha faya hərwi ada k̄a t̄ərum ndo i dzaydzay hay.»

Yesu a tsik bazlam niye andza niye na, a ye a ŋgaha bo abəra ka nəteye.

### *Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu bay*

<sup>37</sup> Kwa tad̄ə k̄ə ge masuwayaŋ haladzay ka d̄əre tay bəbay na, Yahuda hay haladzay ta dzala ha faya bay.

<sup>38</sup> Wu nakay a ge andza niye na, hærwi ada wu nakæ Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbælom a tsik ahæl niye mâ ge bo. A gwad:

«Bøy Maduweŋ, maa tæma bazlam yak nakæ næmaa da ha aye na, way?

Bøy Maduweŋ, ka bæzay ha gædaŋ yak na, a way?†»

<sup>39</sup> Hærwi niye ndo hay tæ dzala ha ka Yesu bay na, hærwi mey? Ezay a gwad:

<sup>40</sup> «Mbælom ka tæra tay ha guluf eye hay, ka dæræzlatay ka metsehe tay.

A satay mæŋgatay tæ dære bay, a satay mæsære tæ metsehe tay bay.

Tadæ a satay mambæde ha mede tay na, na tæmiye tay ha dærmak.‡»

<sup>41</sup> Ezay a tsik wu niye na, hærwi neŋgeye kæ ŋgatay a mæzla6 i Yesu ada a tsikawa faya. §

<sup>42</sup> Kwa Ezay kæ tsik andza niye bæbay na, bagwar i Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. Ane tuk na, tæ dzala ha ka Yesu na, ta mækal. Ta da ha bay hærwi ta dzædzaray a Farisa hay. Ta dzædzar na, hærwi ta hæhariye tay abæra mæ gay i maduwule me tay.

<sup>43</sup> A satay na, ndo tâ zambadatay, duh Mbælom mâ zambadatay bay.

*Wu nakæ Yesu a tsik aye na, ma gæsiye ndo hay a sariya*

<sup>44</sup> Ma dæba eye na, Yesu a wuda kælærra, a gwad:

«Ndoweŋ kæ dzala ha ka neŋ na, ta dedek a dzala ha ka neŋ bay. Ane tuk na, a dzala ha na, ka ndo nakæ a slæra ga ahaya aye.

---

† 12:38 Ezay 53.1. ‡ 12:40 Ezay 6.9-10. § 12:41 Ezay 6.1.



<sup>45</sup> Ndoweye kə ɲgeteɲ na, a ɲgatay a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

<sup>46</sup> Neɲ na, na yaw ka məndzibəra andza dzay-dzay nakə a dəv aye, hərəwi ada kwa way kə dzala ha ka neɲ na, ma ndziye ma ləvonɲ sa bay.

<sup>47</sup> «Tadə ndoweye kə tsəne bazlam nakay ada kə pay bəzay bay na, mata gay sariya na, neɲ bay. Hərəwi neɲ na yaw ka məndzibəra na, mata gatay sariya a ndo hay bay, ane tuk na, hərəwi mətəme tay ha.

<sup>48</sup> Tadə ndoweye ka təma ga bay ada ka kərah bazlam ga na, sariya ma ta gəsiye na. Sariya ma ta gəsiye na pat nakə məndzibəra ma ndəviye na, hərəwi a kərah bazlam ga.

<sup>49</sup> «Andza niye, bazlam nakay na tsik aye na, na tsik ta mədzaɲ gər ga bay. Ane tuk na, maa gwedeɲ tsik nakay na, Bəba ga nakə a sləra ga ahaya aye.

<sup>50</sup> Ada na sər wu nakə a gwedeɲ aye na, ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay a ndo hay. Andza niye wu nakə na tsikiye aye na, na tsik na, andza nakə Bəba ga a gwedeɲ tsik aye.»

## 13

### *Yesu a bara sik i gawla ɲgay hay*

<sup>1</sup> Həlay i magurlom i Pak mazlambar kə husaw a dəma. Yawa! Yesu a sər həlay ɲgay nakə ma diye abəra ka məndzibəra aye kə sla. Ma miye ɲgway ka təv i Bəba ɲgay. Yesu a wuda ndo ɲgay neheye ka məndzibəra aye huya. Anəke Yesu ka bəzatay ha na, a wuda tay ha tə dərev ɲgay peteh.

<sup>2</sup> Pat eye niye ta huwa na, Yesu ta gawla ɲgay faya ta ndiye dəf. Ba Fakalaw ka mbərəm məvəlay

bazlam a Yudas wawa i Simon̄ Iskariyot h̄erwi ada m̄a ge d̄af ka Yesu.

<sup>3</sup> Yesu a s̄er ha B̄eba ŋgay k̄e v̄elay ḡedaŋ ka m̄al̄ave wu hay tebiye. Yesu a s̄er ha neŋgeye a yaw ab̄era ka t̄ev i Mb̄alom ada ma miye na, ka t̄ev i Mb̄alom.

<sup>4</sup> H̄erwi niye Yesu a ḡer ha m̄ande wu m̄anday, a l̄atse. A ts̄akw ka bo ab̄era peteked̄. A ye naha a zla peteked̄ i matekede yam ab̄era ka bo, a b̄ar ha b̄ezay i hud̄.

<sup>5</sup> Ma d̄eba aye na, a mb̄eda yam a gandayah. Tsa na, a dazlay m̄abere tay na sik a gawla ŋgay hay. A nd̄av ha m̄abere tay na sik na, a p̄ala haya peteked̄ matekede yam niye ab̄era m̄e b̄ezay i hud̄, a takad̄ yam ab̄era ka sik.

<sup>6</sup> A ndisl ka t̄ev i Simon̄ Piyer na, Simon̄ Piyer a gwad̄ay: «B̄ey Maduwen̄, mata beren̄ na sik d̄uh na, n̄akar d̄aw?»

<sup>7</sup> Yesu a mb̄eday faya, a gwad̄ay: «Wu nak̄e faya na giye an̄eke aye na, ka s̄ariye bay, ane tuk na, ka s̄ariye mba.»

<sup>8</sup> Piyer a gwad̄ay: «A'ay! Ka ta beren̄eye na sik d̄ada bay.»

Yesu a mb̄eday faya, a gwad̄ay: «Tad̄e na baraka na sik bay na, ka dzapameye n̄ate t̄e n̄akar sa bay.»

<sup>9</sup> Simon̄ Piyer a ts̄ane andza niye na, a gwad̄ay: «B̄ey Maduwen̄, k̄a beren̄ na sik dekdek tsa bay. Beren̄ na h̄alay ga hay ta ḡer ga d̄ermak.»

<sup>10</sup> Yesu a gwad̄ay: «Ndo nak̄e k̄e bara na bo ŋgay aye na, nd̄alūb̄ andaya ka bo ŋgay bay. Ma bariye bo sa bay. Ma bariye na, sik dekdek tsa. N̄ekurom, nd̄alūb̄ andaya fakuma bay, n̄ekurom ts̄edaŋŋa. Ane tuk na, ndo n̄ate na, nd̄alūb̄ faya.»

<sup>11</sup> Yesu a sər ndo nakə ma ta giye faya daf aye. Hərwi niye a gwad nətəye tebiye mabara eye hay bay.

<sup>12</sup> A ndəv ha məbaratay na sik na, a zla peteked ngay a ma ha ka bo. A ye, a ma ka təv mənde daf tay niye, a ndza. Tsa na, a gwadatay: «Ka sərūm wu nakə na gakum aye daw?»

<sup>13</sup> Nəkurom faya ka zaluməneye “ndo mədzenge ndo” ada “Bəy Maduweŋ”. Ka tsikum andza niye na, lele dedək. Neŋ na, andza niye dedək.

<sup>14</sup> Neŋ dūh ndo mədzenge ndo ada Bəy Maduweŋ, na barakum na sik, nəkurom dərmak kutoŋ barum sik kurom hay a bo nətə nətə mə walaŋ kurom.

<sup>15</sup> Na bəzakum ha wu nakə ka guməye hərwi ada nəkurom dərmak kâ gum a bo mə walaŋ kurom andza nakə neŋ na ge aye.

<sup>16</sup> Ayaw! Sərūm ha na, ndo i məsler ma ziye ha ndo i gay ngay bay, ada ndo i məsler na, ma ziye ha ndo nakə a slər na aye bay.

<sup>17</sup> Anəke na, ka sərūməye ha tuk. Tadə ka gum ha məsler tə wu neheye na, ka hutuməye məngwese.

<sup>18</sup> «Na tsik na, ka nəkurom tebiye kurom aye bay. Neŋ na, na sər ndo neheye na pala tay aye. Ane tuk na, bazlam nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom aye na, ma giye bo andza nakə tə watsa aye. Mawatsa eye na, a gwad: “Ndo nakə nəmaa nda daf salamay aye na, ka təra ndo mənə dərə ga.\*”

<sup>19</sup> Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada wu nakay aza kə husaw na, ka dzaluməye ha neŋ na, neŋ.

---

\* **13:18** Dəmes hay 41.10.

<sup>20</sup> «Neŋ faya na tsikakumeye parakka: Sərum ha, ndoweye ka təma ndo nakə neŋ na slər ha aye na, a təma na, neŋ dərmak. Ada ndo nakə ka təma ga aye na, a təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

*Ndo mäge dafka Yesu*

*Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Luka 22.21-23*

<sup>21</sup> Ma dəba i bazlam niye Yesu a tsik aye na, dārev ŋgay a ye faya abəra. A tsikatay parakka, a gwadatay: «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, ndo nəte mə walaŋ kurom ma giye fagaya daf.»

<sup>22</sup> Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, tə ma ha ka bo dāre mə walaŋ tay tebiye. Ane tuk na, Yesu a tsik ka way na, tə sər kwa tsekweŋ bay tebiye.

<sup>23</sup> Ndo nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay, ndo nakə Yesu a wuda na haladzay aye, neŋgeye mandza eye ka təv i Yesu.

<sup>24</sup> Simoŋ Piyer a gay naha mbətsekw tə dāre hərwi ada m̄a tsətsah ka Yesu, a tsik andza niye na, ka way.

<sup>25</sup> Mandərkwasla i Yesu niye a həndzəd naha gər ka təv i Yesu, a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, ka tsik na, ka way?»

<sup>26</sup> Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Na dəsiye peŋ ada na giye faya ala. Ndo nakə na vəlay aye na, mata ge fagaya daf na, neŋgeye.» Tsa na, Yesu a dəs peŋ, a ge faya ala, a vəlay a Yudas wawa i Simoŋ Iskariyot.

<sup>27</sup> Yudas a təma peŋ niye na, kwayaŋŋa Fakalaw a yay a mədzal gər. Yesu a gwaday: «Wu nakə ka giye na, ge na anəke bəse!»

<sup>28</sup> Ndo neheye nateye mandza eye tage Yesu aye, Yesu a tsik andza niye hərwi mey na, ndəray kwa nate mə walaŋ tay niye a sər bay.

<sup>29</sup> Yudas na, neŋgeye ndo məgəse suloy. Hərwi niye siye i gawla i Yesu hay tə dzala na, Yesu a gwaday mâ ye mata səkəmakwayaw wu mənday hərwi magurlom i Pak. Kəgəbay a gwaday mâ ye mâ vəlatay wu a mətawak hay.

<sup>30</sup> Ahəl nakə Yudas a təma peŋ niye na, kwayaŋŋa a yaw abəra. Niye na, ta həvad.

### *Bazlam mapala eye wedeye*

<sup>31</sup> Ma dəba eye Yudas a yaw abəra na, Yesu a gwad: «Anəke na, məzlaḅ ga i Wawa i Ndo ma bəziye parakka ada ndo hay ta ŋgateye a məzlaḅ i Mbəlom hərwi ga dərma.

<sup>32</sup> Na bəzatay ha məzlaḅ i Mbəlom a ndo hay, Mbəlom dərma ma bəzatay ha məzlaḅ i wawa ŋgay a ndo hay tə wu nakə faya ma giye aye. Ma giye mahonok məbəzatay ha bay.

<sup>33</sup> Wawa ga hay, na ndziye tə nəkurom haladzay sa bay. Na ye fakuma abəra na, ka pəlumeye ga. Ane tuk na, wu nakə na tsikatay a bagwar i Yahuda hay aye na, na tsikakumeye anəke. “Təv nakə neŋ na diye a dəma aye na, ka slumeye faya mede a dəma bay.”

<sup>34</sup> Na tsikakumeye bazlam mapala eye wedeye. Bazlam mapala eye wedeye na, waray? Wudum bo nate nate mə walaŋ kurom. Andza neŋ nakə na wuda kurom aye na, kutoŋ wudum bo nate nate mə walaŋ kurom dərma.

<sup>35</sup> Tadə ka wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom na, ndo hay tebiye ta səriye ha nəkurom gawla ga hay.»

*Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»*

*Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Luka 22.31-34*

<sup>36</sup> Simon Piyer a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, ka diye na, a ŋgay?»

Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Anəke na, ka sliye faya məpeŋ bəzay a təv nakə na diye a dəma aye bay. Ane tuk na, həlay eye ma slaweye aza ka peŋeye bəzay.»

<sup>37</sup> Piyer a gwaday: «Bəy Maduweŋ, na sliye faya məpaka bəzay anəke bay na, hərwi mey? Neŋ maləva bo eye məvəle ha məsəfəre ga hərwi yak.»

<sup>38</sup> Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Nəkar maləva bo məvəle ha məsəfəre yak hərwi ga ta dedek ŋgway daw? Na tsikakeye parakka, sər ha na, dzagulok ma ta zlahiye na, ɔa ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

## 14

*Yesu na, tsaved i ndo hay mede a Mbəlom*

<sup>1</sup> Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Dərev m̄a ye fakuma abəra bay. Dzalum ha ka Mbəlom ada dzalum ha ka neŋ dərma.

<sup>2</sup> Gay hay andaya haladzay mə gay i Bəba ga. Tadə təv andaya bay na, haɓe na gwadəkumeye bədaw? Na diye na ta lambadəkumeye təv nakə ka ta ndzumeye mə dəma aye.

<sup>3</sup> Na ye, na lambadəkumaw təv na, na maweye mata həle kurom ka təv ga, hərwi ada nəkurom

dərmak ka ndzumeye ma təv nakə neŋ mə dəma aye.

<sup>4</sup> Nəkurom na, ka sərūm tsəved nakə a ye a təv nakə na diye a dəma aye.»

<sup>5</sup> Tomas a gwadəy: «Bəy ga, təv nakə ka diye a dəma aye na, nəmaa sər bay. Nəmaa sliye faya məsərə tsəved niye na, ma kəkay?»

<sup>6</sup> Yesu a mbadəy faya, a gwadəy: «Neŋ na, tsəved, dedek ada sifa. Ndowneye ki yaw ta təv ga bay na, ma sliye faya mede ka təv i Bəba ga bay.

<sup>7</sup> Tadə ka sərūm neŋ na, ka sərūmeye Bəba ga dərmak. Kwa anəke ka sərūm na ka ŋgatumay.»

<sup>8</sup> Filip a gwadəy: «Bəy ga, damay ka Bəba yak tsa na, tsiy da may.»

<sup>9</sup> Yesu a mbadəy faya, a gwadəy: «Na ndza ka təv kurom na, haladzay ada ka sər ga ha bay ŋgway huya daw Filip? Ndowneye kə ŋgeteŋ a neŋ na, a ŋgatay na, a Bəba ga. Ada ka gwad: “Damay ka Bəba yak” na, hərwi mey?

<sup>10</sup> Neŋ ta Bəba ga, nəmay mandza eye nəte na, ka dzala ha təbədew? Bazlam neheye na tsikawakum a nəkurom tebiye na, ti yaw abəra mə neŋ dekdek bay. Na tsik na, i Bəba ga nakə nəmay mandza eye nəte aye. Maa ge məsler mə neŋ na, neŋgeye.

<sup>11</sup> Tadə na gwadəkum: “Neŋ ta Bəba, Bəba ga tə neŋ, nəmay nəte” na, dzalum ha faya. Dzalum ha ka məsler neheye na gawa aye kwa.

<sup>12</sup> «Ayaw! Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərūm ha na, ndowneye kə dzala ha ka neŋ na, ma giye məsler neheye neŋ faya na giye dərmak. Ma ta giye na, ma ziye neheye anəke aye, hərwi neŋ na, na diye ka təv i Bəba ga.

<sup>13</sup> Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na gakumeye na tebiye, hərwi ada neŋ Wawa i Mbəlom nâ bəz ha məzlaḅ i Bəba.

<sup>14</sup> Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na vəlakumeye.»

*Yesu a gwadma sləraweye Məsəfəre Tsədəŋŋa eye*

<sup>15</sup> Yesu a gwadatay sa: «Tadə ka wudum ga na, ka rəhumeye ha gər a bazlam ga mapala eye.

<sup>16</sup> Neŋ, na geye amboh a Bəba ga mâ slərakumaw ndo mekeleŋ mâ dzəna kurom hərwi ada mâ ndza huya ka təv kurom.

<sup>17</sup> Ma slərakumaweye na, Məsəfəre nakə ma dəkumeye ha dedek aye. Məndzibəra na, ma sliye faya məhute təbey hərwi kə ŋgatay bay, ma səriye na bay sa. Nəkurom na, ka sərumeeye hərwi ma ndziye na, ka təv kurom ada ma ndziye huya mə nəkurom.

<sup>18</sup> Hərwi niye, na gəriye kurom ha mahəkuromeye andza wur mətawak hay bay. Na maweye ka təv kurom.

<sup>19</sup> Ma məndze tsekweŋ na, ndo i məndzibəra hay ta ŋgeteŋeye sa bay. Nəkurom na, ka ta ŋgatumeŋeye hərwi neŋ na ndziye ta sifa ga huya ada nəkurom dərmak ka ndzumeye ma sifa huya.

<sup>20</sup> Pat eye niye na, ka sərumeeye neŋ madzapa eye ta Bəba ga, nəkurom madzapa eye tə neŋ ada neŋ madzapa eye tə nəkurom.

<sup>21</sup> «Ndoweye kə pa na bazlam ga mapala eye a gər, ada ka rəhay ha gər na, neŋgeye na, a wudə ga. Bəba ga ma wudiye na ndo nakə a wudə ga aye, neŋ dərmak na wudiye na ada na bəzay ha bo ga.»



22 Gawla i Yesu andaya məzele ngay Yuda. Neŋgeye na, Yudas Iskariyot bay. A gwadaŋ a Yesu: «Bəy ga, ka bəziye ha bo a nəmay dəkdek, ka bəziye ha bo a ndo i məndzibəra hay bay na, ma giye bo ma kəkay?»

23 Yesu a mbədaŋ faya, a gwadaŋ: «Ndoweye ka wuda ga na, ma rəheye ha gər a bazlam ga. Bəba ga ma wudiye na. Nəmaa deyeweye ka təv ngay. Neŋ ta Bəba nəmaa ndziye mə gay ngay.

24 Ndo nakə a wuda ga bay aye na, ma rəheye ha gər a bazlam ga bay. Kâ mətsum ha gər tə wu nakə na tsik aye bay. Wu nakə ka tsənum na tsik aye na, a yaw mə neŋ bay. A yaw na, ka təv i Bəba ga neŋgeye nakə a sləra ga ahaya aye.

25 Na tsikakum ka bo abəra bazlam nakay anəke na, hərwi neŋ andaya ka təv kurom mba.

26 Mazlambar Bəba ga ma sləraweye Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a bərəm ga, ma dzəniye kurom. Neŋgeye na, ma tətikakumeye wu hay tebiye ada bazlam ga neheye na tsikawakum aye na, mâ makum ahaya a gər tebiye.

27 «Anəke na diye gwa na, na vəlakumeye məndze zay a dərev kurom. Məndze nakə dərev kurom ma ndziye zay aye na, na vəlakumeye andza i məndzibəra bay. Dərev mâ ye fakuma abəra bay. Kâ dzədzarum bay.

28 Ba ka tsənum, na gwadaŋakum: Na diye gwa. Ane tuk na, na maweye ka təv kurom. Tadə ka wudum ga na, ka ngwasumeye hərwi na diye na, ka təv i Bəba ga. Bəba ga, neŋgeye na, bagwar eye a ze ga.

29 «Wu neheye ta ndislew zuk bay. Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada aza ta ndislew na,

kâ dzalum ha ka wu neheye na tsikakum aye.

<sup>30</sup> Na ta tsikakumeye wuray andaya haladzay sa bay. Na tsikakumeye wuray haladzay sa bay na, hærwi mey? Hærwi bøy i ndo i mändzibëra hay faya ma deyeweye. Ane tuk na, gëdanj ñgay andaya kwa tsekwenj mälëve ga bay.

<sup>31</sup> Ane tuk na, ndo i mändzibëra hay tâ sër ha na, na wudá Bëba ga ada neñ faya na giye andza nakë Bëba a gwedëñ ge aye.

«Anëke na, lätsum takwa abëra kananj!»

## 15

### *Yesu na, dërizl i gërdäf*

<sup>1</sup> Yesu a gwadätay a gawla ñgay hay sa: «Neñ na, andza dërizl i gërdäf dedek eye. Bëba ga na, a tëra andza ndo i guvah.

<sup>2</sup> Hawal neheye të wa bay aye na, ma dësiye tay ha. Hawal neheye të wa aye na, ma kækaliye fataya abëra hærwi ada tâ wa hohway haladzay.

<sup>3</sup> Wu neheye na tëtikakum aye na, ka tëra kurom ha tsëdanja, andza dërizl i gërdäf nakë ta këkal na aye.

<sup>4</sup> Ndzum na, madzapa eye ka neñ andza neñ nakë madzapa eye të näkurom aye. Hawal kë ge neñgeye ka dërizl ñgay eye bay na, ma sliye faya mëwe ka gër bo ñgay bay, mâ ndza ka dërizl ñgay. Andza niye, näkurom ka dzapum të neñ bay na, ka mbumeye faya mëge wuray lele eye bay.»

<sup>5</sup> Yesu a gwadätay sa: Neñ na, andza dërizl i gërdäf, näkurom hawal eye hay. Ndoweye kë dzapa të neñ ada na dzapa ta neñgeye na, ma wiye hohway haladzay andza dërizl i gërdäf. Hærwi

ze neŋ na, ka slumeye mæge wuray lele eye bay.  
<sup>6</sup> Ndoweye kə dzapa tə neŋ bay na, Mbəlom ma kərahiye na. Ma təriye andza hawal i dərizl i gərdaf nakə tə dəs faya abəra aye. Ta kaliye ha ada ma kuliye. Kə kula na, ta hayay gər ada ta dziye a ako, ma təmiye.

<sup>7</sup> «Tadə ka ndzum nəkurom madzapa eye ka neŋ ada ka pum na bazlam ga a dərev na, tsətsahum wu nakə a sakum aye, ka hutumeye.

<sup>8</sup> Tadə faya ka gumeye ŋgwalak huya na, faya ka bəzumatay ha a ndo hay, nəkurom gawla ga hay. Kə ge andza niye na, ndo hay ta zambadəye a Bəba ga.

<sup>9</sup> «Na wudə kurom andza nakə Bəba a wudə ga aye. Ndzum huya madzapa eye ka neŋ ada ka sərumeye ha na, na wudə kurom.

<sup>10</sup> Tadə ka rəhumay ha gər a bazlam ga mapala eye na, ka ndzumeye nəkurom madzapa eye ka neŋ ada ka sərumeye ha na wudə kurom huya, andza neŋ nakə na rəhay ha gər a bazlam i Bəba ga mapala eye ada neŋ madzapa eye tə neŋgeye ada na sər ha a wudə ga huya.

<sup>11</sup> Na tsikakum wu neheye na, hərwi ada dərev kurom mâ ŋgwasa andza neŋ nakə dərev ga maŋgwasa eye dərma. Andza niye məŋgwese ma rahiye a dərev kurom lele.

<sup>12</sup> «Bazlam ga nakə na tsikakumeye na, waray? Bazlam nakə na tsikakumeye na, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom andza neŋ nakə na wudə kurom aye.

<sup>13</sup> Ndoweye kə dze ha məsəfəre ŋgay hərwi dzam ŋgay hay na, mawudə bo maze niye na, andaya sa bay.

14 Tadə ka gum wu nakə na gwadum gum aye na, nəkurom dzam ga hay.

15 Na zalakumeye ndo i məsler ga hay sa bay hərwi ndo i məsler na, a sər wu nakə ndo i gay ɲgay ma giye bay. Duh na zalakumeye dzam ga hay hərwi na dakum ha wu nakə Bəba a deŋ ha aye tebiye.

16 Nəkurom ka zlum ga bay. Duh maa pala kurom na, neŋ hərwi ada kâ pumeŋ bəzay. Na slər kurom ha dərmaŋ, kâ yum mata ge wu nakə lele eye ada wu niye lele eye ma ndziye huya. Andza niye, ka tsətsahum wu hay tebiye ta məzele ga na, Bəba ga ma vəlakumeye.

17 Wu nakə na tsikakumeye anəke aye na, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom.»

*Ndo i məndzibəra hay ta nateye dəre a gawla i Yesu hay*

18 Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndo i məndzibəra ta nakum dəre na, sərum ha ba kurre tə nay dəre na, a neŋ.

19 Tadə nəkurom ndo i məndzibəra hay na, ta wudıye kurom hərwi nəkurom ndo tay hay. Ane tuk na, ka təra andza niye bay. Na pala kurom abəra mə walaŋ tay. Nəkurom ka tərüm ndo tay hay sa bay. Tə nakum dəre na, hərwi nakə nəkurom ndo tay hay sa bay aye.

20 «Kâ mətsum ha gər tə bazlam nakə na tsikakum aye bay. Na gwad ndo i məsler na, a ze ndo i gay ɲgay bay. A seŋ məgwadakum na, tadə ta geŋ dəretsətseh na, ta gakumeye dəretsətseh a nəkurom dərmaŋ. Ndo neheye ta rəhay ha gər a bazlam ga aye na, ta dzaliye i kurom dərmaŋ.

<sup>21</sup> Dəretsətseh nakə ta gakumeye na, hərwi nakə nəkurom gawla ga hay aye. Tə ge andza niye na, hərwi tə sər ndo nakə a sləra ga ahaya aye bay.

<sup>22</sup> «Tadə na yaw na tsikatay bazlam i Mbəlom bay na, sariya ma gəsiye tay ha hərwi mezeleme tay bay. Ane tuk na, anəke na yaw, na tsikatay. Anəke ta sliye faya mətsike “nəmaa sər mezeleme bay” na, ta sliye faya bay.

<sup>23</sup> Ndowneye kə neŋ dəre na, a nay dəre a Bəba ga dərma.

<sup>24</sup> Tadə 6a na mbərəm mäge məsler neheye ndəray dāda kə ge bay aye na, ha6e Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya ŋgay bay. Azlakwa anəke na, ta ŋgatay a məsler ga hay ada faya ta namay dəre ta bəba ga.

<sup>25</sup> Ane tuk na, a ge andza niye na, hərwi ada mâ təra andza nakə ndo tay hay ta watsa mə Dərewel i Mbəlom aye. Tə watsa, tə gwad: “Tə neŋ dəre na, kəriye bəna na ge mənese bay.\*”»

<sup>26</sup> Yesu a gwadətay sa: «Ndo nakə ma deyeweye madzəne kurom aye na, ma deyeweye. Ma deyeweye na, mə həlay i Bəba ga. Na ye ka təv i Bəba ga na, na slərakumaweye. Ndowneye niye na, Məsəfəre Tsədəŋŋa aye. Neŋgeye ma dətəye ha dedek a ndo hay. Ki yaw na, ma tsikiye ka neŋ.

<sup>27</sup> Nəkurom dərma ka ta tsikumeye ka neŋ hərwi ahəl nakə na dazlay a məsler aye na, nəkurom tə neŋ hus bəgom.»

## 16

<sup>1</sup> «Na tsikakum wu neheye ka bo abəra anəke na, hərwi ada kâ gərum ha mədzele ka neŋ bay.

\* 15:25 Dəmes hay 35.19; 69.5.

<sup>2</sup> Ta ta həhara kurom ahaya abəra mə gay i maɖuwule me. Həlay eye ma deyeweye, ndo hay ta kədiye kurom, ada ta dzaliye mə gər tay na: “Nəmaa ge na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye.”

<sup>3</sup> Ta giye andza niye na, hərwi nəteye tə sər Bəba ga bay ada tə sər neŋ bay.

<sup>4</sup> Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada ahəl nakə faya ta gakumeye andza niye na, bazlam nakə na tsikakum aye mâ makumaw a gər.»

### *Məsler nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa ma giye*

Yesu a gwadatay sa: «Na tsikakum kurre bay na, hərwi neŋ ka təv kurom mba.

<sup>5</sup> Anəke na, na miye gwa ka təv i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Ndəray kwa nəte mə walaŋ kurom ma tsətsahiye təv ga nakə na diye a dəma aye bay.

<sup>6</sup> Ane tuk na, ma ndalakumeye haladzay hərwi nakə na gwadəkum na, na diye gwa aye.

<sup>7</sup> Ayaw! Sərum ha lele, na ye fakuma abəra dūh i kurom na, lele. Andza niye tadə na ye gwa bay na, ndo nakə ma deyeweye mata dzəne kurom aye na, ma deyeweye sa bay. Ane tuk na, na ye na, na sləra ahaya.

<sup>8</sup> «Ki yaw na, ma bəzatay ha a ndo i məndzibəra hay na, nəteye faya ta giye mezeleme, ma bəzatay ha tsəved nakə dedək aye, ada ma bəzatay ha sariya i Mbəlom nakə ma ta giye.

<sup>9</sup> Mezeleme nakə ma bəzatay ha aye, a da ha na, nəteye ta dzala ga ha bay.

<sup>10</sup> Ta səriye ha tsəved nakə dedək eye na, tsəved məpeŋ bəzay a neŋ hərwi na miye ka təv i Bəba ga. Ka ta ŋgatumeŋeye sa bay.

11 A bəzatay ha sariya na, hərwi 6a Mbəlom kə gəs bəy i məndzibəra nakay a sariya.»

12 Yesu a gwadətay sa: «Wu neheye na tsikakum zuk bay aye na, andaya haladzay. Ane tuk na, na tsikakum anəke na, ka slumeye faya mətəne bay.

13 Məsəfəre niye ma dətay ha tsəved i dedek a ndo hay. Ki yaw na, ma dəkumeye ha tsəved niye dedek eye tebiye. Ma ta tsikiye na, ka gər bo ŋgay bay. Ane tuk na, ma ta tsikiye na, wu nakə a tsənew ka Mbəlom aye. Ma dəkumeye ha wu nakə ma giye bo kame aye.

14 Ndo hay ta dəsleŋeye ha gər hərwi ŋgay. Hərwi wu neheye ma dəkumeye ha aye na, ti yaw abəra mə neŋ.

15 Wu neheye mə həlay i Bəba ga tebiye na, i ga dərma. Hərwi niye na gwadəkum na, wu nakə Məsəfəre ma ta dəkumeye ha aye na, ma deyeweye abəra na, mə neŋ.»

### *Gawla i Yesu hay ta ŋwasiye haladzay*

16 Yesu a gwadətay: «Məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa bay. Ada məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa.»

17 Siye hay mə walaŋ i gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, tə gwad mə walaŋ tay: «A say məgwede na, kəkay? A gwad: “Məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa bay ada məndze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa.” Ada a gwadəkway sa na: “Ka ŋgatumeŋeye sa bay, hərwi na miye ka təv i Bəba” na, hərwi mey?

18 “Məndze tsekweŋ” niye a tsik aye na, andza məgwede mey? Ka sərakwa wu nakə a say mətəsike aye bay.»

19 Yesu a sər ha a satay a gawla ɲgay hay matsətsehe faya bazlam. A gwadatay: «Ka tsikum mə walaɲ kurom na, ka bazlam nakə na gwad “məndze tsekweɲ na, ka ɲgatumeɲeye sa bay ada məndze tsekweɲ na, ka ɲgatumeɲeye sa” daw?

20 «Ayaw! Sərum ha na, ka ta tuwumeye, ka wudumeye ka bo haladzay. Ndo i məndzibəra hay na, ta ɲgwasiye. Dərev ma ndalakumeye haladzay, ane tuk na, dəretsətseh kurom ma təriye mənɲgwe. »

21 Ma giye na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ɲgwas aye. Ahəl nakə wawa a dazlay a ɲgwas aye na, dərev a ndalay hərwi dəretsətseh. Ane tuk na, kə wa na wawa tsiy na, ma mətsiye ha gər tə dəretsətseh. Ma ɲgwasiye hərwi wawa nakə a wa, a yaw ka məndzibəra aye.

22 Andza niye nəkurom mə dəretsətseh anəke dərmak. Ane tuk na, na ta ɲgatakumeye, ka ta ɲgwasumeye haladzay, ndəray ma sliye faya mabuwe fakuma abəra mənɲgwe niye bay.

23 «Pat eye niye na, ka ta tsətsahumeye fagaya sa bay. Sərum ha na, kwa mey ka tsətsahum ta məzele ga na, Bəba ma vəlakumeye.

24 Hus anəke ka tsətsahum wuray ta məzele ga zuk bay. Tsətsahum, ka hutumeye ada mənɲgwe ma rahiye a dərev kurom lele.»

### *Yesu a ɲgwas a ka məndzibəra*

25 Yesu a gwadatay: «Na tsikakum wu neheye tebiye na, ta dzeke. Həlay eye ma deyeweye, na tsikakumeye ta dzeke sa bay. Ane tuk na, na ta tsikakumeye ka gər i Bəba ga parakka.

26 Pat eye niye na, ka tsətsahumeye wu hay ka Bəba ga ta məzele ga. Agəla ka gwadumeye na,



na ta tsətsahiye faya wu hərwi kurom. A'ay! Bo kurom eye ka tsətsahumeye tə bazlam kurom.

<sup>27</sup> Bəba, bo ngay eye a wuda kurom. A wuda kurom na, hərwi nəkurom ka wudum ga ada ka dzalum ha neŋ na yaw na, abəra ka təv i Mbəlom.

<sup>28</sup> Na yaw na, ma təv i Bəba ga ada na yaw ka məndzibəra. Anəke na, na gəriye ha məndzibəra, na miye ka təv i Bəba ga.»

<sup>29</sup> Gawla ngay hay tə gwaɗay: «Yawa! Anəke faya ka tsik me na, parakka tuk. Ka tsik ta dzeke sa bay.

<sup>30</sup> Anəke nəmaa sər ha, ka sər wu hay tebiye. Ndo ma ta tsətsahiye fakaya bazlam na, ɓa ka sər tsiy. Hərwi niye nəmaa dzala kar ha, nəmaa sər ka yaw na, abəra ka təv i Mbəlom dedək.»

<sup>31</sup> Yesu a mbəɗatay faya, a gwaɗatay: «Ka dzalum ha na, anəke ɗaw?

<sup>32</sup> Pat eye ma deyeweye, ɓa ka mbərəm ma-dayaw tsiy. Pat eye niye na, ka ngənumeye gər kweye kweye kwa way ma miye a mətagay ngay. Ka gərume ye ga ha mahəgeye. A'ay! Ta dedək na, neŋ mahəgeye bay. Bəba ga, neŋgeye tə neŋ.

<sup>33</sup> «Na tsikakum wu neheye kurre ada nəkurom neheye madzapa eye tə neŋ aye na, hərwi ada kâ ndzum zay. Ka məndzibəra na, ka gumeye ɗəretsətseh. Ane tuk na, ɗərev mâ ye fakuma abəra bay, hərwi neŋ na, na ngwasa ka məndzibəra.»

## 17

*Yesu a duwulay me a Mbəlom hərwi gawla ngay hay*

<sup>1</sup> Yesu a tsikatay ka bo abəra bazlam niye na, a zəba ɗəre a mbəlom, a gwaɗ: «Bəba ga, i ga na,

hələy eye kə husaw tuk. Bəzatay ha məzlaḅ ga a ndo hay ada neḅ wawa yak nâ bəzatay ha məzlaḅ yak dərmaḅ.

<sup>2</sup> Nəkar na, ka vələḅ gədaḅ ka gər i ndo hay tebiye hərwi ada nâ vələtay sifa nakə ma ndəviye bay aye a ndo neheye ka vələḅ tay naha a həlay aye.

<sup>3</sup> Sifa niye ma ndəviye bay aye na, andza məgwədə ta sər kar ha, nəkar na, Mbəlom dedək eye nəte ḡwəḅ, ada ta sər neḅ Yesu Kəriste nakə ka sləratayaw aye.

<sup>4</sup> «Ahəl nakə neḅ ka məndzibəra aye na, na ḁa ha məzlaḅ yak a ndo hay, hərwi na ndəv ha məsler nakə ka sləra ga ahaya faya məge aye.

<sup>5</sup> Anəke na, Bəba ga, vələḅ məzlaḅ ka ḁəre yak andza məzlaḅ ga ahəl nakə nəmay salamay, məndzibəra andaya zuk bay aye.

<sup>6</sup> «Ndo neheye ka pala tay ha abəra ka məndzibəra aye ada ka vələḅ tay ha a həlay ga aye, tə sər kar ha na, hərwi ga. Nəteye tebiye na, i yak hay ada ka vələḅ tay ha a həlay ga. Nəteye faya ta rəhay ha gər a bazlam yak.

<sup>7</sup> Tə sər ha wu neheye ka vələḅ tebiye aye na, a yaw mə nəkar.

<sup>8</sup> Bəna na tsikatay bazlam nakə ka gwədəḅ tsikatay aye. Ta təma lele. Ta sər ha ta dedək na yaw na, abəra ma nəkar. Ada ta dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.

<sup>9</sup> «Na ḁuwulakeye naha me hərwi tay, bəna hərwi ndo i məndzibəra hay bay. Na ḁuwulakeye naha me na, hərwi ndo neheye ka vələḅ tay ha aye. Nəteye na, ndo yak hay.

<sup>10</sup> Ndo ga hay na, ndo yak hay dərmaḱ, ada ndo yak hay na, ndo ga hay. Nəteye ta dətay ha məzlaḅ ga a ndo hay.

<sup>11</sup> Anəke na, na miye naha ka təv yak. Na gəriye ha məndzibəra, nəteye ta ndziye ka məndzibəra. Bəba ga, nəkar nakə tsədaŋŋa eye, tsəpa tay ha ta gədaŋ yak nakə ka vələŋ aye. Tsəpa tay ha hərwi ada tâ təra madzapa eye nəteye andza nəkar tə neŋ, nəmay madzapa eye nəte.

<sup>12</sup> Ahəl nakə nəmaa ndzawa huya dziye na, neŋ na tsəpawa tay ha. Na tsəpawa tay ha ta gədaŋ yak nakə ka vələŋ aye. Na tsəpa tay lele, ndəray kwa nəte kə dze bay. Maa dze na, ndo nakə tə watsa faya mə Derewel i Mbəlom tə gwad ma ta dziye a ako nakə ma mbatiye bay aye.

<sup>13</sup> «Anəke na, na diye naha ka təv yak. Na tsik andza niye na, ahəl nakə neŋ ka məndzibəra mba aye hərwi ada mənḡwese ga mâ rah a dərev tay.

<sup>14</sup> Na tsikatay bazlam yak nakə ka gwedeŋ tsikatay aye. Ane tuk na, ndo i məndzibəra hay faya ta natay dəre hərwi nəteye na, ndo tay hay bay andza neŋ nakə neŋ ndo tay bay aye.

<sup>15</sup> Na dūwulakeye naha me na, hərwi nakə kâ həl tay naha abəra ka məndzibəra aye bay. Duh na dūwulakeye naha me na, tsəpa tay ha hərwi ada Fakalaw mâ gatay wuray bay.

<sup>16</sup> Hərwi nəteye na, ndo i məndzibəra hay bay andza neŋ nakə ndo i məndzibəra bay aye.

<sup>17</sup> «Bəzatay ha dedək hərwi ada tâ təra kətsek tebiye i yak hay. Hərwi bazlam yak na, dedək.

<sup>18</sup> Andza nəkar nakə ka sləra ga ahaya ka məndzibəra aye na, neŋ kanaŋ dərmaḱ faya na

sləriye tay ka mändzibəra ka məge məsler.

<sup>19</sup> Na vəlaka ha bo ga tebiye hərwi tay hərwi ada nətəye tebiye tâ təra ndo yak hay.

<sup>20</sup> «Na dūwulakeye naha me na, hərwi nətəye dəkdək tsa bay. Na dūwulakeye naha me hərwi ndo neheye ta piye zləm ka bazlam tay ada aza ta dzaliye ha ka neŋ.

<sup>21</sup> Na dūwulakeye naha me hərwi ada nətəye tebiye tâ təra nətə. Bəba, tâ ndza madzapa eye tə nəmay andza nəkar nakə madzapa eye tə neŋ aye ada neŋ madzapa eye tə nəkar aye. Tâ təra na, nətə madzapa eye tə nəmay hərwi ada ndo i mändzibəra hay tâ dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.

<sup>22</sup> Na vəlatay məzlaḅ nakə ka vəleŋ aye hərwi ada tâ təra nətə andza nəkar tə neŋ, nəmay nətə.

<sup>23</sup> Neŋ madzapa eye ta nətəye andza nəkar nakə madzapa eye tə neŋ aye hərwi ada tâ təra nətə, ada ndo i mändzibəra hay tâ sər na, nəkar ka sləra ga ahaya ada ka wudā tay ha andza nakə ka wudā neŋ aye.

<sup>24</sup> «Bəba, a seŋ na, ndo neheye ka vəleŋ tay ha a həlay aye na, ta ndziye ma təv nakə na ta ndziye mə dəma aye dərmak hərwi ada tâ ŋgatay a məzlaḅ ga. Ka wudā ga na, kwa ahəl nakə mändzibəra andaya zuk bay aye ada hərwi niye ka vəleŋ məzlaḅ aye.

<sup>25</sup> «Bəba ga nəkar na, ndo i dedək. Ndo i mändzibəra hay tə sər kar ha bay. Ane tuk na, neŋ na sər kar ha ada ndo neheye mə həlay ga aye tə sər maa sləra ga ahaya na, nəkar.

<sup>26</sup> Tə sər kar ha na, hərwi ga ada ta səriye kar ha hərwi ga dərmak hərwi ada tâ wudā siye i ndo

mekelenɛ eye hay andza nakə ka wudə ga aye ada neɲ dərmak nâ ndza mə dərev tay.»

## 18

### *Tə gəs na Yesu*

*Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Luka 22.47-53*

<sup>1</sup> Yesu a ndəv ha maɗuwulay naha me a Mbəlom na, a həl bo ta gawla hay, ti ye a diye i magayam wuray tə zalay Sedron. Ka təv aye niye na, dədan andaya ta zəv a dəma gərdaf hay. Tsa na, ti ye a dəma ta gawla ɲgay hay.

<sup>2</sup> Yudas ndo nakə a ge daf ka Yesu aye a sər təv eye niye. A sər na, hərwi Yesu ta gawla ɲgay hay ti yawa a dəma.

<sup>3</sup> Yudas a ye a dədan niye ta sidzew i Roma hay, tə siye i sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ada ta Farisa hay. Ti ye na, tə wu i həlay hay, ta lalam tay hay ada siye ta dəv ako. Maa həl tay naha na, Yudas.

<sup>4</sup> Azlakwa bay Yesu na, 6a kə sər wu nakə ma ta giye bo tə neɲgeye. Mazlambar faya ta ndisliye naha ka təv tay na, Yesu a həndzəɗ naha ka təv tay. A tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka pələm way?»

<sup>5</sup> Ta mbəɗay faya, tə gwadəy: «Nəmaa pəla Yesu ndo i Nazaret.»

Yesu a gwadətay: «Yesu na, neɲ eye.»

Yudas ndo nakə a gatay daf ka Yesu aye malətsa eye ka təv i sidzew niye hay.

<sup>6</sup> Tə tsəne i Yesu nakə a gwadətay: «Yesu na, neɲ eye» ta ma ta dəba, tə dəɗ ka dala tolololo.

<sup>7</sup> Yesu a tsətsah fataya sa, a gwadətay: «Ka pəlum way?»

Tə gwad: «Yesu ndo i Nazaret.»

<sup>8</sup> Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Ba na gwadəkum Yesu na, neŋ tsiy. Tadə ka pəlum neŋ na, gərum tay ha siye i ndo hay, t̄a ye wu tay.»

<sup>9</sup> Andza niye, wu nakə Yesu a tsik aye na, ma giye bo andza nakə a tsik aye. A gwad: «Bəba, ndo neheye ka vələŋ tay ha a həlay aye na, kwa nəte kə dze fagaya abəra bay.»

<sup>10</sup> Simon Piyer na, maslalam andaya faya. A ŋgwadaw maslalam ŋgay niye a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. A dəsay na zləm i həlay i mənday fats ka dala. Ndo i məsler niye tə zalay na, Malkus.

<sup>11</sup> Ane tuk na, Yesu a gwadəy a Piyer: «Ma ha maslalam yak a gay ŋgay eye. Dəretsətseh nakə Bəba a vələŋ aye na, na siye bədaw?»

<sup>12</sup> Sidzew niye hay ta bəy tay ada ta ndo neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye, tə gəs na Yesu. Tsa na, tə dzawa na.

### *Sidzew hay ti ye ha Yesu a gay i Han*

<sup>13</sup> Tə lah mede ha Yesu na, a gay i Han təday. Han na, neŋgeye mese i Kayif. Anəke ka viye niye na, Kayif neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom.

<sup>14</sup> Kayif na, ndo nakə a gwadətay a bagwar i Yahuda hay: «Tə bəmalə nakə ndo hay tebiye ta dziye na, ŋgama ndo nəte m̄a mət.»

### *Piyer a d̄ay bərakəzan̄ a Yesu*

*Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Luka 22.55-57*

15 Simon Piyer ta gawla i Yesu nenɣed nɔte ta zɛnɣal na Yesu. Bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a sɛr na gawla i Yesu niye nenɣed eye. Hɛrwi niye nenɣeye na, ti ye a dalamɛtagay i bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom tɛ Yesu salamay.

16 Ane tuk na, Piyer nenɣeye na, a ndza ma bɛra, slɛp ka hɛlay i mɛɣed i dalamɛtagay niye. Gawla i Yesu niye bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a sɛr na aye na, a maw. A yaw ka tɔv i dem nakɛ faya ma tsɛpiye mɛɣed aye a tsikay me a dem niye hɛrwi ada mɛ vɛlay tsɛved a Piyer. Piyer a fɛlɛkwa a dalamɛtagay tuk.

17 Ahɛl nakɛ faya ta diye na, nɣwas nakɛ a gawa mɛsler mɛ gay i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom aye, a gwadɛy a Piyer: «Nɛkar na, gawla i ndo nakay dɛrmak ba?»

Piyer a mbɛɛɛy faya a gwadɛy: «A'ay nen na, gawla nɣay bay!»

18 Mɛtasl a ge haladzay. Hɛrwi niye ndo i mɛsler hay ta ndo neheye ta tsɛpawa gay i mɛɛslay ha gɛr a Mbɛlom ta vat ako. Nɛteye mandza eye faya. Piyer nenɣeye mandza eye ka ako niye dɛrmak ta nɛteye dziye.

*Bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a tsɛtsah ka Yesu*

*Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Luka 22.66-71*

19 Ma dɛba aye na, bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a tsɛtsah ka Yesu ka gɛr i gawla nɣay hay ada ka matɛtike nɣay nakɛ a tɛtikawa aye.

20 Yesu a mbɛɛɛy faya a gwadɛy: «Na tsikawatay bazlam parakka kame i ndo hay tebiye. Na tɛtikawatay a ndo hay na, mɛ gay i maɛuwule me

ada mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ma təv nakə Yahuda hay tə hayawa gər a dəma aye. Na tsik wuray dādā ta məkal bay.

<sup>21</sup> Ada ka tsətsahiye fagaya bazlam na, hərwi mey? Wu nakə na tsikawa aye na, tsətsah ka ndo neheye tə tsəne aye. Nəteye na, tə sər wu nakə na tsik aye.»

<sup>22</sup> Yesu a tsik andza niye na, kwayanḡa ndo nəte mə walaḡ i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom a fay a Yesu. A gwadəy: «Ta mbədəway ka bazlam a bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom na, andza niye dāw?»

<sup>23</sup> Yesu a gwadəy a ndo niye: «Kə ge na tsik wu nakə lele bay aye na, dā ha wu nakə na tsik lele bay aye. Tadə na tsik lele na, ka kədə ga hərwi mey?»

<sup>24</sup> Tsa na, Han a slər ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Ti ye ha Yesu na, madzawa eye huya.

*Piyer a dāy bərakəzan a Yesu sa*

*Mata 26.71-75; Markus 14.69-72; Luka 22.58-62*

<sup>25</sup> Ahəl nakə ti ye ha Yesu a gay i Kayif aye na, Piyer neḡgeye ma dalamətagay, mandza eye ka ako. Ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Nəkar na, gawla i ndo nakay dərmaḡ bədəw?»

Piyer a dāy bərakəzan a Yesu, a gwad: «A'ay, neḡ gawla ḡgay bay!»

<sup>26</sup> Ndo mə walaḡ i ndo i məsler i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom andaya ka təv eye niye. Ndowe ye niye na, gwala i ndo nakə Piyer a dəs faya abəra zləm ahəl nakə tə gəs na Yesu aye. A gwadəy: «Nəkar na, gawla ḡgay. Na ḡgataḡ nəkurom tə Yesu ma dədan bədəw?»



27 Ane tuk na, Piyer a ɗay bərakəzan a Yesu sa, a gwadɗay: «A'ay, neŋ bay!»

Piyer a ndəv ha mətsike andza niye na, kwayanŋa dzagulok a zlaaha.

*Yesu kame i Pilat*

*Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Luka 23.1-5*

28 Dəre a tsada pərik i mekedəe na, tə ma ahaya Yesu abəra mə gay i Kayif. Ti ye ha a gay i Pilat ndo i sik i bəy i Roma hay. Ane tuk na, bəy i Yahuda hay ta fələkwa a gay i Pilat bay. Ti ye a ɗəma bay na, hərwi a satay məndze tsədanŋa ada ta sliye faya mənde wu mənday i Pak.

29 Hərwi niye Pilat ndo i sik i bəy i Roma hay, a yaw abəra mə gay. A yaw ka təv tay, a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka gəsəm ahaya ndo nakay na, a gakum meŋ?»

30 Ta mbəɗay faya, tə gwadɗay: «Tadə kə ge mənese bay na, nəmaa gəsaka ahaya ɗaw?»

31 Hərwi niye Pilat a mbəɗatay faya, a gwadatay: «Kə ge andza niye na, bo kurom eye dum ha ta gumay sariya andza nakə bazlam kurom mapala eye a tsikakum aye.»

Ta mbəɗay faya, tə gwadɗay: «Nəmay na, tsəved may andaya məge sariya i məkəde ndo bay.»

32 Andza nakay bazlam nakə Yesu a tsik ahəl niye a ge bo aye. Ba kə ɗa ha məməte ŋgay nakə ma ta mətiye.

33 Pilat a mbəɗa gər a gay. A ye naha a zalayaw a Yesu, a tsətsah faya, a gwadɗay: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay deɗek ɗaw?»

<sup>34</sup> Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ka tsik andza niye na, bo yak eye ka dzala tsukudu, siye i ndo hay tə tsikaka daw?»

<sup>35</sup> Pilat a gwaday: «Ka tsiken andza niye na, neŋ Yahuda hay tədew? Maa gəsa kar ahaya na, ndo yak hay ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye bəna neŋ tədew? Tə gəsa kar ahaya na, ka ge na, mey?»

<sup>36</sup> Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Bəy ga na, ka məndzibəra nakay bay. Tadə bəy ga ka məndzibəra nakay na, ndo i məsler ga hay ta giye vəram hərwi ada ndəray mâ gəs ga məvəlay ga ha a bəy i Yahuda hay bay. Ane tuk na, bəy ga na, ka məndzibəra nakay bay.»

<sup>37</sup> Pilat a gwaday: «Azlakwa nəkar na, bəy daw?»

Yesu a gwaday: «Maa tsik na, nəkar. Neŋ bəy dedek. Tə wa ga, na yaw ka məndzibəra na, ka mədə ha dedek. Ndo neheye tə sər dedek aye na, ta təmiye bazlam ga.»

<sup>38</sup> Pilat a gwaday a Yesu: «Dedek na, wuye mey?»

*Tə gay sariya a Yesu i məkəde*

*Mata 27.15-31; Markus 15.6-20; Luka 23.13-25*

Pilat a tsik bazlam ŋgay niye na, a yaw abəra mə gay sa. A ye ka təv i bəy i Yahuda niye hay ma bəra aye. A gwadətay: «Neŋ na, na huta faya abəra mənese bay.

<sup>39</sup> Ane tuk na, a say a kule kurom, nâ gərakum ha ndo i danğay nəte hərwi magurlom i Pak. A sakum nâ gərakum ha na, bəy i Yahuda hay daw?»

<sup>40</sup> Tə tsəne andza niye na, ta wuda ta magala, tə gwad: «Gəramay ha na, Barabas bəna neŋgeye bay!»

Azlakwa Barabas na, ndo i galak dɔh.

## 19

<sup>1</sup> Pilat a vɔlatay tsɔved a sidzew hay tã gɛs na Yesu ada tã ndaɓa na ta mandalaɓa.

<sup>2</sup> Sidzew hay tɔ dɛsaw dak tɔ slapa na ka bo, ta pay a gɛr a Yesu andza dzagwa i bɛy. Tɔ kalay ka bo peteked ndozza eye.

<sup>3</sup> Tsa na, ta hɛndzɛd naha ka tɔv ŋgay, tɔ gwadɛy: «Zay daw, bɛy i Yahuda hay!» Tɔ fay ka maholom.

<sup>4</sup> Pilat a yaw abɛra mɛ gay sa, a gwadɛtay a ndo hay: «Tsɛnum tɛday! Na gɛsakuma ahaya Yesu abɛra. Sɛrum ha neŋ na, na huta faya abɛra mɛnese bay.»

<sup>5</sup> Tɔ gɛsa ahaya Yesu abɛra tuk. Dzagwa i dak mɛ gɛr ada peteked ka bo ndozza. Pilat a gwadɛtay: «Ndo nakay na, anan!»

<sup>6</sup> Bagwar hay i ndo neheye tɔ vɔlaway wu a Mbɛlom aye ta ndo matsɛpe gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom hay tɔ ŋgatay a Yesu na, tɔ pa bo ka mawude ta magala. Tɔ gwad: «Dar na ka mayako mazlɛmbada eye! Dar na ka mayako mazlɛmbada eye!»

Ane tuk na, Pilat a gwadɛtay: «Bo kurom eye gɛsum na ada kã yum kã darum na ka mayako mazlɛmbada eye. Neŋ na, na huta faya mɛnese bay.»

<sup>7</sup> Bɛy i Yahuda hay ta mbɛday naha faya, tɔ gwadɛy: «Nɛmay na, bazlam may mapala eye andaya, ada andza bazlam may mapala eye a tsik na, kutoŋ mɛkɛde na, hɛrwi a gwad: “Neŋ na, Wawa i Mbɛlom.”»

<sup>8</sup> Pilat a tsәне bazlam tay neheye faya ta tsikiye na, a dzədzar haladzay.

<sup>9</sup> A fələkwa a gay sa, a ye naha a tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Ka yaw na, mənḡay?»

Ane tuk na, Yesu ka mbəday faya bay.

<sup>10</sup> Andza niye Pilat a gwaday: «A saka mətsiken me a neḡ bədaw? Neḡ na, ḡədaḡ ga andaya məḡər kar ha ada ḡədaḡ ga andaya madere kar ka mayako mazləmbada eye na, ka sər təbəfew?»

<sup>11</sup> Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Kə ge Mbəlom kə vəlaka ga ha a həlay bay na, ka sliye faya məḡeḡ wuray kwa tsekweḡ bay tebiye. Hərwi niye ndo məḡəsa ga ahaya məvəlaka ga ha a həlay na, mənese ḡgay a ze i yak.»

<sup>12</sup> Ka təv eye niye kwayaḡḡa na, Pilat a pəla tsəved məḡər ha Yesu. Ane tuk na, bəy i Yahuda hay ta wuda ta magala, tə ḡwad: «Ka ḡər ha ndo nakay na, nəkar dzam i bəy i Roma sa bay. Ndowne kə ḡwad neḡgeye bəy na, neḡgeye ndo mənə dəre i bəy i Roma.»

<sup>13</sup> Pilat a tsәне bazlam tay niye hay na, a ye ahaya Yesu abəra. A ye ka təv nakə dala eye madəzla eye tə beleler aye. Tə bazlam i Yahuda hay na, Gabata. A ndza ka təv niye hərwi məḡe sariya.

<sup>14</sup> Pat niye na, pat i luma i dezele, mazlambar magərḡpat. Ada həlay i magurlom i Pak.

Pilat a ḡwadatay a Yahuda hay: «Bəy kurom anaḡ.»

<sup>15</sup> Ane tuk na, tə tsәне bazlam i Pilat niye na, tə pa bo ka mawude, tə gwaday: «Kəd! Kəd! Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

Pilat a ḡwadatay: «Nā dar na bəy kurom ka mayako mazləmbada eye daw?»

Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta mbəday faya: «Bəy may na, bəy i Roma nəte ngweŋ.»

<sup>16</sup> Andza niye, Pilat a vələtay ha Yesu a həlay a sidzew hay hərwi ada t̄a ye t̄a dar na ka mayako mazlələmbada eye.

*Ta dar na Yesu ka mayako mazlələmbada eye  
Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Luka 23.26-43*

Sidzew hay ti ye ha Yesu mata kədə na.

<sup>17</sup> Yesu a zla mayako mazlələmbada eye niye ta ta dariye na faya aye, a ye ahaya abəra ma wuzlah gay. A ye ha a təv nakə tə zalay Təv i Mətasl i Gər aye. Tə zalay tə bazlam i Yahuda hay na, Golgwata.

<sup>18</sup> Mə dəma na, sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlələmbada eye. Ta dar naha ndo hay sulo ka mayako mazlələmbada eye ka tsakay i Yesu, nəte tə həlay i mənday, neŋged tə həlay i gula, Yesu ma wuzlah.

<sup>19</sup> Pilat a watsa bazlam ŋgay nakə tə kəd na faya ka palalam. A law zal ka gər i Yesu. A watsa na, a gwad: «Yesu ndo i Nazaret, bəy i Yahuda hay.»

<sup>20</sup> Yahuda hay haladzay tə dzaŋgawa bazlam niye mawatsa eye, hərwi təv nakə ta dar faya Yesu aye na, bəse ta wuzlah gay. Ada wu niye tə watsa aye na, tə bazlam i gəma hay wal wal mahkar: Tə bazlam i Yahuda hay, i Roma hay ada ta Gərek hay.

<sup>21</sup> Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye tə dzaŋga bazlam niye na, ti ye ka təv i Pilat, tə gwaday: «Ka watsa faya “Bəy i Yahuda hay” meriye. Watsa faya na: “Ndo nakay a gwad: Neŋ na, bəy i Yahuda hay.”»

22 Pilat a gwadatay: «Wu nakə neŋ na watsa aye na, ma ndziye andza niye.»

23 Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlɛmbada eye na, tɛ zla peteked ŋgay aye. Ta ŋgəna ha faɗ, kwa way a zla nɔte. Tɛ zla məkɛkabo ŋgay nakə maŋgara eye andza niye məmbele andaya faya bay aye sa.

24 Tɛ tsik mə walaŋ tay, tɛ gwad: «Peteked nakay na, kɛ ŋguradakwa ha bay. Ane tuk na, gakwa faya tsakwal hərwi məsərə ha mata zle na, way.»

Andza niye, wu nakay a ge bo aye na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, tɛ gwad:

«Ta ŋgəna ha peteked ga mə walaŋ tay

ada tɛ ge faya tsakwal ka məkɛkabo ga.\*»

Wu nakə sidzew hay tɛ ge aye na, anaŋ.

25 Bəse ta tɛv i mayako niye mazlɛmbada eye ta dar faya Yesu aye na, may i Yesu ta malamar i may ŋgay, Mari ŋgwas i Kəlopas ada ta Mari nakə a yaw ma gəma i Magədala aye, nɔteye malɛtsa eye ka tɛv eye niye.

26 Yesu a ŋgatay a may ŋgay ta gawla ŋgay nakə a wuda na haladzay aye. A gwaday a may ŋgay: «May ga, wawa yak anaŋ.»

27 Ma dɛba aye a gwaday a gawla ŋgay niye a wuda na haladzay aye: «May yak anaŋ.» Pat eye niye gawla i Yesu niye a wuda na haladzay aye a zla na Mari a gay ŋgay.

*Məmate i Yesu*

*Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Luka 23.44-49*

---

\* 19:24 Dəmes hay 22.19.

28 Ma dāba eye na, Yesu a sār ha wu nakə Mbəlom a sləra ahaya faya mäge aye na, ka ndəv tebiye tuk. Yesu a gwad: «Yam a geŋ.» A tsik andza niye hərwi ada wu nakə tə dzaŋgawa mə Derewel i Mbəlom aye mǎ ge bo.†

29 Gəzla wuray andaya maraha eye tə wuye andaya guyakaka. Sidzew niye hay tə zla wuye kofkoffa, tə tələka a wu niye. Tsa na, ta hak na a mayako. Tə pay naha ka bazlam a Yesu.

30 Yesu a dəvətse wu niye na, a gwad: «Wu tebiye ka ndəv!»

Gər ŋgay a kal gəzuk. Tsa na, a mət.

*Sidzew nəte a gay naha suwal a Yesu a dzəham*

31 Tə kəf na Yesu na, pat i mähəne mə gay i mazəzukw bo. Pat i mazəzukw bo eye niye na, a ze ha siye hay, hərwi magurlom andaya pat eye niye. Hərwi niye a satay a bəy i Yahuda hay mədahaŋ mǎ ndza ka mayako mazləmbada eye pat i mazəzukw bo bay. Ti ye ta tsətsah ka Pilat mǎ vəlatay tsəved ka mähəbe sik i ndo niye hay ada məzla ahaya abəra ka mayako.

32 Tsa na, sidzew hay ti yaw ka təv i ndo neheye ta dar ka mayako mazləmbada eye tage Yesu aye. Tə həbəy ha sik a ndo makurre eye. Tsa na, tə həbəy ha a ndo neŋged.

33 Tə ndisl ka təv i Yesu na, ta zəba faya na, kə mət tsiy. Neŋgeye na, ta həbəy ha sik ŋgay hay təbey.

34 Ane tuk na, ndo nəte mə walaŋ i sidzew hay a ye naha a təz na dzəham i Yesu ta suwal. Kwayaŋŋa bambaz ta yam ta mbədaw.

† 19:28 Dəmes hay 22.16, 69.22.

<sup>35</sup> Neŋ nakə na watsa na bazlam neheye na, na ŋgatay tə dəre ga ada wu nakə na watsa aye na, dedek eye. Na ŋgatay tə dəre ga, na sər ha na tsik na, dedek. Na watsa na, hərwi ada nəkurom dərmaƙ kâ dzalum ha faya.

<sup>36</sup> Wu neheye a ge bo na, hərwi ada wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye mâ ge bo, a gwad: «Mətasl ŋgay hay na, kwa nəte ta həbiye ha bay.‡»

<sup>37</sup> Tə watsa mə Derewel i Mbəlom sa, tə gwad: «Ta ta zəbiye na, ka ndo nakə ta təzay na aye.Š»

*Yusufa ta Nikodem tə pa Yesu a bəɗ*

*Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Luka 23.50-56*

<sup>38</sup> Ndoweƣe andaya tə zalay Yusufa, neŋgeƣe ndo i gəma i Arimate. Neŋgeƣe gawla i Yesu, ane tuk na, ta məkal, hərwi a dzəɗzar ta bəy i Yahuda hay. A ye a tsətsah tsəved məzle mədahaŋ i Yesu ka Pilat. A ye a tsətsah na, Pilat a gwaday faya ayaw. Yusufa a maw, a zla na mədahaŋ i Yesu.

<sup>39</sup> Nikodem ndo nakə a ye ka təv i Yesu ta həvad aye, a ye naha dərmaƙ. Neŋgeƣe a zla naha mal madzapa eye a ze huŋŋa. Wuye niye hay tebiye ma giye kilo kuro kuro mahkar.

<sup>40</sup> Yusufa ta Nikodem nəteƣe salamay tə zla mədahaŋ i Yesu. Tə mbəkwa ta rəkwat ada ta wats faya mal niye hay huŋŋa eye andza nakə Yahuda hay tə gawa ahəl nakə tə lawa mədahaŋ hay aye.

<sup>41</sup> Ma təv niye ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye na, guvah andaya. Ma guvah

---

‡ **19:36** Madayaw abəra ma Ezipt 12.46, Məpesle 9.12.    § **19:37** Zakari 12.10.



niye na, tsəvay wedeye mala eye mə dəma. Ta pa a dəma mədahaŋ daɗa zuk bay.

<sup>42</sup> Pat eye niye na, pat i mələve bo i pat i mazəzukw bo i Yahuda hay ada tsəvay niye na, bəse. Hərwi niye Yusuf a ta Nikodem tə zla Yesu tə pa na a tsəvay.

## 20

### *Tsəvay kəriye*

*Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Luka 24.1-12*

<sup>1</sup> Pərik i mekedə pat i luma i sidzew na, Mari i Magədala a ye ka me tsəvay. A ye na, həvad mə dəma mba, dərə a zəba bay. Ta dərəzl ka tsəvay niye na, tə beber bagwar eye. Mari a ye naha na, beber madərəzla eye ka tsəvay sa bay, ta həndək faya abəra.

<sup>2</sup> Mari a ŋgatay andza niye na, a hway ka təv i Simoŋ Piyer ta gawla nakə Yesu a wudə na hal-adzay aye. A ye naha a gwadatay: «Bəy Maduweŋ andaya ma tsəvay sa bay, ta zla na. Ada nəmaa sər təv nakə tə pa na a dəma aye bay.»

<sup>3</sup> Tsa na, Piyer ta gawla i Yesu niye neŋged eye tə lətse, ti ye ka tsəvay niye.

<sup>4</sup> Nəteye salamay ta hway ka me tsəvay. Ane tuk na, gawla i Yesu niye neŋged eye a hway bəse a ze Piyer. Neŋgeye a lah məndisle ka tsəvay.

<sup>5</sup> A ndisl ka tsəvay na, a zəba dərə a dəma zərəf. A ŋgatay na, a peteked neheye tə mbəkwa na Yesu aye mə dəma. Ane tuk na, kə fələkwa a dəma bay.

<sup>6</sup> Simoŋ Piyer na, a ndisl naha ma dəba. A ye naha a fələkwa a tsəvay, a zəba ka peteked neheye tə mbəkwa na Yesu aye na, mə dəma.

<sup>7</sup> Piyer a zəba ka peteked nakə ta nduday ha gər a Yesu aye dərma. Peteked niye na, madzapa eye tə siye hay bay. Mapada eye, təv ŋgay wal.

<sup>8</sup> Tsa na, gawla i Yesu neŋged eye, ndo nakə a lah naha kurre, a fələkwa a tsəvay dərma. A zəba faya andza niye na, a dzala ha.

<sup>9</sup> Gawla i Yesu hay na, wu nakə mə Derewel i Mbəlom a tsik, a gwad Yesu na, kutoŋ ma lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ta sər zuk bay.

<sup>10</sup> Tsa na, gawla i Yesu niye sulo eye ta mbəda gər a mətagay.

*Yesu a bəzay ha bo a Mari i Magədala*

*Mata 28.9-10; Markus 16.9-11*

<sup>11</sup> Mari neŋgeye na, malətse eye ma bəra bəse ka təv i tsəvay faya ma tuwiye. Faya ma tuwiye na, a rəh ha gər a tsəvay, a zəba dərə a dəma.

<sup>12</sup> A ŋgatay naha a gawla i Mbəlom hay sulo tə peteked ka bo kudekudek. Nəteye mandza eye ka təv nakə tə pa faya mədahaŋ i Yesu aye. Neŋged ta diye i gər ada neŋged ta diye i sik.

<sup>13</sup> Gawla i Mbəlom niye hay sulo aye ta tsətsah ka Mari, tə gwaday: «ŋgwas niye, ka tuwa mey?»

Mari a mbədatay faya, a gwadatay: «Na tuwa na, hərwi ta zla na Bəy Maduweŋ ga ada na sər təv nakə tə pa na a dəma aye bay.»

<sup>14</sup> Mari a ndəv ha mətsike andza niye na, a mbəda bo, a ŋgatay a Yesu malətse eye ka təv niye. Mari a sər ha neŋgeye bay.

<sup>15</sup> Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «ŋgwas ka tuwa mey? Ka pəla way?»

Mari a dzala mə gər ηgay na, ma giye na, ndo i guvah. Hərwi niye a gwadəy: «Sadzək bay, kə ge maa zla na nəkar na, deŋ ha təv nakə ka pa na a dəma aye. Na diye na ta zla ahaya.»

<sup>16</sup> Yesu a gwadəy: «Mari!»

Mari a mbəda me ka təv ηgay, a gwadəy tə bazlam i Yahuda hay: «*Raboni!*» Andza məgwede: «Miter ga!»

<sup>17</sup> Yesu a gwadəy: «Kâ lemeŋ bay, hərwi na tsal ka təv i Bəba ga zuk bay. Ane tuk na, do gwadətay a malamar ga hay na, na tsaliye ka təv i Bəba ga, neŋgeye Bəba kurom dərma, Mbəlom ga, neŋgeye Mbəlom kurom dərma.»

<sup>18</sup> Tsa na, Mari i Magədala a ye ka təv i gawla i Yesu hay. A ye a gwadətay: «Na ηgatay a Bəy Maduweŋ kway!» A təkəratay wu nakə Yesu a tsikay aye.

*Yesu a bəzatay ha bo a gawla ηgay hay*

*Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Luka 24.36-49*

<sup>19</sup> Ta huwa eye niye pat i luma i sidzew, gawla i Yesu hay nəteye mahaya gər eye mə gay. Ta dərəzl ka bo a gay lele hərwi ta dzədzar ta bəy i Yahuda hay.

Tsa na, Yesu a ye naha slekərtik a wuzlah tay. A gwadətay: «Zay mâ ndza fakuma!»

<sup>20</sup> A tsikatay andza niye na, a bəzatay ha vavay nakə ka həlay ηgay hay ada ka dzəham ηgay aye. Gawla ηgay hay tə ηgatay andza niye na, dərev tay a ηgwasa haladzay hərwi tə ηgatay a Bəy Maduweŋ.

<sup>21</sup> Yesu a gwadətay sa: «Zay mâ ndza fakuma! Andza nakə Bəba a sləra ga ahaya aye na, neŋ na sləriye kurom dərma.»

<sup>22</sup> Ma dɔba i bazlam ŋgay niye na, a vɔzl fataya, a gwadatay: «Tɔmum Mɔsɔfɔre Tsɔdanŋa eye!

<sup>23</sup> Ndo neheye ka pɔsumatay ha mezeleme tay hay aye na, Mbɔlom ma pɔsataye ha mezeleme tay hay. Ndo neheye ta kɔrah mɔpɔse ha mezeleme aye na, Mbɔlom ma kɔrahiye mɔpɔsatay ha mezeleme tay dɔrmak.»

### *Yesu a bɔzay ha bo a Tomas*

<sup>24</sup> Tomas nakɔ tɔ zalay Mawsa nenɔgeye nɔte mɔ walaŋ i gawla i Yesu. Azlakwa bay ahɔl nakɔ Yesu a ye a bɔzatay ha bo a gawla ŋgay aye na, nenɔgeye andaya bay.

<sup>25</sup> Siye i gawla i Yesu hay tɔ gwadɔy: «Nɔmaa ŋgatay a Bɔy Maduweŋ.»

Ane tuk na, Tomas a mbɔdatay faya, a gwadatay: «Na ŋgatay a vavay i mbɔlak i ponɔte ka hɔlay ŋgay bay, na pa wur hɔlay ga a bɔd i ponɔte bay ada na pa wur hɔlay ga a bɔd i suwal nakɔ ka dzɔham ŋgay aye bay na, na dzaliye ha faya bay.»

<sup>26</sup> A ndza ma dɔba eye luma nɔte na, gawla i Yesu hay tɔ haya gɔr sa. Pat eye niye na, Tomas andaya ta nɔteye tuk. Ta dɔrɔzl na mɔged lele. Yesu a ye naha a latse a wuzlah tay, a gwadɔ: «Zay mɔ ndza fakuma!»

<sup>27</sup> Tsa na, a gwadɔy a Tomas: «Tɔlɔkaw wur hɔlay kanaŋ ada zɔba ka hɔlay ga hay. Zlaw hɔlay yak ada tɔlɔkaw a dzɔham ga. Gɔr ha mɔdzele gɔr sulo sulo, dzala ha ka neŋ nɔte ŋgweŋ.»

<sup>28</sup> Tomas a mbɔday faya, a gwadɔy: «Ta dedɔk, nɔkar na, Bɔy Maduweŋ ga ada Mbɔlom ga.»

<sup>29</sup> Yesu a gwaday: «Ka dzala ha ka neŋ na, hærwi nakæ ka ngeteŋ aye. Mæŋgweŋe ka ndo neheye tæ dzala ha ka neŋ ze mæŋgeteŋ aye.»

<sup>30</sup> Yesu a ge masuwayaŋ siye hay haladzay kame i gawla ŋgay hay. Ane tuk na, na watsa tay ha a dærewel nakay bay.

<sup>31</sup> Na watsa wu neheye na, hærwi ada kâ dzalum ha Yesu neŋgeye na, Kæriste, neŋgeye Wawa i Mbælom, ada ka hutumeye sifa ma neŋgeye hærwi ka pum mædzal gær ka neŋgeye.

## 21

### *Yesu ka me i dælov i Tiber*

<sup>1</sup> Ma dæba aye na, Yesu a bæzatay ha bo a gawla ŋgay hay sa. A bæzatay ha bo na, ka me i dælov i Tiber\*. A bæzatay bo na, kækay?

<sup>2</sup> Pat eye niye siye i gawla i Yesu hay næteye ka tæv manæte eye. Næteye na, Simoŋ Piyer, Tomas nakæ tæ zalay Mawsa aye, Nataniyel ndo i gæma i Kana ka dala i Galile, wawa i Dzebede hay ada tæ siye i gawla i Yesu hay sulo.

<sup>3</sup> Simoŋ Piyer a gwadatay: «Na diye na ta gæsiye kælaf.»

Siye hay tæ gwaday: «Næmay dærmak næmaa diye, takwa dziye.»

Tsa na, tæ hæl bo ti ye, tæ tsal a kwalalaŋ i yam. Ta dazlay a mægæse kælaf. Ane tuk na, ta hævad eye niye na, ta gæs kælaf kwa næte bay tebiye.

<sup>4</sup> Dære a dazlay a mætsede na, Yesu a ye naha a lætse ka me i dælov niye. Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta sær ha Yesu bay.

---

\* **21:1** Tiber: Mæzele mekeleŋ eye i dælov i Galile.

<sup>5</sup> Tsa na, Yesu a gwadatay: «Ka gəsum kələf daw, wawa ga hay?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «A'ay!»

<sup>6</sup> Yesu a gwadatay: «Kalum gadaŋ ta diye i həlay i mənday kurom təday, ka gəsumaweye.»

Tə kal gadaŋ a yam na, tə gəs kələf haladzay. Tə mba faya məvahaw gadaŋ abəra ma yam bay.

<sup>7</sup> Tsa na, gawla i Yesu nakə Yesu a wuda na haladzay aye a gwaday a Piyer: «Nakay na, Bəy Maduweŋ!»

Simon Piyer a tsəne andza niye: «Nakay na, Bəy Maduweŋ» na, a zla peteked ŋgay a kal ka bo hərwi 6a ka tsoloka ka bo abəra. Tsa na, a kal ha bo a yam.

<sup>8</sup> Gawla i Yesu siye hay tə maw ta kwalalaŋ i yam ta məvaha ahaya gadaŋ niye maraha eye tə kələf aye. Nətəye həbe na, dəreŋ tə dakal bay. Ta ze ka bo abəra na, dal tsa.

<sup>9</sup> Tə ndislew, tə mbəzlaw ka dala na, tə ŋgatay a ako ka təv eye niye kələf faya ada peŋ andaya dərma.

<sup>10</sup> Yesu a gwadatay: «Həlumaw abəra ka kələf kurom niye hay ka gəsumaw aye, fəkakwa.»

<sup>11</sup> Simon Piyer a tsal a kwalalaŋ i yam. A ye naha, a vaha ahaya gadaŋ niye maraha eye tə kələf bagwar eye hay. Kələf neheye na, nətəye temerre tə kuro kuro zlam gər eye mahkar. Gadaŋ niye kwa tsekweŋ ka ŋgəzlah bay, ada azlakwa kələf mə dəma maraha eye haladzay.

<sup>12</sup> Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Dumara ndayakwa!» Ndo kwa nətə mə walaŋ tay ka tsətsah faya, kə gwaday: «Nəkar way?» na, ka tsətsah bay. Hərwi tə sər ha neŋgeye na, Bəy Maduweŋ.

13 Yesu a hændzəf naha ka təv tay, a zla a vəlatay a gawla ŋgay hay. A zla kələf dərmak a vəlatay.

14 Kwa ahəl nakə Yesu a lətsew abəra ma mədahanj aye, a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay aye na, nakay na, mamahkar eye.

### *Yesu ta Piyer*

15 Ma dəba i mənđe daf na, Yesu a gwadəy a Simonj Piyer: «Simonj wawa i Yuhana, ka wuđa ga a ze i ndo neheye dāw?»

Simonj Piyer a mbədəy faya, a gwadəy: «Ayaw Bəy Maduwej! Ka sər ha na wuđa kar segey.»

Yesu a gwadəy: «Gatay gər a wawa i təbaŋ ga hay lele.»

16 Yesu a tsətsah faya masulo eye sa, a gwadəy: «Simonj wawa i Yuhana, ka wuđa ga dāw?»

Simonj Piyer a mbədəy faya, a gwadəy: «Ayaw Bəy Maduwej, ka sər ha na wuđa kar segey.»

Yesu a gwadəy: «Gatay gər a təbaŋ ga hay.»

17 Tsa na, a tsətsah mamahkar eye sa: «Simonj wawa i Yuhana ka wuđa ga dāw?»

Yesu a masay ha a Piyer mamahkar eye: «Ka wuđa ga dāw?» aye na, a ndalay. A mbədəy faya, a gwadəy: «Bəy Maduwej, nəkar na, ka sər wu tebiye. Ka sər ha na wuđa kar!»

Yesu a gwadəy: «Gatay gər a təbaŋ ga hay.»

18 Nej faya na gwadəkeye: Sər ha na, ahəl niye nəkar gawla eye na, ka bərawa bəzihud tə həlay yak eye ada ka yawa na, a təv nakə a saka aye. Ahəl nakə ka ge guram aye na, ka gəsiye na həlay ka mbəlom, ada ndo mekeləŋ eye ma bərakeye na bəzihud ada ma diye kar ha a təv nakə a saka bay aye.»

<sup>19</sup> Yesu a tsik bazlam neheye na, a ɗay ha məmæte nakə Piyer ma ta mætiye na, kəkay. Məmæte ŋgay niye na, ma bæziye ha mæzlaɓ i Mbəlom.

Tsa na, Yesu a gwadáy a Piyer: «Peŋ bəzay.»

*Yesu ta gawla ŋgay nakə a wuɗa na aye*

<sup>20</sup> Piyer a mbəɗa bo a zəba ɗere a dəba na, a ŋgatay a gawla i Yesu nakə Yesu a wuɗa na hal-  
adzay aye. Ahəl niye, ahəl nakə faya ta ndiye ɗaf  
aye, maa hændzəɗ ka təv i Yesu ada maa tsətsah:  
«Bəy Maduweŋ mata ge fakaya ɗaf way?» na,  
neŋgeye.

<sup>21</sup> Piyer a ŋgatay na, a tsətsah ka Yesu, a gwadáy:  
«Bəy Maduweŋ, mata gay a neŋgeye mey?»

<sup>22</sup> Yesu a mbəɗay faya, a gwadáy: «Tadə a seŋ mâ  
ndza ka bəra hus ahəl nakə na maweye na, me yak  
faya mey tey? Nəkar na, peŋ bəzay!»

<sup>23</sup> Labara nakay a dəɗatay a zləm a ndo məpe  
mədzal gər hay ka Yesu na, gawla i Yesu niye Yesu  
a tsik faya andza niye na, ma mætiye bay. Azlakwa  
Yesu kə gwadáy a Piyer ma mætiye bay na, kə tsikay  
bay. Ane tuk na, a gwadáy na: «Tadə a seŋ mâ ndza  
ka bəra hus ahəl nakə na maweye na, me yak faya  
mey tey?»

<sup>24</sup> Wu neheye tebiye Yesu a ge aye na, maa ɗa ha  
ada maa watsa na, gawla i Yesu niye Yesu a wuɗa  
na haladzay aye. Ada nəmaa sər ha na, wu neheye  
a ɗa ha aye na, dedək.

<sup>25</sup> Siye i wu neheye Yesu a ge na, nəteye hal-  
adzay. Tadə ta watsa tebiye ka ɗerewel nəte ta nəte  
na, ɗerewel niye hay təv ma slateye ka məndzibəra  
bay.



## **Dzam Wedeye New Testament in Merey**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Merey

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

### **Copyright Information**

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

### **The New Testament**

in Merey

**© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files  
dated 29 Jan 2022

024cb559-a7ea-5bd1-9dc9-f33abc74bfec